471

A

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

MIKROFILMTÁR

BUDAPEST

* BIBLIOTHECA ACADEMIAE SCIENTIARUM HUNGARICAE *

1959

FOTO: SZ. É.

2

MTAK – KÉZIRATTÁR

1

MAGYAR IRODALOM

LEVELEZÉS

4°

85.

TOLDY FERENC

LEVÉLTÁRCÁJA

XXX.

„O-P"

1

2

[Levelezés.]
4r
85. Szám.

M. Irodalom. 14 hást 85.

[I–LIX. hást.]

[Levelezés.] Tolday I. levél tárgyai.

XXX., Vastet.

Oszvald Lajos	8 levele.
Oltvai Ferenc	2 "
Olgyai Gyula	2 "
Orlay Soma	14 "
Ormos László	1 "
Orsay dr. Prof.	6 "
Oszlavay Károly	1 "
Oszvát Lajos	2 "
Ovary Lajos	1 "
" Pál	2 "
Ökrös Ágoston	5 "
Pap Nándor	1 "
Pachler Faustin	8 "
Pacsek Ferenc	1 "
Paden Ignác	3 "
Payer Árpád	1 "
Pikey Lajos	2 "
Palkovay Károly	1 "
Paluzsai írnok	10 "
Pap Endre	3 "
" Ferenc	1 "
" Péter	1 "
Pápay Dániel	4 "
Petky O.	1 "
Pauer Ferenc	3 "
25 levelezőtől	84 levél.

Régi jelzés: 207. Szám.

Von Herrn Dr Schedel Empfang und Revers

20 Schedel physiologia pedifer. à 1 Rthlr
200 Foldi Clavis blas. à 1/3 Rthlr

Herrn Commissions Buch richtig empfangen, die Rthlr
Courant und zwanzig nach der Ostermesse
1831 die Vergütung über den Abschlag nehmen.

Berlin d 5 Decbr 1829

Ludewig Oehmigke

Ausserdem 9 Thlr.
und von Herrings in Leipz. ihm übersandten 1. Thl. 1 Kaiserwechsel

Herrn
Dr. med. Schaedel
Breslau

Eingegangen [illegible] 23/3 [illegible]
Beantwortet [illegible]
Abgesandt [illegible]

Berlin

Berechnung
des Ludwig Schmiegro in Berlin
mit Herrn Doct. medic. Schedel Rheinpfalzbaiern Pfalz

			Pfalz	Kreuz
1829 November		100 Schedel physiologia patholog. à Exp. 100 –		
		200 Voll. Summarien à Exp. 266 – 20		
		Rabatt 50 pCt. 183 – 10	" "	183 10
October	22	Empfangen Pfalz	16 25	
1830				
Januar	10	von dem Herrn Professor Zenker:		
		1 Schedel physiologia patholog.	" 15	
		Porto in Dresden wegen Absendung	1 "	
		Inspection in den Zellarmen Preisungen	1 5	
April	2	an den Buchh. Meier für Dissertationen	1 "	
		Porto für Postbuch von Herr Tiedemann von Münchhausen	1 10	
		Das Postbuch ist den 15 Dec. 1831 durch Hillian remittirt		
1831				
Januar	15	An Buchh. Meier für Dissertationen	1 25	
		Porto Pfalz und Leipzig	" 5	
1832				
Januar	26	Subscription für 80 Dissertationen	2 20	
		Porto empfangen	" 5	
Mai	26	Durch Hammerer & Hillian erhalten empfangen		
		137 Voll. Summarien ---- 200.10.		
		60 Schedel physiologia ---- 60 "		
		260 – 10		
		Rabatt 134 – 20		
Juni	14	Empfangen	134 20	
		10 Voll. Summarien ... 13. 10		
		4 Schedel physiologia ... 4 "		
		17 – 10		
		Rabatt 8 20	8 20	
		Pfalz	150 "	183 10
				150
		Saldo Pfalz	Kreuz	13 10

Berlin 14 Febr 1832
L Schmiegro

Dem Fürstlichen Consistorio zu Neustrelitz.

Berlin, 9 Febr. 1830.

Gefälligst ersuche ich Ein Hochlöbliches Consistorium, beiliegendes Schreiben des Herrn Professor Fischer an dessen Vater Professor Fischer zu Neubrandenburg, Hochdemselben gefälligst behändigen zu lassen.

Da jedoch Gegenwärtiger gar bekannt, unterlasse ich nicht, mich ergebenst zu empfehlen

Ergebenst

Friedrich Schmidthals.

Dem gefälligen Anzeiger, ob Herr Dr Schedel jetzt wieder dort ist, würde mich sehr interessiren.

Ergebenst

L Schmitz

München 28/12 30.

Foldi
zurück.

Das Palmsonntag-Evangelium.

Nächst Pfingsten
Ereignis in Jerusalem
beginnt.

P.B.
Von L Schmitz
für Professor Fick.
München.

Herrn Kilian

Pesth.

14 April 1852

Berlin d 25 Feb 1852

Mein lieber Freund!

plötzlich [illegible] wie er wenigen Stunden, wenn
aufhören [illegible] Krankheit.
Ich habe nun eine Tochter [illegible] mit unserem
Herrn [illegible] Sohn [illegible] und unserer
Versorgung [illegible] ist [illegible] Hilfe
[illegible] Hilfe [illegible] Hilfe

Leipzig d 26 Mai 1852

Hochgeehrter Herr

Ich habe mir gestern die ganze Ihres Wohlwollens gewürdigte Sammlung, die Sie mir zu schicken die Güte hatten, mit Ihrer Gegenwart in Kilians Comptoir, Herr Kummer selbst, zu Ihrer Verfügung gestellt worden ist. Diese Bücher, in Packen gepackt, à Sig: 10 Thlr netto enthalten:

157 Bände Volksmedicin
60 Schädel physiologica partim

Einige Exemplare scheinen vielleicht noch mehr als einfach vorhanden zu sein, wenn Sie Dubletten haben, so wird es Ihnen ein Leichtes sein, mir diese Exemplare zu bezeichnen.

Mit dem freundlichen Wunsche Ihres Wohlbefindens

bin ich

Ihr

ganz ergebener

Oehmigke

Herrn
Herrn Dr. med. Abeken
Wohlgeb.
in
Pesth

Pesth d 26 Mai 32
Leipzig

Herrn Kilian in Pesth

Haben Sie die Güte hierliegende abgeben zu lassen
und von Herrn Dr Schedel die Bestätigung
meines Wohlbefindens gefälligst
welches sind bey Herrn Kummer ohne
Die hinübergeschickt werden ist
Herrn Kummer wird es sehr angenehm sein
wenn sie mich bald diesen Herrn
wiederum bekommen

Mit Hochachtung empfehle mich

Ihr
ergebenst
L Lehmann
aus Berlin

Berlin d 14 Juni 1832

Ihre geschätzten Zeilen

während der Messe habe ich bey Hr Wilhans Comp die
mir (Herrn Kummer in Leipzig) noch mangelnden
für die Leporick:

157 Exemplare
60 Exemplare

mit Ihrer werthen Anzeige gemacht.
Jetzt folgt die Berechnung; — Sie werden
sich auf Ihrem 13/32 Thalerfuß, mit Zuthat
des Zolls zu Ihrer Zahlung, in portugiesischen
Bestellung
die wenigen Herren Abnehmer Ihrer und
Verlagshandlung habe ich mit hier berechnet:

10 Exemplare
4 Exemplare

worüber in Hinsicht Ihrer die Rechnungsführung
folgen soll. —
Das Ihnen gefälligen Debit kann ich Ihnen bestimmen,
da Zeiten sind, gestellt wie haben diese Messe
nicht übersprungt war ein kleines Publikum
da die Messe einmal in Vorschlag Ostern gesetzt
soll a Jahren, wenn Verbindung wünschen,
so habe ich meinen Rath mit nach Leipzig ge-

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Berlin d 3 April 1833

Hochgeehrter Freund!

Ihren angenehmen Brief vom 27ten Febr. hat mir der Onkel Jürgen richtig überantwortet und ich werde mich nicht enthalten, mündlich Ihnen meinen Dank dafür zu sagen.

Sie sind mit Ihrer Abhandlung schon gütigst und sehr prompt zu Stande gekommen, und ich hoffe Sie haben die Sporgen-Petrefacten, und Gyps-Figuren in so gehöriger Ordnung gefunden und verpackt gefunden, daß Sie nicht Ursache haben sich über Unbilligkeit zu beklagen. Ich werde sogleich mit Ihnen abrechnen, und wenn man genaue Preise, möglichst Ihnen das Leben [illegible] von diesen schönen Sachen genauer und die einfache Gleichgültigkeit Ihnen [illegible] Ihnen [illegible] Ihnen [illegible]

[illegible] können, begrüßen wir auf's Neue
[illegible]
[illegible] Glück [illegible] nicht bloß
zu sollen sind wir einfach eins mit unsern
[illegible] Herrn begegnen [illegible] wir in der [illegible]
einer Bürgerin [illegible] Commandeur seit 2 Jahren
wie eins [illegible]
Hatten wir [illegible] gesunde Kinder, wurden wir eine
vollkommen glückliche [illegible], und [illegible]
so hatten wir's vollkommen
Meine [illegible] ist [illegible] auch [illegible] für [illegible] mehr
Bewunderung und mit [illegible] eines [illegible] unserer
Gatten noch ungelegentlich [illegible] zu
unterhalten. [illegible] [illegible] aber [illegible] zu
finden.
Morgen wir eins [illegible] wir nimmer auf diesen
Ort begegnen. Wir begegnen uns einem
neu mit dem schönen Gedanken [illegible] wir
[illegible] Reise zu [illegible], [illegible] muß es [illegible]
Ihr, mein [illegible] Sommer, [illegible] Du mit
den geschätzten [illegible] [illegible] noch mehr
und [illegible], und vergessen Sie [illegible] nicht der
[illegible] Ihr [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] Familie.

Schmitz

Beiliegend wieder [illegible] den kleinen
Salon [illegible], und den Muff,
[illegible] [illegible] Abmessung.

Pesth den 24. Juni 1845

Sr Wohlgeboren
Herrn Dr. med. Scheidel

Pesth

Ajon tisztelt Titkár Úr.

[illegible]

D. Igarmath Szemes 22 1851

Ne vegye tőlem szerénytelenségnek hogy jelen sorai-
soraimmal hálogatom. Ön, ki a jobb irodal-
mi pályán mint annak kitűnő egyénisége
működött s működik: ismeri azon nyugtalan,
sajátt, mellyel többnyire dúcakta foglalni azon
kezdőlet. Ki mérész lépéssel először kerestt
az irodalom sétamlő terét. Így tehát e nyug-
talanságot mentőleg, nekem is megbocsájtand,
ja hibámat, midőn ifjonti érzéstel arra kér-
nem, hogy Önnel a hó 2án benyujtott szinda-
rabom bírálati eredményéről tegyenek kedve-
tami méltóztatónak. Nem szükség többé aján-
lanom, mert szilárd törekvéseimet ismerem.
Kézzelhető Perlai Úr! Törekvésem jó kimenete-
tétől függ, mert általa mint elmém új ösztönt,

mindjárt, családom anyagi érdeke jobb rendet
s így létem és megnyugvását nyerhetné. En-
nélfogva Isten minden ebbeli reménygem ősz-
pontosul, s ha a fővárt csalnggan nem a te
világaddal együtt, akkor bizom Önnek pártfo-
gása alatt szinpadra kerülend – s hogy a
közbeszéd tárgyává legend, angyalt mondha-
tom, mert jelem mulatásomkor, a tanítóság
közül valamint az egyetemi ifjuság részéről
s több magány tisztelgés családomnál, dara-
bom védelmére s előadásakori kiemelésére
nem kiszerü pártra szerzettem. – Kérem
tehát szerencséltessen, a dolog mivoltával,
mehány heczes soraival; s kérje hogy halán
it érzetem, mellynek nagyobb részit érdemes
családja imámár birja – örökös legyen, mikor
szinte kifejtésével marasd

I. t. Tisztár Úrnak

tökéletesen szolgája.
Oldalfalsof

Veszt. április 17. 1851.

T. cz. Toldy Ferencz Úrnak!

B. Gyarmaton Julius 4én 851.

Tiszteltem sokáig munkám megbirálása által csak
ily s nagyobb örömöt nyertem arra, hogy ezen
túl megfontolva írjak – s ezennel elébeje
értelmes ügyed birálat alá bocsátsam. Kéle
igen kíváncsi birálatodat az ide rekesztett ha
iky Lajos Úrnak szóló sorokat, általolvasni
s utóbb neki kézbesíteni. Mintsagy birálatá
ban az eszme egyvég részét darabumban jó
nak ismerte, a nyelv ellen kifogást nem tett
sem az előadás rendszerében zavart vagy ne
hézséget sőnem tor – úgy még van reményem, hogy
aron tekintetnél fogva – mellyet szigorú de igazsá
nü birálatából merítettem, kitartás és igyekezet mel
lett még talán jó darabot irhatok. A kéziratot
egészen Kühby Lajos Úr dolgozó ötletei
hatása szerint fogom átdolgozni, s neki egészen
új alakot adni. – A sikány viszonzás csak ke

vergyen Önnek irói szokása szögletében – onnan
talán még feltámadhat üdvezlőlt alakban.
Kiindenesetre igen nagy leggyelmet mutatna
Ön irántam az által, ha csak rikány sorral
is tudósítni méltóztatnék ar iránt, valyon
a darab előadásából – a szavallatokból – egy sz
val a szerkezeti modorból lájlátkat i a re
ménny, hogy szorgalmam által – s az észrevéte
fő hiba kijavitása mellett – kaladhatok e a
dráma költészeti pályán vagy nem – mert ha
i fő adomány tekintegének egy szikrája sem
tünik ki a darabból, akkor jobb hogy más
irányt adjak irodalmi kimivelteteésem öjelo
nének – mintsem hogy a drága időt pararol
jam olly munkálkam mellyet által sem maga
nak örömet sem másnak mulattaláft vagy ha
nat nem szerezhetek. E felöl kérem alázatos
Kultsy Lajos Ur vélemény adását, s magamat ha
tározottan akkor fogom alkalmasni. Biztosság
gal elvárván ebbeli kiesem kellyesitését, vgy
tiszteletel maradtam
T. cz: Urasagodnak

al. frolgaja
Abaljózsef

Igaz tisztelő miatt tisztelvén Clauzé kisasszonyt
Ednay Gáspárnéval – nem kitanulen ezért ispelli mulasztást

Tisztelt Kolday Ferenc úr
a Magyar Tudós Társaság titkárának

Pesten.

( )

A bírálat jövőre az egyetemi könyvtárban átadandó – vagy az egyetemben.

Gyöngy 22-9bre 841.

Tekintetes Úr!

Bár hosszú távol létem után legnagyobb hozzá érkezésem, hirtelen jöre egy ide való polgár ki nemzetes Levelei Magyar Óvári Brigyesi Richter József Urnak, mint emlékezetes a Kisfaludi Mértékaira tett példányra nálam előfizetett semmi okra nem tekintve vérem tekintetbe az akkor nemes f. h. 11-ik mellyben által ment azzal a bizodalommal meg terjedve olvasom megcsonkult hogy előfizetése pénzét - e nagyra terjedő bizodalomnak meg feleli kéjtelen a tett példányra le tizenöt f. 20 xr. elbocsátam, I. mint hogy mint Gerendási tekintetes Szécsenyi annak végével hogy tőzsgyéleinek leend egy alá iráli ivet a Megyénkbelieknél közre bocsájtani fáradozok, minek tekintetes Szécsenyi leend - ennek okáért példázatom oly rendeletben lenni, hogy azok, kik nálam előfizetési szándékban vannak, a munkára azonnal meg kaphassák, úgy, hogy, mennyi, hogy az előfizetési számok, ha a munkára mire előfizetni akarnak, kár, kapják - tellyes kifizetéssel maradok

A Tekintetes Úrnak

alázatos szolgája
Orgyai Pajtás

PRESENTED
21 NOV.

Tekintetes Tot Lörinc Uramat a Kegyes,
hadi Tárgyaiig Protonotariale az.
sellyei viszetenel

Desten

Pest 9bris 21. 1830

Igen tisztelt Titoknok Úr

Tegnap Barabásnál lévén előfordúlt az én
képem sorsa, s ő maga is mint akkor ez-
közt az az a kaszai-képsarmadot gyüjtő
egyesület választmányát egybe hívni, ajá-
lotta a kép elvetetését. Ezen gyülés
kétségtelenségét ő benem látja, mintkogy
más egyesületek kapnak engedelmet
illy minden politikai mintúl tiszta
gyülésekre, de arron esetben is kogyka
ezen kérelmet Kubinyi Úr vagy nem
akárná tenni, vagy engedelmet nem
kapna, a mi nem kétkető, elég volna a
kevés számú választmányi tagjait felkérni
hogy nézzék meg a képet Dongdatkozanak
külön külön. S mintkogy Barabás szerint
Kubinyi ügyemben kevés interesse látszik,
valaki által szeretnek megkevésére komoly
felszólitást kát mükösegesnek, melly vagy
kevél vagy, bár kán kevesek sikeret, szóval
meg kétkető, kogy igy felkivatva látná
magát rea. Ha talán Tóldi Úr

erántam Lapunkhoz szíves indulatjából u
czélnak szükségét belátva, szíves volna
ezt magára vállalni. igen nagy Köszöne
fogok tartozni; hanem csak azon esetb
vhagyom ezt, ha tisztelt Titoknok úrnak
leg kisebb kellemetlenséget sem okozna.

Tisztelője
Petrichevich

München 1850. Octob. 13.

Datum nov. 1.

Tisztelt Tsdnok Úr

Leg örvendetesebb kötelességemet teszem, midőn igéretemet e levéllel beváltom. Még óhajtottam irni, de nem lévén önmagammal tisztában München ben maradok-e vagy nem, idáig halasztottam azt. Bécsig utamat kö-nyörgéssel folytattam, mint megszokott vidéken, csak dévény-romjai voltak most olly hatással reám, mirővel még soha sem; elpusztult lazának elpusztult tisztelete gondoltam magamban, s jobban fogt az elválás mint másszor. – Négy napot töltöttem Bécsben, legin-kább hogy azt mit már többször láttam, új megtekintéssel friss emlékezetembe hozzam. 12én Septemben indultam el Linzbe, egy hirem ez lesz a duna folyásának legszebb része, sokáig fog élni emlékezetemben nép vidékeivel ez út. Miután a meglepően szines lincznél és környékével megismerkedtem, bajor gőzösön Passau felé indultunk. A táj többé nem olly változatos mint Linzen alól, azon excepció mivegyületek, mellyekbe a távolban eltünő hegyek öltöznek, és még völgyek elevenzöldjeikkel, többé nem voltak lát-hatók; mierdeb fenyvesekkel benőtt hegyek, mint falak kuzódtak itt szorosan a duna két oldalán, s mindenütt a vadságnak egy hangú vidéken egy kis érdeket gerjesztett, az itt-ütün álló várromok. Az idő arany tisztája volt, s a mit nem adott a vidék, megadta a gőzös vidám kis társasága. A bajor gőzösök nem olly népesek mint az Austriaiak, sőformán egy társaságba olvadhat az egész közönség, s ezért sokkal kényel-mesebbek és mulatságosabbak. Passauba korán estünk be, s elég időnk lett e várost nem csak küllsőleg megjárnom, hanem Rubens egynéhány itteni müveit megtekintenem. Szinálkozásomra a másnap 10 óráig tartó sürü köd miatt ezen duna legszebb pontjának tartott vidéket nem láthattam, mellyből is tovább indulásunk is igen késön történt. Regensburg felé a vidék is gyönyörre tapasztos, csak gyönyört tsenek a

P. P. Tsdnki tisztelettel

a magyar tudós társaság tsdnökének Ürának

Budán.

a dunát nagy távolságban, majd nem Regensburgig, Bajorország határáig. Egy
napon kezdődött utamnak érdekesebb része, e naptól fogva nem magamat
új nemzetek környezték, az elégedetlenség melly utamban, a zajos világban
egyedüllétemben rám hatott, tovább, itt voltam kezdett. Egy pár család alkalmaz
ott Ulmenberg a másik Augsburgi követtel ösmeretségbe jöttem, a Lajta
ván, szántam, mint magyar szánt, barátságát egy üveg rajnai boros el
gyarításával bizonyította be. El jött az este, a legszebb este utamban
ismeretlenek lesznek Istenhez ölt előtt a bajordal egyesületet, minesenek
arról kalás nélkül a társas életre, egy családdá változtatta a hajó
örömségét a dalolás, melly a szép Dunavidéknél harmoniában vál
a hajóról a víz és a csendes viadr felett. Így értünk el Walhallához
mellynek bríási fehér gránitsai mint szelid víz zuhatag nyúltak le
a hegy lejtőjét a dunáig. Éjfél volt mikorra Regensburgba értünk. Reg
a várost volt első gondom be járni, megnézni az itt található gyűjtemény
Tanácsházat, hol 1663tól 1806ig tartott Németországi gyűléstermei érdekes
ben óvatnak, és Dasio palotáját, igen nevezetes épületet, s.t. Délután tár
hozzám az isle 1/2 óranyira fekvő Walhallára mentünk ki, Stauf, egy
sok viszontagságot szenvedő várrom közelében. Remek a templom
nagy szerűsége, lélekemelő belépni az elhalt nagy férfiak közé, ki
e szerencsében összegyűltek, kiket a felségesen faragott dicsőség istennő
nyolc választanak osztályokra. Vajon a magyar nemzet is walhal
örökké örökre a másvilágon marad? — Regenoburgtól Donauwörthig
az utolsó görhegyi station, tovább a duna nem bírja őket, minthogy a
vizet elunták, Augsburgi ösmerőseimmel közel fogadtunk, jelentéke
kely volt az utunkban Ingolstadt erősség és Neuburg az egykori Neub
fejedelmek büszkén álló nagy várával. Donauwörthtől Augsburgig
vas út vitt, s bár alatt ott voltunk, s én az én jó ösmerőseimhez

szántam. Itt három napig el sem eresztettek, s ez időről úgy gon
doskodtak hogy örök elfeledhetetlenekké lettek előttem. Az első estét
Lindau-Gastl-nél töltöttem, itt történt ösmeretségem Herberger nemes
város levéltárnokával, kinek barátságából a következő s magyar törté
netekre igen becses és egyedüllen adatokra jöttem. Augsburgi archivum
nagy mennyiségű eredeti leiratokat bír különféle időszakokból
a magyar történetet érdeklőket. Így például Mátyás és III Friedrich
közötti karcerót kimerítőt. Augsburg városa akkor mint önálló,
Friedrich udvarának követet tartott, Georg Wolfart ez koronként le
velekben tudósította a tanácsot, ezen leletek száma 600 megy, én
olvastam egyiket, különösen a Lajta melletti csatáról, ha bár mint
rézre hajtórat is kell ezen leveleket tekintenem, még is igen becses és
figyelemre méltónak tartom, mert terjedelmes és sok egyszeriségnek
vannak írva, mellyekben e szerint sok igazság is lehet. Továbbá
Sebastian Schertlin eredeti levelei 1532ben a török háborúról, kivált le
pen körszegi csata egész részletesen. 1589 vallás háborúról. Wilhelm
Grunchses török háborúról 1629tól 50ig. Levelek Conrad Peutinger a
magyar követ összejövetele felől Maximilian császárnál, s.t.
A levél számok egy igen szerény és művelt 30 év körüli latalember,
s kinek nyitva állott ezen dokumentumokat akár folyóiratban
részletesen, akár összes kiadásban közre bocsátani, ha arra valaki
által erőt nyújtatik. Ha Tekintetes Úr érdemesnek találja
ezen iratokat további figyelemre, utóbb követő tudósítások okát,
vagy a nyilvánosság elébe hozás módjáról kívánt értekezni, tessék
vagy engem megbízni, vagy azon Herberger városi Archivárral dug
burgban levelet váltani. Miután e sok érdekest és tanulságost
nyújtó városban mindent meg tekintettem, s benne kissé meg.

Bécs, 13 Január 54.

Szeretett Tisztelnőnk Úr!

Mielőtt Prestről el jöttem, egy nálunk megrendelt oltár képpel foglalkoztam, hanem a napokban volna szándékom azon hízelgő és honi fogni, a mellyet a többi közötti szeretett Tisztelnőnk Úr nyújtott volt, s melyhez nekem is kitünő kedvem volna, Sz. Attilla midőn a görög követeket vidja. Már körülbelül össze és állítottam a gruppot, de mivel csak homályosan emlékszem azon Szabó által fordított, s Museumban meggelent czikre, s minden kapházásom daczára, még a nagy könyvtárban sem juthatok hozzá, tehát nem merem egészen megállapítani compositionomat. Nagyon kérem azért a szeretett Tisztelnőnk Urat, hozzanni rajzzal, hozzá, hozzá el néhány rövid időre a Museum azon füzetét, melyben az Attilláról szóló czikk vagyon, a leg nagyobb körömettel fogom ismét kézbesíteni. Még azon kérdésnek is bátor vagyok alkalmatlankodni, hogy viseltebe már Attilla idegében bársonyt, és különösen a kunnok. Ha a tiszteltt Tisztelnőnk úrnak még más világ történeti, ezzel alá való dolgy jutna eszébe, melly

Bécs, 13 Január 54.

Szeretett Tisztelnőnk Úr!

Mielőtt Prestről el jöttem, egy nálunk megrendelt oltár képpel foglalkoztam, hanem a napokban volna szándékom azon hízelgő és honi fogni, a mellyet a többi közötti szeretett Tisztelnőnk Úr nyújtott volt, s melyhez nekem is kitünő kedvem volna, Sz. Attilla midőn a görög követeket vidja. Már körülbelül össze és állítottam a gruppot, de mivel csak homályosan emlékszem azon Szabó által fordított, s Museumban meggelent czikre, s minden kapházásom daczára, még a nagy könyvtárban sem juthatok hozzá, tehát nem merem egészen megállapítani compositionomat. Nagyon kérem azért a szeretett Tisztelnőnk Urat, hozzanni rajzzal, hozzá el néhány rövid időre a Museum azon füzetét, melyben az Attilláról szóló czikk vagyon, a leg nagyobb körömettel fogom ismét kézbesíteni. Még azon kérdésnek is bátor vagyok alkalmatlankodni, hogy viseltebe már Attilla idegében bársonyt, és különösen a kunnok. Ha a tiszteltt Tisztelnőnk úrnak még más világ történeti, ezzel alá való dolgy jutna eszébe, melly

Lemosultunk, rendeltetésem helyére München be utaztam. Itt létem alatt, Bavária tekintetett, Államban Bachelt minapában, Meg látogattam Nürenberget, de mint hogy levelem már irva volt Kolozsvárra nyúlt, s München ről és Nürenbergről többet óhajtanék irni, másokra halasztom azt, ha levelem nincs fogadtatását reménylhetem, mellyben működésemről és állami életemről is egy pár szót. P. Ötvössel eddig nem jöhettem össze, mivel ritkán jön a városba. – Azon határtalan szivességet mit Tisztelnők Ur és Tisztelnő asszony emlékem mutattak, mint hasonlásonkor szóval, úgy most levélben Tisztelnőnek nagyok meg köszönni, veggék leg őszintébb tiszteletemet és szeretetemet. Az öreg Tisztelnő asszonynak és kisasszonyoknak jó emlékezetemet küldöm

Orlay Sámuel

Nevem változtatása végett kiss Agnes nő könnyebb áttekintés végett vala utasítva, hogy a megyénél indítsam el ügyemet, kinek ben ha azt nem alamás szivesen ajánlotta benne tárgyalását, én a tanácsot követtem, s megyéhez folyamodtam. Nehézséget nem állítottak benne. Addig is még sikerült a nevet kassnaluthoz nemtem, s ha Tisztelnők úr levellet szerencséltetne, kérem azt

Samuel Detrich – Orlay ra címezni, Landhaus Strasse, Nº 4a 3te Stock.

nem szükség épen hogy hasai legyen, sőt jobb
ha nem az, és arra nézve nem kívánné, igen nagy
köszönettel lennék. Azonban csak Monar
és Görög nélkülözzön, mert ezek csak nagyon
kívántatnak már az érdek. Ha olvasó valami
volna a közép korból, melyben az Aurelius
ai családnak is volna némi részre, még
arra is volna reménységem hogy a Belvedere
számára megvennék, mi engem egyszer
felemelne a közvélemény ben.

Martinuzzi sőpre állítottam, úgy
látszik hogy elég szerencsés, igen jó lép
lehetne, de fölér festeni; a nélkül is
minden fáradságom csak kontár volna,
és ez kétszeresen az lenne.

Bátor lennék egy idő munkára, ha nagyon
az Abbénál sürgetnek lennék, ezt és
Martinuzzit könnyű szívvel meg küldeném.

Kérelmemet még egyszer megújítva,
maradok a tisztelt Tudomány úr igaz
és őszinte tisztelője,

Orlai Petrics Soma

Wieden, Klosa-Gasse, 3 Haus
Nro 12.

München Maja 1851.

Tisztelt Testvérek Úr.

Azon barátságos fogadtatásánál fogva, mellyben egyszer kívántam részesülni, reményleni hogy másodikt levelemet is szívesen fogadjak. Az elsőben utamról szóltam, hiszen hogy még akkor semmibe sem kezdtem, most pedig egy idő óta a művészet körül annyit tettem, mennyit ilyen rövid idő, gyengélkedő egészségem és nehéz körülményeim engedtek, szólhatok csak magamról vagy is művészetemről. Azt hiszem hogy Münchenbe érkezésemmel mindjárt valami nagyobb műbe kezdhettek, azonban nagy idő multával, mig a tárgyat kiszakba gyűjtém, mert olyat akartam választani, mellyhez az időnek az én kedvemmel egyezék, azonban elég dramatikus és festői legyen, ilyennek találtam Lajos király holttestének a Cselepatakban feltalálását, s mintán a compositióval is készen lettem, nem gondolva a jövendővel, hanem használva a jelent a mint erőmből telt, bele vágtam a kivitelbe, mert ha számoláso után indúltam volna, nem lettem volna [illegible], mint arral most

vagyok, de kezdetén sem nagy képzelmet.
s így ha bár nehezen de még is előse-
gítem magamat feladatom megfejtésé-
ben, s néha néha a sors is, mellyka szi-
gorú is de nem kegyetlen, kezét nyújt
segítségemben. — A kép 10 láb hosszú és
4 láb 2 hüvelyk széles. Ha ezen pesten
működő tiszteletes oda szeretném küldeni
Tiszteknek Urnak vannak barátjai ez
egyesületben, ha meghívásomat ki
akároltné, annyi köszönet után újjal
tartoznám, ezt azért óhajtanám,
mert a meghivottaknál fekszi az
egyesület a transportot, s én pedig
magam költségén e képet pestre kül-
deni nem lenne kedvel képes. — Egész életem
e kép körül fordult most, s ezért
minden egyebet irnom kivévén hogy
az illetők körét Szerdahási, Kautsbach
és Klauzel Walhalla épületje szíves
indulatjait bírom.

Tisztelt Tatolnok Ur egész család,
jának szíves üdvözletemet küldöm.

hálás bezülője
Petrich Samu

Samuel Petrich Orlaj
lakásom Landwasser Strasse No 44 a.

Vál. máj. 6.

Münster Szinn II. 51.

Igen tisztelt Titoknok Úr,

Nem régiben vettem nem levés örömömre igen becses levelét, melyből sok érdekest és örvendeztetőt olvastam, vegye Titoknok Úr köszönetemet érte. — A mostani levelem talán kellemetlen is lesz, mert a milyen a hangulatom olyanok lesznek soraim is. Nem levéssé hatott meg a pesti müegyesülettől személyemnek figyelembe nem vétele, nem várok senkitől kitüntetést, arra érdemek tellenek, mit nekem nincsenek, de ha gyeleit adtam hogy akaratom és célom a nemzet történetének áldozni gyenge müvészi tehetségemet, úgy hiszem, megérdemeltem volna tőle hogy az útat, e célfelé haladni, előttem elnezárja. Bár tisztelt Titoknok Úr által tudattam vele mise szentelem jelenleg erőmet, időmet és pénzemet, s hogy azt egyedül az ideji pestimükiállításért teszem, mégsem tudósíttattam általa vagy is nem hivattam meg; én minden fáradságot elkerülten bizva tudomására jutni mikor lesz a mükiállítás, s az csak Junius 10-ig sikerült midőn egy a müegyesület által meghivott festőnél olvastam annak programját. Innen tudtam meg a megnyitás idejét hogy az julius 15-ig történik. A kép ez időre pesten nem lehet, bár az erős megfeszitéssel e hónap 20-ig még is utra lehet, de 14 nap müszükségeltetvén a leszállitásra, csak 4 nappal előbbre a megnyitás után érhet pestre. Én elvetelenül elfogom küldeni, mert nagyon nem fél évi fáradságomnak és költségeimnek a volt a célja hogy a pesti mükiállitáson valami jelentékenyebb müvet állithassak ki, ettől függ elfogadni vagy nem. De ha elfogadását is, szinte bizonyosnak hiszem hogy illy későn érkezve valami rosz helyet kap, melly osztán nem hogy emelné, hanem ha van valami kis érdeme azt is lerontja, mert a rosz felállitás halála a képnek. Ez okból irtam ez ide tartó levelet a müegyesületnek; nem tudván kikőc címezni a tisztelt

Tisztelnek úr szíveskéjéhöz folyamodom hogy azt az egyesület elnökének kézbesíteté, bocsánatot kérek hogy terhelem de e kép sorsától függ az enyime is, s igy e levelet biztos kézre bíznom nagy érdekemben áll. Leg inkább szerettem volna a képet rendezőjének imi, ki mindég valamelyik festő, de nem tudván ki azt nem tehettem, ettől leg inkább függ a jó-hely adás. Az én képem 10 láb hosszu és 7 lés 4 col széles, ily terség ha nincs elegendő világossága s elegendő hely azt távolról nézni, minden értékét elveszti. A mint említettem, sorsom függ e képtől, mert mellette végkép kimenetüvén ezközöből magamat külföldön tovább fenntartani, ennek elmélése nélkül egy ékesre nyúlt ügyvédségbe süllyedek vissza. Báró Eötvös Úrtól a napokban egy jóki biztatást kaptam, hogy befolyását e képnek a museum számára megvásárlására felhasználandja, ha ez megtörténik úgy kiszem hogy életem legnehezebb idejét átéltem, s talán ha a műegyesületnek sikerni fog, Báró Eötvös Úr által e célra átalmazsint privátok által gyüjtött összeggel együtt azt könnyebben megkérheti. – Ha a műegyesület által azon időben midőn a felszólítások történtek én is tudósíttatni volna, bizonnyal elnem kések, mert csak egészségemért lett egynehány napi pihenés a hiány.

Most miután ezen bajomat körülményesen értesíté Tisztelnek Urnak elmondtam, bár nagyon fájlalom bőfoglalkozásai közt valamivel terhelni, de ahhoz fordúlok a ki által magamnak sikert reménylek, legyen szives egypár szót tenni hogy e tép felvételéséb és néhi kellő helyadásáért, s az isle szárt levelet akkor adressálni a kit illet. Bocsánatot ha hosszan beszéltt bajommal talán terheltem. Tisztelt Tisztelnek Úr családjának a legszivesebb üdvözletemet küldöm, s magamat az ő és a Tisztelnek Úr becses emlékezetébe ajánlva maradok

igaz tisztelője

Petrich Jamay

Ide gy. Brodszky
képén, Pesten
Lacklauer Jozsi
Dob. 1te Szám

Lévám Landrosp 7bris. No 4a 3 Ma.

Mint hogy sem nevét sem nem tudok kinek kellene adressálni a levelet, kérem belsejében io címezni.

Leg felöttlök nekem az, hogy egy pár figyelemre méltó magyar festő él Münchenben, mint például Brocky, a ki más műegyesület által meghivásolat kap, és Pestről bár többször küldött, sem másor sem jelenleg nem tudósíttatott a kiállitás megtartásáról, valamint a többi magyarok sem, s igy történt hogy egy képével melly mintán Pestre volt szánva talán végtép elmaradt.

A képem rámája véget csak 7ik vagy 8dik Julius ban érkezhetik Pestre, tehát nem 4dikén mintsem a levél kezdetén kiszámitottam. Bocsánatot két darabolt levelemért, azon gyorsirás miatt s ez nagy elfoglaltatásomért történt.

München 19 Febr. 81.

24

Nagyon tisztelt Tolnai úr,

Becses levelét, melyben képem felől némely dolgokat közölt, megkaptam, vegye Tolnai úr igaz köszönetemet nemes gondoskodásáért. A képet e hónap 2-án küldem el Münchenből, s így hiszem hogy már néhány napja pesten kiis lesz állítva. Az illető folytonos kiállításokból, hol minden héten új képek jelennek meg, én is be adtam volt e művemet, s a köz vélemény úgy mint a lapi bírálat nem nyilatkozott felette annyi ennek némi összetevésével megküldöm az ide zárt lap tudósítást, melyben a megjelentek közül némely művek a publikum figyelmébe inkább ajánltatnak, mint sem bírálttatnak. Nagyon érzem azon hiányokat, mellyeket művészetemben még ki kell pótolnom, de az én pályámon, ha le vonom a forradalmi kétéves, melly reám nézve egészen elveszett, münchenben létemmel együtt összesen nem hosszabb harmadfél évnél, s őszinteséggel mondhatom hogy ez alatt annyit tettem, mennyi nem mindenkinek sikerült; további s talán tökéletes kiképződésem egészen e mostani művemnek elkeléséétől függ, s e kép sorsa művészetem sorsával egy. — Az ide zárt lap azon nőt, kit a bíráló bekedi, királynénak vette, igaz, hogy a jelenetben e személy könnyen arra gondolatra vezeti a nézőt, én azonban a group nagyobb tartalma végett, azon szabadságot vettem magammal, mely a történettel sem egészen ellenkező, hogy a compositióban nőalakot is használtam. — Nevemmel nem kozakarban vagyok, ide jöttöm, mely használatba vettem az Orlait, azon ezekely összetevés is a mit bírál ezen nevem alatt történt, a Kormány azonban a változtatást megnem engedte, miért én elhatároztam e nevet össze kötésben az előbbenivel továbbra is használni, s ezért óhajtanám ha a magyar közönnyel is, a mennyiben nevem előtte említtetik, így ismertetnék meg. Miután leveleimmel gyakori alkal-

matlanbvádásomért engedelmet kérek, magamat míves indulatja
Tisztelt családja jó emlékezetébe ajántva, maradok a Tisztelt

Tiszt Ernok Úrnak hálás tisztelője

S Petnehazy

München August 16 51.
V. — 21.

Nagyon tisztelt Titoknok Ur,

Ne vegye rossz néven gyakori leveleimet, nem irási szenvedélyből ered ez, hanem müvészetből. A mükiállitás végefelé közeledik, s én azon esetre ha képem megnem vétetik, nem gondos. Lodtam egy biztos helyről, hová az le lehetne küldeni, kérném ez ebből a tisztelt Titoknok Urat, e rossz esetben engedne nékü helyet a tudós Társaság keretében, ha nem tenne általnaklan a Museumban nem akarok általnaklan lódini, nehogy azon szine legyen mintha én erővel ez intézetre alarnám tolni müvemet. Baró Eötvös Ur ugyan azon jószándékát nyilvánitotta, hogy a megnem vétel esetén gondoskodni fog a képnek Bécsbe gutásáról, mint hogy azonban ott a mükiállitas tudtomnal elmult, a permanent kiállitásba pedig csak tagok állithatnak ki, s én ez nem vagyok, ezért a különben io remmi eredmény nyel nem biztató kilátás, véleményem szerint meg nem történhetik. Meg irom b. Eötvös Urnak is e véleményemet, ha ő neki képemmel más célja volna, s tapasztalt szivessége és jóakaratából erántam, még megkisértene valami módot a kép eladására, akkor az ő rendelkezésére bizom müvemet,

csak azon esetben kérném Tekés a Tisz
Tisztelt Tisztnőt Urat a fent említett helyért, ha
b. Elnök Úrnak további szándéka nem te
lépnemmel. — Nagyon kérem azonban a
Tisztelt Tisztnőt Urat egy rövid tudósítás
várhatom-e képem megvételét vagy nem
mert őszinten megvallom hogy e képem m
vételétől feltételeztetik Münchenben és
külföldön további maradásom, hogy pedig
innenni elszakadásomat meg ne nehezítse
szükséges minél előbb tudnom a legrosz
esetet. Nagy köszönettel fogok lenni a T
telt Tisztnőt Úrnak e fáradság
mint alkalmasint b. Elnök Úr is tudatni
fog velem, azonban őket most erre felsz
leltani tiltja a szerénység, a nehéz körülm
nyeim megkívánják hogy sorsom felet
mentül előbb intézkedjem. —

Magamat a Tisztelt Tisztnőt Ú
és családja kegyes emlékezetébe ajánlva
maradok őszinte és kaladatos
tisztelője
S. Petrichy
Landwehr Vzg No 4 ÷ 3 Vat.

Igen kérném még a Tisztelt Tisztnőt Urat,
ha fáradságát nem esik, a müegyesülettel
tudatni hogy képem azon esetben ha megnem
vétetik is pesten marad, ne hogy vala
miképen az Inekem Münchenbe Svájcba küld
dessék. Hallom hogy több ablak irányában
olly helyet kapott, hol megítélni is állíthat.
Maradok mint fennebb
őszinte tisztelője
Petrichy

München Sept. 29 51.

26

Nagyon tisztelt Tisztelnök Úr,

Vettem igen kedves levelét, melyben nyilvánított őszinte részvétjáért és szenvedéséért vegye igaz köszönetemet. Boldog vagyok hogy más tárgy kiválasztásom képeimre tért, s némi nézetemet és adatimat a történetre nézve elmondom. Ne vegye tisztelt Tisztelnök Úr ezt nézetemet szeretetlen beszédnek, ítélet hogy kihás, én azt csak mint képem festésére szükséges gondolkodást akarom elmondani. — Tudom hogy Lajos nem volt személyes nevezetesség, azonban mint király mint is központja a nemzeti egységnek, mint ilyen, elbűnése által oka a bekövetkezett szomorú és szerencsétlenségnek melly esetlen véleményem szerint, inkább mint a szabadvesztés, okozta nemzeti bukásunkat. E véleményemből ered a mohácsi csata utáni bekövetkezett időkre nézve nemzedéknek történeti szemléletnek tartottam, mint a ki ha magamat, minden tehetetlenségem mellett is gyülöltnek tehet a mit most csőrnek, mellyek tán ga. lot vetnek a kakán elkövetett bűnösnek. — a mi a képem feltalálása körüli történetet illeti, Jászai Úr történetét körültem, melly nekem a források hitelessége miatt legbizonyosabbnak látszik, bárar eddigi állításokkal merőben ellenkezik. Ebben azt találtam, hogy Lajos nem idétlen, hanem szép tehetségekkel felruházott, muvészetek, vadászatot és lovagjátékokat szerető, delej test alkatú s korára túl kifejlett ifjú volt. Midőn a kadi tanács a csatát elhatározta

sisaljára Korona Lébetett /alkalmasint egy könnyü és nema
rut/ mellyel állatorimmal dísznadt, mit a jelen lévők rosz
jelnek magyarázatak. Este, a Mária Királynétól kese..
sésére kiküldött Ajnóvic már kapitány által Lövöldés
epségben találtatott, ki nénéa szokott ujat mellyen gyu..
rüje volt: Mihája nyitba volt kányva, maga fil.
dekbe állatarira a parton, honnan minták felvételen
meg mosatott és Fehérvár felé vitetett. A Komornik
Petrics tüzyőrségában leborultvára a telem lábát meg
sértette. A telem talált három sebb, annak rodhatását
mentsége, és a vidéken akkor elterjedt hir, meg cáfolni
látszanak az eddig közöten állatott Bele pedig bele fulla.
dott, a hozzá talált bizonyitanak, mit Jaszai ur dönte el
dd. Ezek voltak forrásaim mikre képem hitelességét
építettem, mikért nyomban bocsánatot Ezek hogy el mer..
lem mondani. A compositionát Kaulbach, német
ország egyik legnagyobb müvészének tanácsával éltem,
s a koronát koró férfi, kitün egész nyugottan állatha
volt az első szobben, az ő kivánatára lett olly rendelé..
lyes, hogy a fájdalom a többiekben a contrast által
annál élesebben áljon. Mind ezek mellett nem vagyok
abban a hitben hogy képem a dicséretet érdemli, és
sorsom nem keserübb, mint a fájdalmas fájdalmam
hogy akaratom, még van élőbe, képeimet mentsü

élébb legyőzni.

Nagy köszönettel tartozom azon meleg gondos..
kodásáért, hogy a jövendőre sorsomat könnyebbitő
tanácsaval és levelekkel van Tisztelt Titoknok Ur, mitly
örömest követném és megragadnak ajánlatát, ha minden
ektől kiánsgálan nem lennék, s utolsó támasz nélkül
Münchent elhagyni nem volnék kéntelen, hogy talán
Debreczenben vagy más magyar kis városban időt és
szállt vesztve tengődjem. A Lajos képem fordulása
Münchenbe jövetelem is nem volt egyébb, mint remény
fáradtságból eredő
jobb; még képezni akarni magát, olly pályán mint az
enyim, ezkör és részvét nélkül, ön magára hagyatva,
ezt nem kéjtelenség, és mégis nem rendült meg erom..
ben hitem, hogy még el fogom érni a célt, bár keserüség
miatt alig tudok már neki örülni. Rossz számitó
vagyok azt látom, s bizonyosan többet mertem mint
mennyit körülményeim engedtek, és lehet hogy a
mennyit birtam. Ha Münchenben maradok,
mikör most leg szebb reményem nincs, kérni
fogom az ajántat megkisértésére.

Mind most, mind ez előtt okozott több
terhetett a mitet akartam engedelmet és bocsá..
natot kérve, maradok a tisztelt Téns asszonynak
és Titoknok úrnak

hálás tisztelője

Petrics Sámuel

Mezőberény g Decem 5i

Nagyon tisztelt Titoknok Úr!

Szíves gondoskodásáért új köszönettel tartozom, a legnagyobb hálára kötelez annyi jó indulat mint mennyit számtam a Titoknok Urnát tapasztalok. En Debreczenbe körülbelől e hónap 15én megyek, addig a fájás, mely hagy mértékben roham volt meg, csillapítatott e célomban. Ha azonban a tisztelt Titoknok Ur, a levelében érintett szándéka minthenti sikerülésére, engem tudósítani szíves lesz, utasítva azt kérem Mezőberénybe, mint hogy Debreczenben szállásomat még nem tudom, onnan kapnitól pedig azt utánnam küldik.

Miután köszönetemet annyiszor mivoltáért még egyszer megújítom, magamat a Titoknok tér és Pens Uraknak szíves emlékezetébe ajánlva, maradok

örvinte tisztelője

S. J. Orlay

Bárczy Zsuzsánna
nénje B-nét

Debreczen Febr. 19. 72.

28

Őszinten tisztelt Titoknok Úr!

Ügyemben tett fáradozásaiért új hálával tartozom. Ámbár Bárczi Kázmér már ösmert, s általa Gr. Degenfeld Úrnak is ajánlva voltam, s rándelgolat is nyilvánitottak családjokat festeni, a tisztelt Titoknok úr által ekközött ajánlatok mindazáltal nem ezélzó befolyással lesznek e szándék valósitására. A mit felőle remélytem azt megszerezték egyszer sikerült arczképeim, s jelenleg dolgom elég van, nem mernem azért mégis elmondani hogy megelégedve hagyom el Debreczent, mert meg tanultam csak azt kivánni a mi már megtörtént, azonban ha nehány hónapig folytonosan így lesznek elfoglalva, 2 évre is biztosithatni magamat biztosithatni kiállitón. Oan meg kivásom Pestre is, ott Vodianer ügynöke, Mihalkovics családját festeni. — Lugosi tanár Úrral közlöttem a T. Titoknok úr levelét, s mind ketten szivből fájlaljuk az életre való István baját, s óhajtjuk hogy mennél előbb kigyógyúljon. Az emlékeztetésre pedig üzeni Lugosi Úr. hogy a kért munka nagyon félbeszakadva lesz, s csak az ősszel, an megkatmozott foglalatosság akadályozza bevégzésében, sajna lévén a szerencsétlen oltató Gányi Terke is. Bocsánatot kér tehát hogy csak annyit igérhet, hogy a mint időbeni lehetőség engedi befejezni a kivánt munkát, vele el nem marad. Magamat a Titoknok Ur és családja

szíves emlékezetébe ajánlva, maradok őszinte igaz
tisztelője
Orlay Petrics

Lakásom: Nemet-utcza 1817 sz.

Debreczen, Juni 28. 52.

Igen tisztelt Titoknok Úr!

Rég idő óta szándékozom a tisztelt Titoknok Urat dolgaim menetelérő[l] tudósítani, mint tartozásomnak tisztet azért, mert köszönettel tapasztaltam hogy sorsom iránt nem csekély részvéttel viseltetik; s mióta most bizonyos ebből szükségessé is vált irnom, örömmel tet[t] jesztem azt. Tt. Tekinyan reményt nyújtottak a Lud. t. termében lévő Lajos trullája czimü képennek eladására, ezért azt le szeretném hozatni Debreczenbe minél előbb. Nem akarok igen tisztelt Titoknok Urnak nagyfáradságára lenni, s bocsánatot hogy máskor nem tudván folyamodni ennyiben is terhelem, kérésem a következő. Az idén szánt 40pgö főből 5pgöt az Akademiai nyolgának Vinzének tisztelet át arra többszöri fáradságaiért és képem gondviselésért, a másik 5pgöből ugyancsak Vinzre fedezné a bepakolási költségeket, mellyek úgy hiszem mint hogy a láda megvan mellyben pestig lejött, nem fognak annál többe kerülni. Kérném Vinczét hogy egy ügyes ahoz értő embert szerezne e czélra, talán egy asznyozót, vagy valakit a muzeum képesarnoláról, s leginkább arra ügyelne hogy a mostani lézzrámáról le feszités altal[a]val a kép megne törjék, s a ládában lévő hengerre szorosan és a festménnyel kifelé tekertessék fel, úgy értem: hogy a képnek háta vagy vászon oldala illesztessék a hengerre, mert különben össze pattogtak. A felteketerés után a kép papirossal boritassék be. Úgy a vászon rámáját mint az Arany ráma mőfélat vonitassék a láda oldalaihoz, úgy hogy a kép érezhetetlenül függjön benne. Ha e képen a be pakolt kép vagy le szegezetnek, kivülről a tető szélei papirossal ragasztassanak be hogy a por az útor a ládába ne menjen. Ján Ligeti Úr is mivel volna Vinczének némi

Pesten.
Sz. Mihály kapuja Kazinczy Ház 1ső emelet
a n. Lud. Tár. Titoknak.

Tekintetes Tudós Társaság Titoknok Úrnak,
n. t. Társ. Titoknak.

utamítást adnie dologban. Gondoskodtam egy debreczeni Eresoleid"
expeditorja által hogy a Lépka így be lesz patrolva onnan elvitessék
ménekem Debreczenbe kiadós sór a legrövidebb idő" alatt. Ne tessék énem
rosz névnek venni ez alkalmatlankodást, csak amiért kéret hogy ezke
Vinczével közölné a tisztelt Sitoknok úr, ki talán szíves lesz az
5 pgö fr. segedelmével a beparkolást eszközölni.

A mi Debreczenben létem sikerét illeti, igen megvagyok el
gedve; 2 hónap alatt, tetemes kiadásaim mellett is 1000 pgö fto
tudtam össze gyüjteni; ha még a lép elél s mellé még ezt a mihöz
reménnyem van megkezdem, biztosítva fogom magamat érezni arra
az útra a mellyet megtett lennem egy magasabb tőkéig elérése végett.
Legenfeldér határozatlan akarattal vannak, s én nem érdemlem érdet
hogy mikorra volna szándékod magolat festetni, ne hogy tolakodás
képen tünjek fel oda menetelem. Ha Debreczent elhagyom még
Békésben fogok egy kis időt tölteni, hol szinten nem esnék el fog,
találtatásom lesz. Így végére valahára hozzá jutottam a fürdésh
a melly nélkem egy magasabb kikelyvődéshöz ezközölni nyujt.

Lugosi Sanár Úr a legszivesebb üdvözletét küldi, s teljes szi..
vünkből örülünk mindenkor a tisztelt Sitoknok Urat, mint
azt hallottuk a jövő hónapban Debreczenben üdvözölhetni.

Magamat a tisztelt Sitoknok Úr és családja szíves emléke..
zetébe ajánlva, maradok

igaz és őszinte tisztelője

J Petrik Virág

Lakásom: Németutca. 1847 re.

Debreczen Juli 18. 52.

Igen tisztelt Tisztelendő Úr!

Ne vegye rossz neven hogy e néhány sorainmal újra terhelem. Vagy kárhoztasson fel Kegyed hogy az igen tisztelt Tisztelendő Urnak egy levelet küldtem, a melly azon kérelmemet tartalmazta: hogy a Társaság tulajdonában lévő II. Lajos testének feltalálása czimü képemnek bepakkolását lenne szíves Bécsre által szállíttatni, a melly kép, hogy annak utánna onnan elhozassék szüleim Debreczenbe szállíttassék, más után egy expeditor által gondoskodtam. A bepakkolás költségei fedezésére 5 pgöst küldtem ugyan azon levélben, s egy más 5 fts Bécse számára, ki mindkettőnek nagy egyszer fáradt. Mindhogy eddig semmi hírt sem semmi tudósítást sem bírok hogy valjon a kép kiadatott-e és utban van-e vagy sincs, bátorkodom kérni a Tisztelt Tisztelendő Urat, lenne szíves csak egy pár sorban velem tudatni ha valami akadály volna a kép kiszállításában. Én elég gondosan hittem elrendezni hogy a kép mi előtt leszállításáról, mert értesítem ben áll azt mielőtt megkapnám; ti: az óta számára akarná megvenni egy társulat, s arról társulat tagjai közül némelyek

vagy Stáriosnak innen, vagy Budáról el
vész a vállalatkor, vagy a meg vétel nap
ról napra inkább kivilágosítva van. Ha
ne talán a költség többet tenne mint az
egész mit ön ezekre küldene, mit azok
kitenne elégségesnek mert minden kor
szükséges készületek megvannak, azon
esetre meg van hagyva azon expeditorna
ki a képet átveszi hogy azt pótolja ki.
Még egyszer kérem ne vegye a tisztelt Ba
rót az rossz neven ex alkalmatlankodá
nem kell fejtegetnem hogy ezekjaimban
milly nagy elő mozditója lesz e kép elad
tása. Magamat a tisztelt Barátnőe
ur és családja szives emlékezetébe ajánl

maradok

hálás tisztelője

Gy Orlay

Kálásom Németújvra 1817n

Debreczen 5ik Nover.
852.

Igen tisztelt Pitolnai Úr.

Bár nincs tárgyam a miről írjak, még is tollat fogok hogy ezáltal többször tanúsított jóakaratját avval a bizodalommal viszonozzam hogy sorsomról röviden tudósítom. Dolgaim még mindég jól mennek, úgy hogy ezéljaim el érésére alig választhattam volna jobb helyet Debreczennél; reménygemet felül gyakorlatra, tudok fáradságos, mellynek következtében nehány évre nincsen érzem magamat a gondoltól, s azért ha egészségem lesz, biztos és szebb hadászt hiszek pályámon. Deczember végén Pestre szándékozom, hol nehány hetet töltök, innét Januárban Bécsbe, hogy ott Januárig a kiállításra készüljek.
A nagy képemet illető töltsétek bizalmasok, midőn arról beszélgetésbe került a sor, mind meg hiusúltak, így nehányat ösztönzésből kijátszatásra bocsátottam. Jó világításban lévén a kép általjános tetszést nyert, s P. Vay Miklósné asszonyság jó nyilatkozatai nem csekély dicsőítést nyújtottak eddigi

szenvedéseimet végette. A kijátszatás
150 sorsban történik per 5 pgő egy sors,
a melyből a kormány és a város részére
115 pgő fizet kellett. Előre sejtettem. A kija-
szatás Decemb[er] 1[ső] határoztatott. E vála-
tomban úgy tettem erélt érni, ha a 150 sors
kivett lostakra ovatva azokat helyben és vi-
ken lévő ösmerőseimnek szétosztom, hogy
a magok körében e czéltomban elő segítsenek
Így ha ján nem is találtak meg a 150 szám
de legalább a vezér fejzsinél megkerült a nyer
pestre nem büntethettem ezen sorsol közül
mert csak tisztelt Titodnok úr az kihoz
lly listát utasíthattam volna, de annyi
általmatlankodás után a menyit ez elő
nem bátorlottam ezzel úgymon terhelni
Lugosi [illegible] tanár úr szíves üdvöz-
letét küldi, s irenis hogy reménykedvén azt
hogy dolgai nemülép méltednek, tisztelt
Titodnok úr okajtásainak könnyetten
fog megfelelhetni. — Miután a

tisztelt Titodnok úr leggelt emlékezetem-
ben lévő családjainál üdvözletemet küldöm
maradok igaz es hüles

tisztelője
Ortai-petrics [illegible]

Nemet ásra, 1877 re.

Igen tisztelt Titkárnok Úr!

Szándékom a valóságos megmentésű gyilkosaiéit a domini-
kus klastrombeli barátok által festeni, hiába tettem
minő szerzéstől tartottak az említett barátok.
Nagyon nagy örömmel venném azért, ha a Tisztes
Titkár Úr azon esetben ha tudomása van arról
micsoda barátok voltak azok, engem egyszer-
esetről, egyszer-minőnek minő ötletek vezettek.

Képeimnek megújítása mellett vagyok
a Tisztes Úr őszinte tisztelője
Orlai

Pest. 3/4 Jany 861.

N. Patak. Jun. 22. 1839.

Tekintetes Orvos Doctor, 's Akadémiai Tiszt.ző Úr,
legtiszteltebb Uram!

Több kedvetlenségeC kikerülése tekintetéből, mellyektel az alacsony irígység, a legártatlanabb ember' nyugalmát is öröménel tanja megzavarhatni, az ide rekesztett Nyilatkozás' közzé-tételére elhatározódni kénytelen valék; 's ezért alázatosan kérem a tekintetes Urat, kegyeskedjék azt a Nyelv mezőbe - ha lehet minél előbbi-felvenni.

Melly alázatos kérésem mellett, magamat hálásan tapasztalt, 's általam mindenkor egyik legfőbb szerencsémnek tekintendő Uri kedvezéseibe, 's nemes lelkűségébe ajánlvan, - örökös mély tiszteletel vagyok

a' Tekintetes Úrnak

alázatos szolgája

Ormós László

Nyilatkozás.

A' közelebb mult 1838dik évi Figyelmező' hirvivő levelezésében, November 27ikéről 47dik szám alatt, többek között ezt is olvasható: „O. L. közleményei s. Pestről még nem értek meg nyilvánosságra, azonban a' szerkesztőség újabbkori bizodalommal vár"; és ismét azon említett lap' folyó 1839dik évi 4dik száma alatt: „O. L. versei nem használhatók"

E' forrás, mint az Athenaeum' és Figyelmező' rendes olvasója, én is látom; s a' több hasonló észrevételekkel együtt, mint az illető irótól a' beküldött tőlem, egyébaránt minden másikra nézve érdekelenül tekintendőket, szemem előtt figyelemmel tartottam el. Mert elmémbe sem ötlött, bár nevem különben O. L betűkön kezdődjék, hogy a' tiszteletlenséget hozzám szólónak ösmerjem, vagy mástól által ollyannak ösmeretessé tenni gondoljam. Szeles kis magyar hazában, sőt csak Pesten és Budán, hol academiai iskola van, s hol több reménytelen fiatal jó' ki kéz munkáit, O. L betűkön kezdhető irói név annyi lehet i- s ezt elhiszi minden, ki nem olly igen szeret titkokat fejtegetni, s rejtvényeket találgatni. Elhiszem én is, s más részről jól tudtam, és öntudatom megnyugtatott, hogy a' t. cz. szerkesztőséghez, ez időtájon legkisebb irásom sem levén beküldve, - nincs, mire sajnálkozásról, vagy elmellőzéséről tanakodjék. Azonban több barátaim-

nak' 's jóakaróimnak hozzám intézett 'sőbbi, 's számosabbi
rendbeli leveleikből mosolygva felleg olvasnam: h
képen sokaknál, 's még Sokon is az volna vél
mény, hogy a' fent érintett hivatalos tudósítás, e
gyénesen enyemet illessen; mint a' ki — először — S
táron lakom, — másodszor — mint a' ki az Athenaeum
bar, egy kés lyrai költeménynyel már az előtt is m
jelentem. Ennek folytában majd nevetni való' lény
telen, midőn emlitett levelezőim még a' felől is é
tesítenek, miképen ugyan azon — mint ők mondák
nem legczélszerűbb — tudósitási mód miatt, vagy is
talán miattam, némellyeknél a' boszankodás' bizo
nyos neme is keletkezett volna, az általam minden
kor nagyon tisztelt szerkesztőség ellen.

Mellyért is, a' mit különben hasztalanság
's balgaság lett volna tennem, — a' most érdekl
ő tömlelményben, részint minden lehető mélyaltan, 's
valamins köztudomásra, úgy magányosan is kedve
len nehezelé' elenyészetése — részint további teve
dező találgatások' megszüntetése tekintetéből, ezen
nel ünyilatkoztatom, 's itt a' t. cz. Szerkesztőség
re. is hivatkozom: hogy éve már régen elmult le
gyen, mióta az Athenaeum' számára csak egy sor
sem küldöttem; 's hogy e' szerint, a' Figyelmező' idéz
zett számai alatt, akkor legujabbi beadásaimról Gól
hivatalos czikkely' szavai, reám semmiképen nem
alkalmazhatók.

P. Patak. 21. Junius. 1839.

Ormós László
mpr

Hochgeschätzter Freund!

Ungewiß ob Sie noch jetzt so freundlich gesinnt sind, mich
hören, ob dieses Blatt in Ihre Hand gelangen wird,
kann ich die niederdrückende Schlaflosigkeit, die mich mit der
Nacht, mit Wiederkehren, die Freundschaft unsrer langen Zeit
wieder zu begrüßen. Ich hoffe wenn, daß Sie groß
und nachsichtsvoll diese längst Vergangene, und daß
Sie in Ihrem neuen glücklichen Familien, in einem
Ihrer würdigen, beglückenden Wirkungskreis leben, sich
recht befinden. Sie Freude der Erde war mir
wie die Klang der Vergangenheit zu Ihnen dringen,
von einem Ort, wo Sie Andachten noch freudlich
und thatlich wird. Oft nennen sie Euch die an,

1

genehmen Sie, welche ich mit Ihnen wechseln
zu können, wünsche Ihr der im freundschaftlichen Andenken
bleibender

Ihr ergebenster Diener

Heinz

Berlin. d. 10 Aug. 1831. R. Haas.

Kgl. Geheime Medizinalrat Professor D.

Berlin, den 23. März 32.

Hochgeehrter Herr!

Ich erhielt Ihren Brief, welcher mir den Wunsch einer Aktie der Stiftung, und ich beeile mich, Ihnen Ihren Wunsch zu erfüllen. Mehr vermag ich Ihnen über nicht zu schreiben, da ich damit hier und anderen die Leitung der Stiftung ganz in Ihren Händen liegt.

Mein Assistent, Herr Dr. [illegible], stellt sich mit mir Ihnen und Ihren Herrn Gemahlin ganz ergebenst vor.

Mit der ausgezeichnetsten Hochachtung

Ihr

ergebenster

[illegible]

Herrn Dr. [illegible]
[illegible]

z. d. A.

Wien, d. 10 Sept. 32.

Hochgeehrter Herr Hofrath!

Die Freude, die ich Ihnen vergnüglich gemacht, und geschrieben, daß Sie auf Wien kommen und ich wünsche die Freude haben würde, Sie zu sehen. Da ich bald Wien verlassen werde, da von Ihnen Herrn Landsleuten erfahren, daß ich mir vergnüglich Hoffnungen gemacht, vergnügt ich die Freude mit wenig Worten, gedrängt durch die Zeit, Ihnen noch mein Lebewohl zu sagen. Mein Herz, welches mich beglückt, und mit mir Schmerz, Sie und Ihre Familie nicht gesehen zu haben, empfindet sich Ihnen in Ihre Freundschaft anbefehlen.

Mein Hofmeister, welcher mir mit wirklich Freude in Ihr Haus gehen, und von Ihnen zur Zeit beizugehen Briefgeschäft, befindet sich noch hier. Er hatte in Absicht Ihr einige Artikel von Tücher, sich aber gänzlich entschlossen, sie in Berlin, welchen ich auf von wenig Tagen von ihr erhielt, zu kaufen.

An Hufeland's Verehrer im Auslande.

Am 24sten Juli des bevorstehenden Jahrs schliefst sich ein halbes Jahrhundert, seit Christoph Wilhelm Hufeland zu Göttingen seine Dissertation *„de usu vis electricae in asphyxia"* vertheidigte und die medicinisch-chirurgische Doctorwürde erhielt.

Dem Nestor unter den Lehrern der ausübenden Heilkunde, dem thätigen Förderer des Menschenwohls durch Verbreitung, Läuterung und Veredlung des ärztlichen Wissens, dem besonnenen Führer auf der, von zahllosen Seitenwegen und Abwegen streitender Theorien in diesem Zeitraum mehr als je durchkreuzten Bahn der Wahrheit und der Natur, gebührt an seinem Ehrentage die Huldigung Aller, die seine Verdienste kennen, eine Huldigung wie sie neuerlich Blumenbach und Sömmerring nach ähnlicher Verdienstlichkeit erfuhren.

Darum darf das Fest, zu welchem sich die Gelehrten Berlins vorbereiten, um in unmittelbarer Nähe dem Jubelgreis ihre Verehrung und Freude auszudrücken, nicht auf seinen Wohnort beschränkt sein. Eben so wenig läfst es sich auf die Grenzen des Preufsischen Staates einengen, denn Hufeland's funfzigjähriges Wirken hat sich erfolgreich über ganz Deutschland, ja über ganz Europa verbreitet und in den fernsten Landen Früchte getragen. Es hat sich daher von vielen Seiten der Wunsch zu erkennen gegeben, dafs auch aufserhalb Preufsens und soweit Hufeland's Name glänzt, seinen zahlreichen Verehrern eine Gelegenheit geboten werde, ihre Theilnahme auf eine einfache und durch die Gemeinsamkeit ausgezeichnete Weise an den Tag zu legen.

Daraus hat sich der Entwurf gestaltet, dem Gefeierten am 24sten Juli 1833 einen einfachen Glückwunsch mit den Unterschriften seiner sämtlichen noch lebenden Schüler und Verehrer, so vollständig sie ohne eine jedenfalls zu vermeidende öffentliche Aufforderung zu beschaffen sind, zu überreichen und sollen nun gegenwärtige, in grofser Zahl ausgesandte und mit den Unterschriften zum 1sten Juni 1833 zurück erbetene Blätter dazu dienen, dafs Hufeland erfahre, wie viele von den Personen, mit welchen er früher in irgend einer Beziehung gestanden,

noch leben, wo und unter welchen äufseren Verhältnissen sie sich befinden, auch wo ihm etwa noch unbekannte Verehrer weilen, die wenn nicht aus seinem Munde, doch aus seinen Schriften Lehre und Rath empfangen haben.

Da eine freudige Theilnahme sich gern in Gaben bethätigt, so sollen auch diese nicht verschmäht sein. Es besteht eine von Hufeland gegründete milde Stiftung, die seinen Namen trägt und den Zweck hat, durch Alter und Krankheit bedrängten Ärzten Hülfe zu gewähren. Gewifs wird Ihm an seinem Jubeltage nichts erfreulicher sein, als dieses edle Unternehmen von einer so grofsen Gesamtheit anerkannt und auf eine festere Grundlage, als bisher, gebracht zu sehen. Dieser Hufelandschen Stiftung mag also der volle Betrag aller aufserhalb des Preufsischen Staates gesteuerten Festgaben zu Statten kommen, wobei es sich von selbst versteht, dafs nicht jede einzelne Gabe, sondern nur der Gesamtbetrag Ihm und der Welt bekannt gemacht und dafs über die Verwendung Rechenschaft abgelegt werde.

Wiewohl die Unterzeichneten sich zunächst nur an wohlwollende Vermittler wenden können, die sie um Einsammlung der Unterschriften und Beiträge in ihrem Bereich bitten, so werden doch auch unmittelbare Zusendungen an Einen der Unterzeichneten dankbar entgegengenommen und benutzt werden.

Schliefslich bemerken wir, dafs auf hiesige Kosten eine Medaille zum Gedächtnifs des Hufelandschen Jubelfestes geprägt werden wird, von welcher bei Gelegenheit dieser Unterschriften Exemplare in Silber und Bronce bestellt werden können.

Berlin, im December 1832.

Die zur Anordnung der Hufeland'schen Jubelfeier vereinigten Freunde.

Barez. Bartels. Eck. Lichtenstein. Rust. Wagner. v. Wiebel.

Abgesendet durch

Name	Stand	Wohnort	Zeit der Bekanntschaft mit Hufeland	Ort	Beitrag zur Stiftung	Sonstige Bemerkungen

Der Unterzeichnete hat sich dem Geschäft unterzogen, diese Blätter zu verbreiten und bittet, dieselben nebst den unterzeichneten Beiträgen vor dem 15ten Mai an ihn zurückzusenden.

März. 833.

An Herrn Doctor von Schedel
Hochwohlgeboren
zu Pesth.

41

Ew. Hochwohlgeboren

sind wir so frei, anliegend drey Exemplare unsrer Aufforderung zu Unterschriften für das Hufeland'sche Jubiläum mit dem ergebnen Ersuchen zu übersenden, dafs Sie sich der Verbreitung derselben, sowie der Einkassirung der Beiträge gefälligst unterziehen und uns sowohl die mit den Unterzeichnungen versehenen Blätter *in Originali*, als auch die Summe, welche bei Ihnen eingegangen sein wird, unter der Addresse „An die Direction der Hufeland'schen Stiftung, zu Händen des Königl. Präsidenten Herrn Dr. Rust," vor dem 1sten Juni 1833 per Post zufertigen wollen.

Wir erlauben uns noch die Bitte, die zuweilen sehr unleserlichen Handschriften durch Hinzufügung des Namens am Rande deutlich machen zu wollen, da es uns darum zu thun sein mufs, das Verzeichnifs so fehlerlos wie möglich vorlegen zu können.

Berlin am 30 December 1832.

Die zur Anordnung der Hufeland'schen Jubelfeier vereinigten Freunde.

In deren Auftrag

Zur Vermeidung von Collisionen bemerken wir nachträglich, dafs die nächsten Orte und Personen in Ihrem Umkreis, an welche wir dieselbe Bitte haben ergehen lassen, folgende sind:

Herr zu

—
—
—

Vetter. nov. 19 810.

42

Geehrtester Herr Doctor.

Ich ergreife mit Vergnügen die Gelegenheit welche mir die Gütigkeit des Herrn Doctor Messerschmidt darbietet, Ihnen ſtets unverlöſchte Beweiſe ihrer ſo werthen freundſchaftlichen Anhänglichkeit zu danken, mit der Bitte, mir dieſelbe auch ferner erhalten zu wollen.

Das Herrn Dr Archibey haben Sie ungeachtet verlaſſen, aber ſich einen anderen, eigen gewählten, und, wie mich ſehr viele, einſichtsvollen und nützlichen Wirkungskreis gebildet, welchen Ihnen ſo viele Gelegenheit darbietet ſich den Ihr Vaterland verdient zu machen.

Ich ſehe ungeachtet viel und vielerley ausſehen. Im J. 1826 litt ich abermals an einer ſo heftigen und beharrlichen Bronchitis chronica mit Fieber, daß ich kaum zu retten war. Durch die Gebrauch dieſer warmen Schwefelbäder, welche ich ſchon im Jahr 1824 gebraucht, genaß ich doch wieder, - kehrte im Augſt nach Berlin zurück, - an der Wiederkehr meiner Lungenbeſchwerden Schuld das Herumgetrieben Herumfahren ich ſeit jener Zeit mich einer ſo guten Geſundheit erfreute, daß ich es ihnen, daß wenigen heftigen Brauſtbeſchwerden ohne ſtarken Fieber Anfang ausgenommen

Recepisse.

Ueber einen Brief mit Am 132 für Orsk 2½ Lth
so zur Beförderung nach Semlin
an Die Hochlöbliche Direction
heute richtig hier aufgegeben worden ist.

Für das Inland 3 } Monathe gültig.
= = Ausland 6 }

Dafür ist bezahlt worden:

An Franco ..... 1 fl. 24 kr.
= Recepisse-Gebühr .... = 3 =

Zusammen... 1 .32.

Pr. k. k. Postamt.
Ofen d. 26 May 45
Stamm

An Porto zu bezahlen.. fl. kr.

K.K. POST. OECONOMIE VERWALTUNG

Pest Sept. 2án. 1860

44

Igen tisztelt Ur!

Van egyes pró közlünk a régi erdekes köriratok és "Codexek másolatairól fényrajzi uton. —

A dolog nem oly nehéz. Irobant átadtam Heidenhaus urnak egy Missaléból egy ivet és ime van szerencsém az ő faradozásainak első eredményét elküldeni. Ugy hiszem kivételesen sikerult a próba. —

Ha nehány sor és a kép igen fekete, - az az erdeti in sepiaszinü kiállításban fluxban — mert Zöld és vörös minden fekete lesz a fényrajzban, sárga sincs pedig világos (mint a „Missaleum" sornál látható —

Miután fogok ezen próbát alkalmilag az „Akademia" ülésében is megmutatni; engemet pedig kötelezni, ha késöbben valamivel segithetnek a dolgban. — Minden kör kiséretik találja

Maradvan a tekintetes Ur

alázatos szolgája

Oppolzer Károly

PROPRIUM MISSARUM

de Tempore.

Dominica I. Adventus.

Statio ad Sanctum Petrum Majorem.

Ad Missam. Introitus. Psal. 24.

AD te levavi animam meam: Deus meus, in te confido, non erubescam: neque irrideant me inimici mei: etenim universi, qui te exspectant, non confundentur.

Psal. ibid. Vias tuas, Domine, demonstra mihi: et semitas tuas edoce me.

℣. Gloria Patri, et Filio, et Spiritui Sancto. Sicut erat in principio, et nunc, et semper, et in sæcula sæculorum. Amen.

Hoc festo repetitur: Ad te levavi... usque ad Psalmum.

℣. Universi respicientes in te non confundantur pro totum annum.

Hoc festo dicitur Gloria in excelsis... ab hoc Dominica, usque ad Dominicam Domini, nisi in Festis.

Orémus. Oratio.

Excita, quæsumus Domine, potentiam tuam, et veni: ut ab imminentibus peccatorum nostrorum periculis, te mereamur protegente eripi, te liberante salvari. Qui vivis et regnas cum Deo Patre in unitate Spiritus Sancti Deus: per omnia sæcula sæculorum.

℟. Amen.

℣. Ab hac die usque ad Vigiliam Dominicæ Domini, post Orationem dicitur Oratio: Deus, qui de beatæ Mariæ... et Ecclesiæ tuæ... sed Deus, omnium Salvator... et infra notatur.

℣. Si autem festivitas sit commemoratio aliorum Festi Simplicis occurrentis, post Orationem hic dicitur secunda Oratio de Sancto, et tertia de B. Maria.

De Sct. Maria. Oratio.

Deus, qui de beatæ Mariæ Virginis utero Verbum tuum Angelo nuntiante, carnem suscipere voluisti: præsta supplicibus tuis: ut, qui vere eam genitricem Dei credimus, ejus apud te intercessionibus adjuvemur.

℣. Si dicitur aliqua loca, terminatur sic: Per eundem Dominum nostrum...

Contra persecutores Ecclesiæ. Oratio.

Ecclesiæ tuæ, quæsumus Domine, preces placatus admitte: ut, destructis adversitatibus, et erroribus universis, secura tibi serviat libertate. Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum: Qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus: per omnia sæcula sæculorum. ℟. Amen.

Vel pro Papa. Oratio.

Deus, omnium fidelium Pastor et Rector: famulum tuum Papam nostrum, quem Pastorem Ecclesiæ tuæ præesse voluisti, propitius respice: da ei, quæsumus, verbo et exemplo, quibus præest, proficere: ut ad vitam, una cum grege sibi credito, præveniat sempiternam. Per Dominum

Tisztelettel
Dr. Toldy Ferenc urnak

Miskólcz Novemb 1.sén 1838.

Tekintetes Tudós Szerkesztőség!

Jéléve lehet már mióta egy Pestre utazott barátom által, a Tekintetes Szerkesztőséghez, egynehány apró költeménymunkáimat levelembe zárva feltűlöltem. Nem tudom, kézhez adatek-e levelem, vagy sem; - ez utóbbi esetben örömest vigasztalódnám. Egyébbiránt bármi ok súlyeszközlette é kegyed ti-Tonyalanságába, most egyszer még bátorkodom alázatos kéréssemmel terhelni a Tek. Szerkesztőséget: valamellyiket ezen ide zárt munkácskáimból, ha arra érdemesnek itéltetni kegyeskednek, közzétenni az Athenaeum lapjain - közrebocsátani. Ösztön jutalom lenne ez nekem, ösztönt nyújtandó arra, hogy alacsony körben bár oskolai útjaimon, magasabb cél felé törekedjem; magasabb irányban szokásom gyenge erőmet. Ha továbbra is lehetne-

Miskolcz Jan 4én 1839.

47

Tekintetes Tudó Szerkesztőség!

Vevém legközelebbi hivatalos tudósításában az engemet illető értesítést is, miszerint közlemények, mellyeket levelével az előtt múlt évi Novemb 5éjén felküldöttem, még értesítésemet lenni nyilvánítottátok. Ez őszinte nyilatkozás, bár minő illetődéssel vettem is, annyira kétségbe nem ejtett, hogy a lágykebelű "költő" Schillerrel rokon lelkűleg fanatizált ifjak geseiben resignálni fogjak. Mert valóban ha hiúdo álázok adni a "nagy költő" szavainak, midőn ezideig élvezé hiával vólean is jelenben is megragadtatott tőlem: a remény bizonyos fajánál bizhatom. Jelől bizodalmat vevék a Tek. Szerkesztőség által is, midőn becses értesítése utolsó szavaiban bizodalmas erántam s újabb munkáim erántke

ménylenem hogy kórva szánóéra igyekezzem méltánylási jog nyerhetni, örömest bíztatom azzal magamat, hogy nem csak apró lyrai, de más-nemű költői, s próza-dolgozatim is az igen becses lapokba helyt nyerhetendnek — Most épen egy történeti elbeszélést fordítottam Angol forrásból Matrikák után, a lipcsei divatújság közlete szerint. Óhajtanám ezen igen érdekes munkarab közrebocsátatását is, ehez elég reménye nyújtana nekem az, ha jelenleg felkülöm lyrai versein kozul csak egy is arra méltónyolnának. — Ellenkező esetben — bocsánatot kérvé szerénytelen kívánatomért — hogy tovább a bizonytalanságba sülyedéstől menekedjek, esedezem alázatosan a Tek. Szerkesztőségnek, méltóztassék ezen levelemet más czimzettel postán küldetni, s ez által megnyugtatni az iránt, mikepen igyekezzem haszontalan s ohajtásom nem illő és szerénytelen. — Teljes bizodalommal várván arra vagy kedvező megnyugtatást mély tisztelettel maradok

Tekintetes Tudó Szerkesztőségnek

alázatos szolgája
Orvát Lajos
s. patvari törvénytanuló

igyesen kijelenteni mélóztatott. Ez egy részről
bár megnyugtatott Sőt megörvendeztett ügy-
gedékeny lelkemben; nem mentheztem-meg a kese-
rű szánó érzéstől, s megvallom, sok ehos égemes lerő
szemrehányások után is e tárgyat illetőleg nyug-
záha nem jöhetek magammal. Mi ova fogva
kozási lehetnek kedved szerint munkálnak,
lásszék-e bennök valami jelentősége - bármi csekély
legyen is - a költői lélekre? Nem tévesztheté
tlen, midőn erőteljesség hával ugyan, de rózsa
szinekkel igyekezzel s talán nem egészen reflec-
tség nélkül, a költészet kedvelője kívántatik
lenni s költő lenék. Mélló vagyok-e vádolá-
ra czélnélküli szerveskedésért - vagy saldn
lelkes reménytelen jövőt festeni, hogy az
érdelem s érzelem fitegleten korában, az új
pályán, mellyre most ifjui kénnek, de lelkes
hűvelen elmulandó kenvedélyel, megrezdés-

dő vagyok szerencsés előhaladást fogok
tehetni; Mind ezen felől a Tek. szerkesztőség-
től értesíteni óhajtanék; de ez szerénytelen
kívánat, jól tudom - csak az iránt bátor va-
gyok most is mély alázattal esedezni, mél-
tóztassék ezen ide zárt újabb munkáim kö-
zül az érezebbeket, ha lehetnek közöttök kö-
zé bocsátani. Igéret elbeszéléseimnek, melly
szerint 2 ívre terjed, rövid idő után felül-
deni igyekszem s vele együtt más próbái
dolgozataimat is, mellyek - reménylem
a' nagy becsű tudományos lapokba szívesen
helyet fognak nyerhetni. -

Többire kegyes pártfogását mély
bizodalommal reménylvén, mély tisztelettel maradok

Tek. szerkesztő Úrnak

alázatos szolgája
Orbán Lajos sk
jelenleg a. pesti Tudvégy hallgató.

Panasz.

Ne bánjatok ha fájdalom'
Könyüit sírok el,
Ha búban süllyedez kebelem-
Tarzó gyászt éjjelén.

Ne bánjatok, szelíd szivü
Jöjj közyez magány,
Virágaim sirankozik,
Ő kulo tavaszkorán

Korával hajh! virágjo
Már elhervadtanak
Melyek mosolygó élvezet
Vídám szine adtanak.

Í mon kínzerhelt kebellel áll
A' puszta rom felett,
Melly sirárkába elnyelé
Az ifjú életet.

Bvái Lajos.

Virágaimhoz.

Tavasz' mosolygó gyermeki,
Virágaim!
Hiába int felém
Szinlett mosolygásotok,
Látom sirtok ti is,
Az estkorány' leomlásán.
De mégis boldogabbak,
Mint szívbarátaink
Csak éjen-át könyezzen.
S' ha pelpirál ismét —

Ki

Ki megvirattatok —
A' nyájas-arczú hajnal, —
Derült mosollyal
Fogadjátok
Békűdvözlésein:
Mert élteső csókjával
Könyüiteket letörli.
Ő
Ön éjen és napon-át.
Hiába varom csókját,
A tengjalszerelmesemet.
Ő hasztalan tünő álom
Az édes lány után,
Kiért sok éjszakákon
Könyek közt felvirasztám
Epedező fájdalmimban.
Hiába int felém
Örömmosolygásotok,

Együa tivélerek
-Még kedvesét nem látja-
Barátorok nem örlend.

Orai Lajos

Az én barátném.

Te szép Phantasia!
Nyájas-Szerelmes.
Leánya Zeüszenek!
Te vagy, te leszesz
Örök Barátném.
Ne fátyolozd be
Előtted drezdi
Orrad kebled
Ső vonzalomban ég.
Stiven apolgásál
Kiöded kosomban.

Te An-

Te Anyáljó
Jeremtsény engemet.
Nyájas remények
Lengjek körülem-
Bölcsőm körül
Még ifjodalmaimban
Nyugodjam:
Hozám Te ülbred öke.
Te ken valál
Olly Mosoka
Mérő é' földi tsoj,
Remény lenem hagyjá'd sreob
Orai élesemnek
Kével siorúdi kebledhez,
Panasza ha nyögzer ajkain:
Elovzlajá'd keservimet
Es édesen vigasztaláil.

Majd ijjáló koromban
Édes kedvesgetésével —
Karöltve viszel
Tündérkazávba-át,
S Eléziom' berkein
Szüdálgatád velem —
A' boldog élete,
Kellyet jövő derü-től.
Áldja tenéked
Vízzon szerelmedért!
S annak, ki szegedet
Ég' kellemes leányát
Párjául adott kezére.
Ah, légy örök Barátném!
Tevéled egyesülten —
Örökre akkor én is
Boldog leszek!!

Vörösmarty Lajos.

Vágyaimhoz

Túl a' jelenlét határain
Szárnyaid repülnek
Ah vágyaim?

Szárnyaid repülnek
Oly kétségen —
Túl e' mosolygó
Földeinken?

Merész reményeki
Gyors szárnyain
Hol lengtek az ég'
Határain?

Mi vonz felül ég'
Határiról —
Ján az mosolygóbb
Elet virul?

A' szép jövendő,
Ján' ott dereng?
-Hol örök élet'
Zavarra leng.

A' szép aranykor
Ján' ott derül?
-Hol é' szív' zajja
Majd csöndebül.

Ah! végetlenség'
Hazára az-
Hol örök rörben
Él a' zavarz!

Még messze a' kor,
Melly földerül,
Hol é' szív' zajja
Megcsömesül!

Még.

Még messze annak
Határjele,
Végetlen a' sír'
Lord éjele.

Itt' végec elme'
Határkai
Keblem' kitárcsi
Itt' vágyai-

Túl a' fejtetek'
Mély ürkain,
Hol lengeri ott ég'
Határain?

Bvár Lajos.

A' hajós.

Küszködik a' hajós
Veszélyes útain -
A' pörzsdülő elem'
Kevergő' árjain.

Alatt' örvény zajong
Fáb hábbal ütközött
Küzd lankadatlanúl
Élet s halál között

Láng-szívében erő
S' bátor indulat kél:
Mert társával parancson
Csónakja házát remél.
Csónakja házát remél
Boldog nyugpartoka;
Mosolygó' égirányra
Vivő halmokba -

Küzd

Küzd lankadatlanúl
Tenger' vad árjain -
Ezer halál között
Veszélyes útain.

Hajóját szaggatja
A' feldühödött Orkán;
A' borzasztó ég reá
Villám-szikrákat hány:

De ő nem lankadoz,
Veszély között nem fél
Kebelébe' láng erő',
S' bátor indulat kél.

Halad s előre tör
Zúgó labor fölött
Mint tengeristen áll
A' veszcsatár között.

A' hajós.

Küszködik a' hajós
Veszélyes útain-
A' pörzsdülő elem'
Kétergő' árjain.

Alatt' örvény zajong
Fab kabbal 'rakőzött
Küzd lankadatlanúl
Élet s halál között

Láng szívében erő'
S' bátor indulat kél:
Mert társával parancson
Csönded házát remél.

Csönded házát remél,
Boldog nyugpartoka;
Mosolygó' szivirány.
Virúló halmokka —

Küzd

Küzd lankadatlanúl
Tenger' vad árjain-
Ezer halál között,
Veszélyes útain.

Hajójár szaggatja
A' feldühödött Orkán;
A' borzasztó ég reá-
Villámszikrákat hány:

De ő nem lankadoz,
Veszély között nem fél
Keblébe' láng erő',
S' bátor indulat kél.

Halad s előre tör
Zúgó labor fölött
Mint tengeristen áll
A' veszcsatár között.

Halad s előre tőr,
Közel nyaralóvár rejtél,
Hosszú kúszóvirágos ágak
Már már parasztházhoz érj.

Előtte nyaghelyek,
De hajh! végharcoknál
Virágtalmok helyett
Jégpárokat találj.

Ozorai Lajos

ARADI HIRADÓ
SZERKESZTŐSÉGE.

50

Tekintetes ur!

Ellenzé kösszenés bölcsőjénél Hazinczy Ferenczet iránt hálás kegyelettel ébredt kebler közönségünk nevében bátorkodom tekintetes Uraságodat azon közelfutást folmaisoló kérésünkkel kiszolgálattal megkeresni: méltóztatnék arra nézvest czél tekintetéből, mely szerint mi Aradiak is nemzeti fénynyel kivánjuk megülni irodalmunk nemes bajnoka, nyelvünk nyjjáteremtője évszázados ünnepét - leggyorsan kiseközölni, hogy Tompa Mihály schöni Károly ez alkalomra irt költeményeit a tekintetes Magyar Tudós Társaság legyes engedelméből még f. h. 24-én megkaphassuk, s a f. h. 27-én rendezendő nagyszerű Hazinczy ünnepélyen az aradi közönségnek is felolvashathassuk.

E kérésünk kathatós szószólójául tekintetes Uraságodat karafini bizodalommal föltérvén, a becses válaszáért esdvén, vagyok

Tekintetes Uraságod

Aradon 1859. oct. 21-én.

igaz tisztelője
Váry Lipót
az aradi Hiradó felelős
szerkesztője

Tekintetes

Toldy Ferencz

úrnak

a Magyar tudós társaság titkárának

Jövő

Pesten

Vita. dec. 23 1852

Ünnepelt Írónk!
s Méltán tisztelt Tisztelt Uram!

Miután 1849től állása kora tudományos stagnatiojánál fogva ön a Kazinczy F. Szerepét hevével együtt az irodalomban kéjérzeté, Kölcsey pontos kellemességénél fogva erre hivatva is van, meg fog engedni, hogy levelei idejét bizar rhapsodiainmal elrontsam. A tanácsadás viszketege nagyon bánt, s Abeli kísérleteimet épen a nemzeti tipusok kitsinyes rajzán kívánom gyakorlatban venni. a kapkodni akarás mérhetlen kis részlegességes.

De mielőtt tárgyamról szólnék, be kell magamat mutatnom hogy ismerhessék egyéniségem gondolkodásom modorát sattz. Sátok szempontjából ítélhessen.

A mérsékelt Deolog a hazai szerzeket és nemzeti érzelmeket saturált 1832/6ki kor növendéke vagok erényei s bűnei e kornak egyiránt is; mit az ifjuság Pesten 1834től 41ig el követett annak arcára Culpa kellemes is szorulnak — Engem Nay és nihez hűzott Budára vitt a szinházi élvezet! a Wesselényi és Szechenyi (1836ki) fakkyái szerején és ugy részvettem mint tanuk követelésébe a Pesti nagyuri el kivánkozásaik karzatu lármájában, mig Nagy mellett Pesten győzelmesen Corteskódtem meg verték kezem. B. Gyarmaton és Adelaidon Kubinyi és Dálnoki mellett a Pesti kivalasztott vendégeket. Klauzálgirodai segitsen a Janonus Klauzál Kossuth 1ső Lovassy Szechenyi 2ik (1840ki) fáklyás menetekben részes vettem a Adelaide el járásaiban sattz. ekkor jegyzém a Kossuth szerencséjére hogy a polgár ösztönében vette részét ekkor a nagyok a Kapusvári Gallusok korottban mellyes erőtlenségei és tulburgyár Adelaide Clinus philippicáért, es a kétesrejét 1841ki adattzárai

prophetai szó miatt demonstratiból hordott a nagy hazafi
iránti tiszteletem és becsülés érzetem kitörött rémes hangon.
De ártérek irodalmi törekvéseire még tagsoltam Egressyt
mint keserű Journalistát kerestem az operaházban
az utolsó pár sorban volnám, nem értettem hogy a Shorai és
Asgotteon irója a különben szép talentumu Csaro ellenében
sympathiam birtaka, ha finom Shakespeare rendeket irani
fel fogásom nem lett volna is. Többen mondok burzoágon
arra is rá vitt hogy a Vahot Imre bombastikus költészetét
egy czikk terjedelmében lánya és Vigyen el Egressy Gáborral
Chegeaurokban Rigligeti mellett mert az kitünően kelentem
van benne, rá késve még Pesten ki ábrándultam. Kiz ki-
csinybe tünt hogy. Rozsa ja"ki nem fütyölésem miatt Sta-
Zuchat a tudor társasági tekintélye, és a Lendvayane gyö-
nyörü magyar ruháju társaság a Respectus hatarában
Bank Bánt is meg tagsolnak de ki kitaszított rá, de lez a-
lább Károlyi el adott orosz példányait, melyek egy jel-
dányát czimzia be Lőwe nálon a Drama ir-nagyjával el
Klasszikusunk tőlem Nagy Ignácz Shakespeare fordítására kéz pubaga
tyás fürészével vált be. De tán elég is Bauernfeld
Gusztáv jellemzésére Lajta ő ki erélet tere egy akkor
ban tényleg Andrei Cardinalban volt. Ki példáját a nagya
rul Shakespeare erőszakolásával sirt a professoratus
sprengolásával végezte be. Ugyan ki nyerben vele
Shakespeare nevetséget nevetnek gyülöletet és Gyesem
maradhatásom kinekegeim fel bon lását — — Igy tonhoz
hem közvetve az idomos Kovács J. E. és Halasz G. contra
Laisaim példáját hazajöttem meg felelőségesen és a
Jok rettentő példájára Vásznyez Mihnyugvanak be állo
tam levén colvenciom 170 f. Sok.

Sir és mult arolva praticus életemben az ember
Ill is feleden hogy a Rejzolasok annyira se ab munkásnyos volt

vols Studiumaim tárgyra. ez el tölött 10 év még hivata-
rosabb a Pesten töltött évekenél. Sokakban fasciculta
lettem és meg tanulsan leg alább annyit, hogy az emberekre
annyit adhatunk s bünkaél fogva indirecte jobban
hathatni, mint directe s moral réjektal. Sir és óta
Csendes Publicum vagyok a magyar irodalmi morgolodas
csak fülhegyet kisérem, okonkodom bonnonkodom el bonil-
nak észrelelem de halgasok. Használok e vele nem szeda-
zek? nem! azért egy jó öszinte nyilt jót, sőnek de
vegye Szavaim criminálisnak. —

Az academia mint egy kép Jusitusse tagjait 1830ig
az akkor létező és használhatónak vélt elemekből alkotta
össze: a hivatal hatóg tuvó. — A jó akaratu főbreteri el
vére leg alább be látta hogy ügyetlen kisokok helyett sche
delnek engedte által s ez a derék férfiunak elötten sem
ismeretlen mehinuma. Teleky ezt a praticus Szechenyi kedvéért sem
tette sem is kivánta Jenki, és pium desiderium annál el
hészteri, ha nem tudnám is hogy ünlteléji levelek nyers ék
javaslatomon. — Orvos vagyok leg alább dilettans a
terminusban Pek országban tellátunak itt helyi. Gebhardt
mint helybeli rendes tag ha nem csalodom 20 év alatt felsze-
rolt 10000 ft. az academia pensumából mintis 2/1 felsze-
kárában la Bourgrandusoknak be klotta a magyar fonok
gyar muzeumba talpra esett monographiáját olvasták Va-
lériának ezt esedeki tapsvalasztkkal Conversationsra
dalmaiaen illustralva is, meg tanulnk belőlle hogy ere-
deti magyar vaccina is van. — Török J. Sebestyén arra
nyakat ő tudos és idomos — circumspectus ferfi. — A
hogy Stubenbolde példájára ő is Cosmeticaival nyissa
meg a pályat és Compilata ertekezéseit Korona fonta
körül. Mellesleg jegyzem meg hogy Török vezérkedett és

dolgozgatott az orvosi tárlat és mellett, mellyet Lorenz
leírában sem olvastam oly örömest mint a Schöpf és
Könyveit. Bedig Schöpf Antagonistan volt mennyiben
Kornhak gyenge kórhaza nokiját én nem éppelessem
contracanerozni és a könyén fürött mellyet Schöpfre
oly bőven kijtott az ő Conceptusa próbálta kinyé diku
cidálni. — Bley az hosza hort is kerdés Velyon a 100
arny felével a klas ajtói s pellemü Jognior Mydrogra
phicus járadozásaiért sem érdemesebb lett volna a le
Kőtelezni és meg nyerni volna a jót és forgalmas kéz
munkáját a kenzetnek?! Bedig azt is hidnek hogy Jo
guiottanár tanitványi jobbjaival barátságos viszonyban
volt bey alább hasonlója előtt, és az jokas terc a tana
sikat nyilatkozik. —

Es többi frakokat belet hagyok csak a történelmi
szakról egy jár jót ott kender tag hogy többeket mellőzzek
Bajza jó Csokonay, jó Kölcsey Kisfaludy is sok de nem histo
riographus. Ennek régi jó barátja de változtatnek gon
dolok venni tudom történetiségi munkodéseiben s jótállis
ki vére meg dolgozott de emberül a rendes részesérzé
sey ebből benyitán jok is, mosst tárgyamról.

Sárray kinek „napjairol a tudos Kenény
ha jol emlékezem ars irta „Ujvar Sing Jungen
der Geschichte aber tu partheiisch behandelt die
ásten der Segenpasey sind nicht genug aufgeführt
en ars hiszem ezen itélet szigorusága mellett me
tantalad is. de nem er az oka hogy Sárray napjait
nem folytatja. Sárray nem folytatja mert rövid élete
ben sem dicsőséges sem kenyelmes terenyel kuzaitan
Kijából egy valobiul meg a terjedes e fejin 1000 pán
ra irta az iveket gyüjtött a jövedőnk mossa képe

fel do

fel dolgozni azon jövendő plánára nem akarja, kijan
dallott mint a Fay filmlépe rossi Velyléje kinis gondolkozik.
Ön J. Sisokrok ur kapitalan probálta öt mint sziue
több literatorok is, munkája folytatására fel hivni
az ő felese, az nem lehet a jelen könyvtárnyek közötti a
Ott mint tudom mers el kassagában kozlan mint orvo
sakoz, bey több nyilvánsággal viseltetik. Ő Ehzovibe
szenved s ebben örjegnisége miatt 3–6 holnap alatt
meg vagyok győződve hogy el hal, de ers nekik nem nond
hatom, akart orvosok nondom. de posenerére nem lépsi
ha el hal mit ő meg nem irt, az ha nem retre néve szepsve
van, munkája mellett mint Examinandusnak a Lehetsei
részőres bánja lett volna ennyre korábban hal el
Ot jön ajt nem ja keggyelem dolog egy meg tör erejü bele
get mert olaja kinis fel használni akarni, de az ers
tanácsolja mentsünk meg mit lehet a nemzetnek a vele
dőjéből. Mert ő most is folytonosan dolgozik más
irányban, folianosokat forgat és ir a Hunok kéd
venis ajtoi. Ha napjairol fogtok egy kofferre nu
tat ugy fogtok. Ers a mostani korban a körül állások
kozt adni nem lehet, pedig a Bethlen érdekes korpa
ha Következnek, fok mesolatom fokfuk benne hely
lyek másnak hyeroglipkek meg Kulisa jinis mesa
Sitkos levéltár Concept saibol schlagvorjaival con
tractivival van tájolva más képnek in dig vehetik"
Ha mélto-ennek ön nállan longesenebb birajalnit
kell tenni hogy meg vezyük mig idejo van e Sybillinus
Könyvek utolsok? — Telelesen gyongejére Kell tapin
tani! chire Barassay irói hirnek sikeriiség sadh.
rea nem vehetik vege rea a pénz minden tekintetben.

Ezen pénzen ki 10 évvel ezelőtt magával meg vonta hogy
magának bakkoreseit szük fizetésből kellyre üsse, ki
Concipista korában 1000 ezüst nevő adomagás fizetse ki con
frontistak sokaznak, most által fillérkedik ezelet
Jószegül fel fárolja sem keseges ingerült sabta
El mondon önnek mi történ velle a negokban. Császár
fel frollija irjon a Szikszai enyhlagokba ő kereset
köteg alatt fel küldi Cikkjeit Pestre. a Divina Comoe
diaba Cotheurus sorcust v plane es fajtás öltött ledaseu
lea irja a hirnt nicht an nichts Frankirtes ata cheez
ner a Zenplen 10,000pel bio Thysicus ar orvosi tárra
rea irja hirnt nichts anz nem esudálom ar orvositan
hoz Ithydarok hem sokas nyulnak de egy kés gara
sor bankoes egy jószívony célra fersenyőkek they
boreantani egy kedely irgasott beteget ezen zekenseleb
ert Csapártol sen kraisan. —

De a dologra Ön T. Tisztaek ez a Centrumon
tanári kochas lelkes és telkesten = jelen korsfele — en be —
reckel kitsek pénzök van. vay e chelkül. fel lepzál
hetja Tisztaeki s fölerstő állását és fel kivan fársay
a munkán igéskes zeki az Academia vay Stanleben
hesébe évenkés munkája egy kés fúcese ezy közeséés
bizonyos összeget a bátor fellesés ki lásáva bele kerenyles
/: es ember ismeresem hez crala le nen történik :/ hozzá
fogat a magyarkenzes nagyai irásához ki késsen van egye
vig el leveshes az Academia levelsárából s ha Sársay
nek gyüns élni mint tollajdonás ki adhatja az örökösök
tsperek joga nez sérlese nelkül. — En ugy gondolko
zom hogy az academia ki adhasott ugy polvan szedása jo
verény fejében annyi evenkes mint ha előlegerkene fel
nul 500/v 1000 ezüst forintot olly munkaen, nelly a tud

sok összhangzó velemenyével fogva a Nemzet histori
ajának egyszik leltárát képezendi. — Ch idő rövid ha
Sársay el hal ki lepn az új Sársay a titkos levelsárs
mellett. ? kinek e zárt kelly nyolay nez nyelik ? hás ha ez
véletlen a titkos levelsás el hanyarzja ? olly kérdések
nellyre önök ott a Centrumon jobban ky felelhetnek mint
mi a falun erőket és körülmenyeket nem ismerve. —
Vay vrá bizunk Chnelre Sársay aus jegyzé nez „a német
ter ehher nem érsenek "

El mondtam mi szivemen fekvő ezre orvosi, ezre
emberi és honfi körülmézem hivott fel. El mondtam ön
nek uram kibe jó akarotot legtobbet tetsen fel. Ha
hesnálhatsok vele sperestem hogy nez sörsem a halgatást
ha nem hesnálhetsok engedelmes kérek a nemes feltés
irojától hogy idejét sitkára, olvasására pazarlottam
vánszolyon ön neken nekez tanésom végett parancsolyon
ei en mint a Jezuita engedelmes lesem a cél tekinte
tébül. de irjon fólej Sársaynak, de istenére ne fejtse
vele hogy állapotjáról érsetsive van ar ön barátságos pa
va egy kis nyomatékkal kipa tenis a pályázót a Cél
felé gnellyek ki kürdéseen fel élesen kergetül áldozott
munkás és tus. —

Isten tartsa meg önt a nemzetnek, bonyáron
meg petitmisemson nyers szavainak ki mardok
Pesten 1862. 20/12

Tisztelő szolgája
Ovary Pál ord. ki.

Ezen fényes ki 10 évvel ezelőtt magával meg vonta hogy
minden bankjegyeit szük fizetésből kellyre üres ki
cserélni a korábban 1000 ekre szerző adomány fizette ki con
gratulálni volnának, most sokat fillérkedik ezelet
fejvesztül fel fénylyja szen keserves ingerült sattus
El nem dönt önnek mi sőrsén velle a legokban. Császár
fel fogliya irjon a Szikszai engh lagokba ő kéreges
köten alatt fel küldi cikkjéit Pestre. a Divina Comoe
diaba Costumanus soeurs s plane es fajkás ölöst ledaszo
lea irja „ hiszen nicht ant nicht Frankissa sta chesz
ner a Zenglei 10,000ről bio Physicus ar orvosi tárra
rea irja hiszen nichts ang nem esudálom ar orvositás
hoz ellyadsok nem sokas nyulonk de egy kés garra
sos bankoers egy jószélyony célra ferdesztőek shey
bocsantani egy kedely izgatott beteget ezér zekerekbe
ert Csáparól szen vásaon. —

De a dologra Ön T. Tisztelt ur a Centrumon
tanácskozhat lelkes és telkesten = jelen korfélé — en be
szerrel kikről pénzök van, vagy e helkül is fel leppel
hetja Titoktoki s Scherzoi állását és fel hivna Császár
a munkán igéretet neki ar Academia vagy Akadem
hesébe érvekés munkája egy kés fiscse egy lőcsedés
bizonyos összeget a bekon felesen ki látására bele kezenlen
s: es ember ismeretem meg csals le nem történik :) hozzá
fogat a magyar nemzet nagyai irásából ki képen van egye
nig el keresbes ar Academia levelt árából s ha Császár
nagy stuns élni mint tolajdonát ki adhatja ar örökösök
részének jogát meg sértése nélkül. — Ön úgy gondolko
zom hol ar academia ki adhatott egy próbán fedáza jo
rerény fejében annyi erveket nem ke elölegezhene feld
ul 500 tu 1000 ekre forintot oly munkaen, nelly a tudo

sok összhangzó velemenyénel fogva a nemzet histori
ájának egyjik tekintet képezendi. — Ch idő rövid ha
Császár el hal ki lesz az új Császár a titkos levéltár
mellett? kinek e zárt kelly nyolcz meg nyitik, hás ha egy
véletlen a titkos levéltárt el hamvasztja? olly kérdések
nelkre önök ott a Centrumon jobban ky felelhetnek mint
mi a falun erőket és környülmenyeket nem ismervén —
Vagy vrá bizzunk Christre Császár ant jegyzé meg „ a mé-
ket ehher nem értsenek "

El nem tudtam mi szivemen fekiidt, erre orvosi, erre
emberi és honfi kötelességem hivott fel. El nem tud
nek urum kibe jó akarattot legtöbbet tetten fel. Ha
használhatok vele szeretem hogy meg győzen a kalyatást
ha nem használhatok engedelmes kérek a nemes feltétes
irojától hogy idejét fitkáim olvasásával pazarlottam
válaszolyon ön neken nekez tanácson végett parancsolyon
ei énnekem a Jezsuita ezzedelmes kedvem a cél tekinte
téből. de irjon fólyt Császárnak, de istenéz ne fejenne
vele hogy állapotjáról érzéshive van ar ön barátságos pe-
ra egy kis nyomatékkal bizna tenni a pályázót a célra
fele nelkyek ki küldésén fél élesen kergetül áldozott
munkát és tőst. —

Isten tartsa meg önt a nemzetnek, boruljon
meg pessimismusom nyers szavaimnak ki mondok
Szécsen 1862. 20/12

Tisztelő szolgája
Óvári Pál ov. tr.

Mélyen tisztelt Tisztnok Ur!

Azon véletlen mellyről a Tisztnok
urhoz intézett levelembe emlitést
tettem, be következett. Jászay Pál
mult holnapban tanácsom s ke
zeim alatt elenyészett, az
ut s az ősznek nedvessége betegsé-
gét meg rohasztották, a nélkül
hogy távol levő halálát jiesse-
ték őt többé élve nem istá-
hatám. Mert December 29-én
este 7 orakor élete 43ik évében
meg szünt élni. Tetemei hazá
hozatvan 1 h. 2-án temettettek
Igy ezen remény hálacskái
melly munkáira nézve terveimbe
fűződött, össze van tépve. –
Az anyag, mit egész télen gyüj
tögettek fel dolgozatlan, az ajtók
mellyek azoknak holta betsübe pillantot
fedaljon hideg, a kéz mely ren-

dezze

dene arokat nyugosztik. Mit
vesztett az irodalom kora halálá-
val arra a nemes nellynek leg
fromorúb napjait irá, fogja ér-
zeni, de leg fajdalmasabban aron
ayastottabb tanáti, kik öt mint
fiuk férfiui közelebbről ismerék

Benne önre nézve is egy
lánerszen szakadt el aron kamas
kapcsolatból nellyel mint aca-
demiai, munka társ és barátjá-
hoz jüzerett.

Most aron fromorú de nelső
Kötelenség áll előtt fel jegyez
ni az éves és napos nellyet Gásza
rey halt vers tőrsainak tudul
adni midőn e tiristet nellyesitem
ja el egyszersmind akezelest parancs
hogy legyen adott elkerese.

E várt de halasshatni vélo from
rú esemény jelentése után az Beren
lékek Recenzyot ha jónak látja
az avatatlan toll vonásait küldje
által valamelyik napi lap

szerkesztőjének vagy ha jobbnak látja
szerkesztőjének a nelyhez hol bor Célra
Recenzyot nelly illően tolmácsol-
ja az érzelmeket nellyeket tán
elő adni és mint kellett, lépe o
szen volsar. — Er aláiratvo Kereszem
után Kelly tiszteltetel maradvan

Kanton 1832. 9ik Januar.

A T. Tisztnok urnek

aláiratos szolgája
Czárky Gálo. dr.

derre arokat nyugvozik. Mint
vesztett az irodalom kora halálá-
val arat a nemzet mellynek leg-
fromorúb napjait irá, fogja ér-
zeni; de leg fajdalmasabban aron
ayatottabb körátti, kik öt mint
jak férfiut közelebbről ismerék

Benne önre nézve is egy
lánerszer szakadt el aron kamas
kapcsolatokból mellyel mint aca-
demiai, munka társ és barátjá-
hoz ragaszkodott.

Most aron fromorú de nelső
kötelesség áll ön előtt fel jegyez
ni az élet és napos mellyen Vászay
meg halt sert tőrsainak tudomul
adni midőn e tiszt tellyesitésnon
ja el egyszersmind akezelet javas
hogy legyen aldott emlékezete.

E várt de halasztahatni vélje hom
rú esemény jelentése után az Elnök
ség Necrologot ha jónak látja
az arravaló tollvonásait küldje
által valamelyik napi lap

szerkesztőjének vagy ha jobbnak látja szerkesszen a mely hol hoz célra necrologot mellyillően tolmácsolja az érzelmeket mellyeket tán elő adni és mint kellett, lépe o szen volna. — Ez alárattal kérjem után tiszteltetéssel maradvan

Pesten 1853. 9bris 3an.

A T. Titoknok urnek

alárattos polgája
Vári Pál o. k.

Vch. szám 1865.

Tekintetes Orvos-Doctor és t. t. Fürdőtanácsi úr!

Mélyen tisztelt úr!

A' csáspári gyors-szekeren Februárhó 12én küldött levelemet a' 60. Ftról vállói. ur. zeménytem eddig kézhez méltóztatott kapni, -alásatos kérésem az; hogy ezen városombeli Kereskedő úrral t. i. Kisfaludy Károly mintáiból ha lehetséges a' 2. első Kötetből 15. példányban elküldeni méltóztatást, a' járulandó pénzt ezzel azonnal kézhez fogom szolgáltatni.

Ha a' Fürdő-Társaságnak még egy

szolgálatjára lehetek

Kész

szép földany [: tellus :] példányra szügsé
lcem özönest szolgálok, – agyfinten:
nafany – dafany – és jácint kövel [: ti:
tánium, zirconium, hyacinthus :] – ha illy
a' t: Társaság ásany-gyüjtemenyében
nem találtatnak. – Miltartasék kérem
a' Tekintetes ur engem arról is tudósí
ni, ha vallyon a' t: Társaság milly szem
pontból szándékozik ásany-gyüjtemény
gyarapitni, mineralogiai, geologiai, vagy
topographiai tekintetben, – akkor ki
dözöl időre ajándékaimat a' szerint fo
gom illetni. –

Barcsay akosfél is van egy eredeti levelem
– bizonyos hamis pénzverés tárgyban – ha ezt
is a' t: Társaság használtatja, elküldöm. –

Még egy kérésem van: pesten létemben
a' Természet-mivelö-Társaság köré izzam
magamat, – nem tudom milly állásban van
a' Társaság, mert már rég semmiről nem
olvastam volla. – Ha semmi kinézés alakí
tására nincsen, kérem tudósítson a' Tek.
Titoknok ur, mod azon esetben pénzbéli
segedelmemel más hasznos tárgyra kíván
nom fordítni.

Magam szives barátságába ajánlván
maradok
a' Tekintetes Orvos-Doctor és Titoknok urnak
igaz tisztelője
Kővár Febr. 28ân 842. Dr. Orvös Ágoston

Tekintetes orvos-doctor és t. t. Főtisztek ur!

Igen tisztelt uram,

Mérnök Kope Sándortól küldött üdvözlő sorait ezelőtt egy jó nappal kaptam kézhez, az utolsó jázandó-díjat fizetés czéljával a Tekintetes ur kezei közé tenni. – Küldök tehát e' bizotsi általadással nyitott 20. Ftk. pengő p. – mellyek átvételéről egy pár sor tudósítást kérek. – Ezen városbeli Zsidó-kereskedő Képnek nyilatkozott, hogy a' Tekintetes urtól nekem ne tudtán küldendő üdvözlő sorait örömest tovább fogja vagyok kérni a' Tekintetes urat meltóztassék ha lehet a' 4ik és 5ik Czirkel elkülönítés – rele. – Mihelyt a' többi jelvényeket is kézhez fogom juttatni.

A' tud. Társaság Levelező Tagjainak sorából Buda'n a' mai ülésből

ugyan tellyes-gyülésünkből - és egy Nagy-Ágú darab és mind Tagjaire

mint garantiájára nézve különös figyelmet eidomel.-

Buldom a' Társaság Ábécé rendbeli levelek ábéjéből. - A' Tudósító Cz-

ert és hyacinth átanyelvből más alkalommal, - mivel több használ ugyan

tellyebbet nyerendek.

Többekből kiértettem az uralomig, hogy a' Kisfaludy-Társaság jövő

évben kinek munkáját találnák kiadni? - alázatosan kérem a' Tekintetes

tes orvos Doctor urat kitsikrásom ez iránt is, -- így talán nyugtom lesz.

Tellyes tisztelettel leszek a'

Tekintetes orvos Doctor ur k. t. t. Tihanyból Vázsal

Károly Fehérvár Május 22ën 1842.

alázatos tisztelő szolgája

Dr. Ehrenf. Gráfenhayn

a' alsó Tekintetes k.

Táblabíró.

Vitt. dec. 1. 1859

Tekintetes Academiai Titoknok úr
Igen tisztelt Ügyfelem!

Mintegy kézgyedet öt hétszerint e nagyfeju nemseti-ünnepélyen tisztelni személyesen nem lehetett, tehát e levéllel akarok röviden kézgyeddel egy pár percig conversálni; engedelmet kérvén hozzá bocsánatért, és a bevük is hol jobbra, hol balra kitérjenek, mivel a rendiségben ollót éppen nem, tollat pedig csak ügyant használtam, melyet az Abc-Kellner kimélletlen számolatai abbahagyatok rendjének hajáti és szakállát tűzgetve kí. — Egyébiránt ha a levél nem tiszta, — tiszta ám az ürés! —

Az első Ferdinánd tiszteit levelét ezennel ide mellékelve küldöm, — küldöm a zsíros bükös magámeltetését is. Méltóztassék Kedvesd venni és kézömi, és tőletelem rabi megmaradni. — Ha e levelek kívánatot adnak, talán jó volna a kiadást is kiadni. Interim, mint az egyházi német tudós mondotta: Bolyzun Kín uraim dicsőségh.

Ur

vad' szerafsa Vir, vers Vin verlend. –

Sokat nem irok, mert nem idom vinas zás, sem kegyed türelmét vesza ẽni nem akarok. – Az ünnepségt majd megfogjá t. Lom. gaz ur, és a hirlapok mondani.

Elgen boldogsl és vakásig, szivéből okajtja a

Tekintetes Titoknok ünnek

Kolosvár Novemb: 25ẽn 859.

Istenfiai és öszinte szolgája

Dr. Ötvös Agostonn

Tekintetes Akadémiai Titoknok úr,

Igen tisztelt Barátom Úrfiúr!

Azon szíves jóságáért hogy Strándenburgi Natalin Vadros könyvmat az Akadémia ülésébe bevezetni méltóztatott, és ott öt oly jeles szakiak előtt szóvá tenni leg alább valóig megismertetni hagyni volt: hálás köszönetem mellett ezen ide mellékelt arany-ötvöt, mint hálám és tiszteletem valóbbi jelét kedvezen elfogadni kérem.

Nem gyanítom ez semmi esetre, — azt küldeni fogyatkozom is; hanem egy barátságos emlék, melyet ha a t. Titoknak úr kedvesen fogadand: nekem az valóban nagy örömömre fog szolgálni.

A kérdés, melyek annak szükséges felvilágosítását körülöttek nem említek meg: ha tervezetben-e, vagy egészben fog-e közöltetni? és ha igen: az értekezésben-e, vagy pedig az M. akadémiai történettudományi Értesítőben? fog-e megjelenni?. — Ennélfogva arra vagyok bátor megkérni a t. Titoknak urat, hogy akkor esetben, ha Strándenburgi Natalin egészben fog az Értesítőben közöltetni, nekem 10. példányt küldeni méltóztassék, — természetesen a példányok árát, és a hozatalét őtet magam

magam fáradsan kiverekedtem.

Igen jól tudom, hogy a t. Főtiszteletü urnák sokféle sok elfoglaltatása van; azonban megis bátor vagyok megkérni, hogy a midőn egy pár sorra ráérne, szíveskedjék levelében mellőztetésemet ezekre tanácsát adni:

Sebessy pándokom Brandenburgi katalin fizetésének magáng-kiadásban is sokszori, kéjes, pereskedése és nevetséges facetiáival együtt, melyekkel mind

Től-Től járatna Ő Excja Almásyt ezen levelekből:

1:) Scultheti Doctor levele Bethlen Gáborhoz Breslauból 1625. aug. 13ról
2:) Lubinszki Szamitzki hosszas kancelláriai levele a Brandenb. Electorhoz 1625. Dec.: 13ról
3:) Brandenb. Katalin ősi és atyai javairól való lemondása 1625. Dec. 15
4:) a Brand. Electori levele az Erdélyi Rendekhez 1626. Jan.: 17ről.
5:) a fő. Cs. és budai Követ levele Katalinhoz és az Erdélyiekhez.
6:) Bethlen István Memoriale-ja a budai követ számára.
7:) Sholdalagi Mihály postai-követ utasitása 1626.
8:) Sholdalagi Mihály postai-követségi Naplója. 1626. Mart. 1jétől Jun. 23
9:) Brandenburgi Katalin levele Liszay Pálhoz. 1626. Aug.: 17ről.
10:) az erdélyi Rendek levele Liszay Pálhoz 1626. Sept.: 29ről.
11:) a kolozsi Convent biványi Ivánnya, hogy Csáki István Csernel Györgyöt a Báthory György birtokát a Convent előtti megjelenéstől czéllyel vissza tartóztatta. 1627. Mária Magdolna napjáról.
12:) Brand. Katalin kibékül a Muszkáis vajnagygyal. 1627. és Jegarasa nélkül is Báthory Györgyel egyezkedik.
13:) Brand. Katalin végrendelete törvényben. 1627. Nov.: 12ről
14:) Strassburg Pál svéd követ elutasitása a Brand. Katalin ügyében 1ső
Báthory György, és az erd. Rendek előtt. 1632. Febr.: 12ről.
15:) Strassburg levele Cornelius Hágához. Viennaban. 1632. Oct. 12ről.
melyben Báthory ellen azálbodik a Brand. Katalin ügyében.
16:) Báthory Gy. levele Svéd-kancellár Oxenstiernához, melyben Strassburg
ellen kikél, és magát a Brand. Katalin ügyében védelmezi. 1632. Oct. 20.
17:) Ferdinánd I: 3ik levele Báthory Györgyhöz, melyben ezt felhatalmazza, hogy a
meg Bátra-levő tartozásait Brandenb. Katalinnak mintsem előbb lefizesse, mivel ez Pomeraniába pándokozni kiutazni. 1640. April. 29ről.
Ezek közül az 1. 2. 3. 11. 13. 14. 15. 16. és a 17ik deák. - a 4ik 5ik nemet,
a többi pedig magyar. Emlékez járulna:
6:) a Medgyesi és Kolozsvári Országgyülési czikkekben, melyek nevezetes,
de igen vitatkozási
7:) a Szebeni Országos-tanácsülésében az ugy nevezett: Libri Regiusokban előforduló adományleveleki, nemesitési s. a. t. czédai katalinnak tulajdonitott nagyobb része későbbi ugyan elterjesztetett, de azért feltett szerint tétetni bocsátott előforduljon-e ezekben egyszer is nevezetlen családok, avagy hasznos érdemök, családi összeköttetések, czimerök s. a. t. melyeket t. Hagy István úr bizony, és más történetekből jól felhasználhatnának, annyival inkább, mivel ők azoknak csak czédi hiteles kivonatát kötelesek volnának de egész munkát 15-20 esztendőtől fogva tenne.

Minek emlitését

557 h

Vácz 4. 1861.

60

Tisztelet Pétsknek,
Főtisztelt Egyetemi tanár úr!

Csütörtökömben megpróbáltam volt a Pet. úrnál mint a történelmi bizottmány t. előadójánál, hogy Brandenburgi Katalin ord. fejedelemségéről írt tételfogalaló monographiámnak kiadását nem csak az akad. értesítőben, hanem a főtt. történelmi bizottmány füzetei közé egyetértésével, mint ön álló munkát külön kiadásban is kiadatni, kiesztörténeti mellőztatásom. Mely esetre az előrebocsátandó felvilágosítást is megígértem.

A Pet. úr, miután látta betegen állapotomat, a sürgős előlépések megtételére magát kelgettem ajánlani készen is volt; de hogy fáradalmát sikker követte-e? — vagy pedig, az akadémiai ülésen

Mindezekből azért vátam le ily terjedelmesen, hogy a t. Péterekkel ún. fogalatjá-
val megismerkedjem, mint felszólít is Kérem, véleményét s tanácsát annak
környékben adhassa, nevezetesen ezen pontokra:

1ső Igy összeállítva függ-e segédtudja a tudomány szempontjából
katalin fejedelemségéről külön kiadását? — ha igen

2ső Könyvalak által adassam ki, vagy magam költségemen sokszorosítsam?
Ezt kérve, mivel magam e tárgyban igen járatlan vagyok, nagyon kérem a
t. Péterektől, hogy ha részletesben írna Kán alapított levelében, p:o: mennyi
kell egy ív nyomtatása; lehet-e 500. példány elkészítése számítni s.at. Vi
kell egy ív nyomtatása; lehet-e 500. példány elkészítése számítni s.at. Vi

3ső a monographia leírásában nem talál-e hiányokat, nyelvbeli hibákat s.
és ha igen! — hol? — és mi módon alkalmas kijavítani?

Engedelmet és ezerszer engedelmet könyörgök, hogy sok dolgai között ily dolgo
háborgatni merészkedtem; de hijába, azt mondják: okvantól kell tanácsot
kérni, ki azt tud neked adni. — Sic est.

Itt mi ezidőben egész bizonytalanságban élünk. A fehérvári sáit kemények
erősítik, és élelmezik. A törvényfiúk t. i: a régi német-szabadnak még mind tar
tanak. Fizetünk executióval adót, bor és hús accis-t, irásunkra pedig stemp
lit ragasztunk. A Szandár és a finánczok most is oly nagy úr mint kapitana
ban a paragraphusok pénzkorábanmaradt ezek szerint kormányoztatunk, mene
tetünk, és kenegettetünk. A mig az unió meg nem lesz, addig mi itt tatározásra
vagyunk. Egyetlen vigasztalásunk, hogy az oláh nem látszik mozdulni; pedig bizo
a bástyatársak nem hiányzanak! — Tisztelem t. Csengeri urat, igen kérjeném, hog
a „Magy. országban" katalinomat sok elfogultsági között is recensealni fáradjon
tisztelő szolgája

Kelt Fehérvár aprilis 28án 861.

Dr. Ötvös Ágostan
volt

Jelen szünnapjai miatt eddig a t. történelmi bizott-
mány előtt bővebben előterjeszthette-e ? – s. a. t. Bro-
zöl nekem semmi tudomásom nincsen. Azonban az
igért előrelátást még is ezennel ide mellékelve a
közlést kérdem: hogy ha a Pesti Akademia a Bu-
dairat is elfogadja: akkor ezen előrelátás, akor
pénzt „függelék" czímtáblázatnak. Ha pedig a Bu-
ban budairat bele nem egyeznék, azon esetben a
„értesítőben" is, a monographia mellett helyet fog
talyanak: nem szándékozván tovább a monograph
megjelenését magány budairat által föltartoztat
ni; mert „Post multum otium, otium, tandem dilad
tur otium": Egészségem pedig még most is oly m
szabadban áll, vagy is mikább feltehetni, hogy az
zal bizony nem lehet sokáig válhatatlan. – Es
hos vita brevis, transit ut aurea levis.

Az ide mellékelt okmányok ezek:

1:) Dr. Lauth Károly levele Bethlen Gáborhoz. Bécsben. 1625. Aug: 19ről.

2:) Lichtenstein Károlyhó levele Brandeb. Katalin hitvesihez. 1625. X^bris 13ról.

3:) Brandt Katalin bemondása ősi és atyai javairól. 1625. X^bris 15röl.

4:) Brandt Katalin elhívése az ord. Standek előtt.

5:) A török Császár követnamája Viterb. Mart. 8ról.

6:) A török Vezérnek levele az Erdélyiekhez.

7:) A brandt. Elector nemét levele az Erd. Követ-
hez. Königsberg. 1626. Jan. 13ról.

8:) Szoldalagi Mihály postai: követ utasitása.

9:) Szoldalagi Mihály postai: követségi Naplója.

10:) Bethlen Gábor élőtt memoriale-ja.

11:) Brandt Katalin levele Bocskay Istvánhoz.

12:) Az országlevele Bocskay Istvánhoz.

13:) Brandeb. Katalin végrendeletének töredéke.

14:) 3^dik Ferdinand Cs. levele Katholyka Brandt. Katalin magány ügyében.

Stb

Ha kötelességeimet [illegible]
[illegible]
[illegible]

Egyszersmind a kitüntetett akadémiai Diplom
átadásáért, [illegible]

Magyarságát kifejtvén alázatosan, és tisztelettel
[illegible]
maradok a

Tekintetes Főtiszteletű, és Tanári úrnak

Kaiserfeldvári Augusztha 3ikán 1861.

kifejtő" szolgája
Dr. Török Ágoston

Éppen most kapom „Correctura" alatt
Bölkei István levelének 2. első" ívét tz. Kazinczy
Gábor úrtól Pestről, melyben írja, hogy a honorariumom
a Tek. úrnál rendelkezésre [illegible]
mi honorariumot nem kívánok, és nem követelek!"
Dr. Török.

Palotás nagyárdm. Oct. 1ső 1853.
Vett. oct. 17. Jtam. oct. 24.

Igen tisztelt történelem kedvelő Ur!

Bár személyére ismeretlen, bátor vagyok mégis tudomásomat az
mely hagyományozás örvén mint fellyebbezésünk és minden-
Bősörkely érdélyi 1810ik évben kispapnevendé-
voltam az érdélyi rom. kat. egyházmegyében, számos
gyalakásaimnak barátja a többek közt Benedek István,
kös akkoriban bár negyedéri idősebb tudományt hallgató barát-
sajátomnak bölcsészet hallgatóiból se vontakossa- és a tudomány
különösen a történelemben buvárkodó jeles tulajdonom is volt
nékem az 1749ik évben történt a székely Bátori Istvánt,
és Kinizsy Pált magyar nitzeck kört történt nagy hatalmá
sát mutatta, s olvastamis, mellyet az éppen most említett
évben élő akkori szászvárosi Kántor ki a házában jelen
volt ittlé, kezdetből végig eadenciakban az irat, négy negye
5ször lehet vastag ötödva füstös papiron. Kövegyé a 1ső
ről terhére, ha blatkodok szándékával adni ml. Benedek István
vat az említett régi irományt kéz bejelentő ki az érdekes me-
ében maradt, s jelenleg szalkai plébános levelével felkeresni,
és ily nagy becsű régi irományt, mely valóban tudományos-
sága a többi régi irományok sorába iktatni neterkel-
sepet- ez kinyomtatni, mellyet nemzetünk némi emlékét
a kiérőbbi korunk örökölli- bár sajnálom az 1764ik rom.
siculicidiumról szolgáltatnak adattal de ez a Nagy-Enyedi
Bongtánal együtt szállan örökre elhamvadt. Jovoltki Bon-ki
Transylvaniája mellyet a kritika nyerolts öld lefoncait
a sírból fejtsen Verseci Mihály fölis sok hiányzik- nem leme
feledhetlen az "Asstrongokról szóló törvényeik ujjabb
kiadásban említelen, ez itt Magyarhonban igen ritka és nem-
tudásban imádelem, ez hiszem párbolokra Lehetlen a történet! kinek
retlen, ng hiszem elmaradok

Tisztelő

Paál Weszli sk.
palotási tanító.

(_)

T. Cz. Toldi Ferencz úrnak

a' magyar irodalom kedvelőjének.

Pesten

Wien am 12. März 1856.

Verl. 6 Bäde 14 B

Geehrter Herr Doctor!

Ihre freundliche Zusendung Ihrer neuesten Novelle so überraschend Ihres Briefes und Buch, hat ich nicht danken kann, Ihnen Exemplar Dank zu sagen. Da Sie zugleich die Correctur des vorigen Jahres gesendeten Bogen sich erbeten wollen, so bin ich so frei, Ihnen mitzutheilen, daß Herrn Ab facsimile, Titel und Einleitung, sogleich, gerichtet, endlich Bogen 17 & 18 zum Schluß folgen.

Ihre übersendete Güte gibt mir aber noch die Befugniß, einen andern Titel an die zu senden und mir gelegentlich Anderungen damit zugehen zu lassen.

Es wird Ihnen nicht unbekannt sein, daß ich mich mit den Übersetzen ungarischer Dichtungen abgebe; zunächst sind es Szigeti, Vörösmarty und Czuczor, denen ich meinen

Wien am 12. März 1856.

Verehrter Herr Doctor!

Ihre freundliche Rücksendung bestätigt meinen gestrigen Brief so überraschend schnell, daß ich nicht umhin kann, Ihnen sogleich meine Ansicht zu senden in Betreff der Herausgabe Ihrer gesammelten Aufsätze, so bin ich so frei, Ihnen mitzutheilen, daß Herr Ad facsimile, Titel und Einleitung, Inhalt, vorgeschrieben, endlich Bogen 17 & bis zum Schlusse fehlen.

Ihre nähergezeichnete Güte gibt mir aber auch noch die Befugniß, einen raschen Blick in Sie zu wagen und mich gelegentlich Autopsie darüber zu verschaffen zu lassen.

Es wird Ihnen nicht unbekannt sein, daß ich mich mit den Übersetzern ungarischer Dichtungen abgebe; zunächst sind es Vörös, Imrady und Czuczor, deren ich meinen

fleiß würden, genau in ungarischer, deutscher in englischer Aussprache. Jener Punkt meiner Frage, wegen der Mitspielung unserer Räthsel gemäß Ihrer gütigen Antwort vollkommen zu haben, meine Räthsel, die mir in folge der ihnen vorgelegten Übersetzung von Herbeloni vorgeworfen wurde. Nun möchte ich wenigstens einzelne mit der Übersetzung meiner Lyrik noch bei Lebzeiten vergnügen. Da ich ihnen selbst nicht bekannt bin, so geht die meine Ehrfurcht an Sie, ihnen zu fragen, ob und wo wäre meinem zu oben 83 vorhandenen Räthsel streng ungarische Räthsel abgedruckt sind und wie ich mir deshalb ungefähr denken kann, damit ich einigermaßen die Vollständigkeit vorsehe. Probeweise sende Ihr in Herbeny's Album.

Ich bin so weit vorgeschritten in der

Arbeit, dass mich die Rücksicht auf einen unparteiischen Ungarn für Valdrigni stellen, Ring unterworfen würde.

Leider fehlt es mir hier an Bekannt. schaft mit wirklich gebildeten ungarischen Literaten oder Literaturfreunden, bei denen ich die Gewissheit voraussetzen und meines noch immer unsere nicht Inspiabl als auf Annahme bevorstand Übersetzungsbeiträge bessere nützlichen könnte. Vielleicht gelingt es mir, durch Sie einen freundlichen Fingerzeig zu erhalten. Meiner besonderen Hochachtung für die ungarische Sprache und namentlich die Liebhaberei gibt mir ab Anlass, einen freundlichen Rat und Freund zu hoffen, wofür Ihnen, geehrter Herr und dem ungarischen Literaturfreunde so hochverbunden, Meine ganze Seele ganz eigen sind

Ihr
ergebener Freund
Dr. Ernst Freiherr

Wien den 15. März 886. [illegible]

Hdt. mort. 16

Geehrter Herr Doctor!

Ihr Brief vom 8. d. M. hat mich sehr betrübt gemacht, aber ich freue mich nicht auf das freundliche Ihr Anerbieten, mich meiner Last für Ihre Praxis zu entledigen. Dann fühle ich mich verpflichtet Ihnen

Es ist mir sehr schwer ich die Correspondenz Ihres, der mit Ihrem Abwesenheit gerade einen besonders Werth für mich haben. Mehr fast als Sie vielleicht meine die Entfernung einen Augenblick, sogar Mühseligkeit, Ihre Freundlichkeit nämlich, meinen Obliegenheiten Rücksichten und mir Ihnen das Leben zu verbittern.

Ich werde sobald es irgend möglich ist, Ihnen eine deutsche Zeitschrift und bitte deshalb mich meinen ergebensten Empfehlung mich den geehrten Herren zu sagen. Ich glaube dabei, dass es nicht mein Fach meinen Kollegen, meinen Freunden

meinen Hochachtungsvollen Empfehlungen
Ihr
ergebenster
Friedrich Engels

Wien am 16. Jänner 1859.
Vete. – 18.

Hochgeehrtester Herr Doctor!

Entschuldigen Sie gütigst die Unbescheidenheit, Sie bei Ihren vielen und wichtigen Geschäften noch für mich in Anspruch zu nehmen. Ich war so frei, Ihnen im Juli vorigen Jahres meine Übersetzung von Vörösmarty's Szaplon und einige Proben von Übersetzungen aus Czuczor's Gedichten zu senden und in demselben Juli waren Sie so gütig, mir mündlich eine baldige Rücksendung meiner Manuscripte in Begleitung Ihres Namens, etwa zu versprechen.

Ihr Stark, als Sie damals vollends beschäftigt, wird mir hoffentlich wohl Ihre Geduld gegen und da ich nicht den Muth habe, ohne Ihren Rath und Zuthat in den mir einigen fast, zu schreiben, so erlaube ich mir abermals mit den Zeilen an Sie, mir Ihren Rathschlag, die nothwendigen Beilagen nicht länger vorzu-

nachsehen. Sie haben mir so viel freundl
Zuvorkommenheit in meinem Literaturfa
Anliegen bezeigt, daß ich meinen Dank
übermorgen und Sie nun sonst zu bemüh
mögen. Mögen Sie patriotisch und meine
meinem Lieblingsbestrebungen tatkräftig
Ihr Wort führen!

Auf den von Ihnen übermorgen
Vormittag mir meine Manuscriptsend
4 Uhr schicken; ich bitte Sie, den Ko
nicht unnötig Aufhalten zu verursachen
die verantwortliche Hast Korrekturen be

Mit ausgezeichneter Hochachtung
Ihr
ganz ergebener
Dr. Karl Rosenkranz

Hochgeboren

Hr. Dr. Toldy, Secretär der
ungarischen Akademie-Gesellschaft

Mit freundlichsten Empfehlungen sendet
ich Ihr, bester Herr Doctor, mein Buch
die Übersetzungen Dichter, v. Mayerhofer
aus Wien, die Correctur sei seine
wenigen Besuch bei Ihnen befindlich.
Manuscript zu senden.

Wien den 8. März 857. Ergebenst
D Frankl

Ungarische Bibliothek

Wien am 4. Mai 1857.

Euer Wohlgeboren!

Bereits am 16. Jänner dieses Jahres habe ich die Ehre, einen Brief an Sie zu richten, um ich für die Rücksendung meines Manuscripts der Übersetzung von Göthe's Iphigenie die betreffende Anzahl Briefmarken beizulegen so frei war.

Da mir hierauf keine Antwort geworden ist und auch meine Bitte um die gnädigste Rücksendung des obenerwähnten mit Ihrer geehrten Zuschrift Manuscripts noch immer keine Berücksichtigung gefunden hat, so muß ich befürchten, daß Ihnen die Zusendung Ihres so werthvollen und sorgsam bearbeiteten Manuscriptes, mit der meiner Übersetzungen Ihnen

dass und Brieftaub ungestört zu lassen, lästig würde und für mich mit Ausgabe sich schaden, stoffelt nützlich machen.

Allerdings bitte ich um, dass ein günstiges schriftliches Urtheil mit mir Ihrer Zeit und Gedenken zu bitte in Aussicht nehmen, und dass ein mündliches schon bereits Ende möglich ist, so bin ich mich Ihnen Commun, ich nicht mich persönl. Auskunft bitte wenden oder auch die nicht gewünschten Commun, wie Ihnen zugesandt ist mir, mit Freuden für die Fortsetzung meiner Arbeiten ist mir ist, seit Juli v. J. ungestört mich mit Ihnen, persönl, ungestört mich Ihnen Briefe zu wechseln.

Wie sehr ich mich beklagen muss, Ihnen so viel gemüthlichen und so freundlich zugesagten Briefwechsel entbehren zu sollen, so muss ich doch selbst mich Ihre Geduld für die rechnen, mir endlich die fragliche Mittheilung zurückzuschicken oder mich in Kenntniss zu setzen, wo meine Last und Zeit sind, sich meinen Brief gütig aufzubewahren.

Ich weiss in der Mitte des nächsten Monats ab und wünsche Ostern, während welcher Arbeitszeit mich mit der Hilfe meinen Übersetzungen beschäftigen zu können. Dann gibt Ihnen die Zeitschrift an, bis wohin ich mich Bescheid auf die Rücksendung

Sehr geehrter Herr!

Ihr Brief bringt mir von Ihrem Besuche, als Sie sagten, gesagt hat, dass Sie Ihr. k. k. Hoheit jedoch Herzog im Titel nicht nennt, so bitte ich es mir nicht übel zu nehmen.

Jetzt ist mir die Frage, Sie zu einmal zu sich oder zum Thee zu haben? Ihr Brief gibt mir Hoffnung einigen Rencontres.

Bis 2 Uhr bei mir zu bleiben.

Ihr

ergebener

Dr. Frankl

Wien den 26. Sept. 857

Ad Manuscripta recepta. Herr Czerny hat mich die Ehre aufgefordert, sein eingereichtes Gedicht mit einer Widmung zum Abdrucke einzusenden?

Genehmigen Sie nebst meinem Entschuldigung wegen abermaligen Läugnens zugleich die Versicherung meiner Hochschätzung.

Ihr

ergebener

Dr. Frankl Sekretär

Redakteur der L.A. Zeitschrift.

Vit. joann. 1856.

16

Wien am 6. Juni 1856.

Hochverehrter Herr!

Gestern Abend erhielt ich von Ihnen die schriftliche Anfrage, ob ich mich entschließen könnte, Ihre Übersetzung zu bearbeiten, einzelne Anstände beheben, und eine lesbare Reinschrift zu machen und dieselbe mit meinen Ansichten und Ansetzungen zu begleiten.

Anfänglich wollte ich die bereits fertigen Übersetzungen nächsten Tag mit den Originalien der neuen Ausgabe von Gregor's Gedichten durchsehen, dann aber schien mir meine Aufgabe nicht beendigen und zugleich den großen Vortheil vorbeigehen lassen, durch einfachen Tausch recht zu lernen. Ich entschloß also, meine Bedenken trotz aller Fehler und Mängel zu lassen, wie sie waren, und sie, und Ihre Gaben Gregor's die Aufmerksamkeit Leitet zu bieten, die irgend möglich ist. Ich gewann sie nächstens, Ihre Arbeiten wieder ich sagen.

Zuförderst bin ich über die Fehler nicht Herr, ob Sie wenn ich mich Ihnen Ihre und Ihren Ab Originale halten soll; bisweilen bin ich nicht fortkommen, wie beim negesalt bizodalom, bisweilen, wie beim szép leány nach Abschrift sagen abzuweichen, ich glaubte an Ihre Ab Volksleute und die geistige Treue der Übersetzung daher besser einhalten zu können. und geschehen war — Johanna; jetzt wollte ich von der Übersetzung oder Fortsetzung ab rasch Ihre und Gregor's Meinung denüber vernehmen. — Ich bin recht mit den Gesetzen der ungrischen Metrik und Musik zu wenig vertraut. z.B. in Ihrer letzten Gedicht. negesalt bizodalom spricht in der letzten Strophe: Jó jakasz, be csalatkozol

Ha leány-hüségben bizol. Hier Zweifel mag wünsch ich diese Strophe als trochäisch scandiren, da jedoch - kozol und bizol nicht in der letzten Reihe reimen, so fehlt in der Mittleren Strophe gewiß jambisch gereimt; soll' ich mich an den Versfuß, so möchte ich weiblich reimen oder assonieren. Und sollten die für ungrischen? Meinen Versfuß scandirt ob sich dann, und die übrigen Gedichten bei dem Mittleren Verse dasselben Effect hervorzubringen

[illegible] der Autor in Vorschlag bei [illegible] ungenügenden Kenntnisse; [illegible] sich [illegible] nicht [illegible] [illegible], so [illegible] man sich [illegible], sonst nicht. Der [illegible] [illegible] [illegible]

Wien, am 4. Mai 858.
6.

Hochgeehrter Herr Doctor!

Ihr freundliches Gabe, Ihr liebenswürdiges Brief und Ihre vortreffliche Ratschläge haben mich in einem Wirbel von Geschäften und Zerstreuungen, so dass ich nicht augenblicklich meinen Dank ab. Schulden konnte.

Jedoch der Sommer meiner zahlreichen Patienten nicht Land reisen hat und mir mehr Einsamkeit und Ruhe gönnt, werde ich meinen Übersetzungs-Plan und Ihre Rathschläge wieder vornehmen. Ich fragen mich manchmal, obschon ich Ihnen so lästig zu lästigen Fragen zu wahlhaftigen Antworten, häufig genug über Ihnen gegenüber bin.

Wenn ich Ihr mir erbetenes Gutachten
vollendet habe, werde ich nicht säumen,
Ihr Arbeit Ihrer Prüfung vorzu-
legen und ich hoffe von Ihrem
patriotischen & mir von Ihrem
persönlichen Wohlwollen Ihr mir
so nötige Unterstützung, damit
die Werkchen endlich einmal ins
Leben treten soll.

In der Überzeugung, dass
Ihnen die uns hoch oder niedrig
Briefe richtig zukommen, verbleibe
ich mit ergebenstem, da ich nicht wusste
wo Bäumelburg liegt.

Mit ausgezeichneter Hochachtung

Ihr ergebenster

Dr. Franz Hipp

Szatmár-Németi Novemb. 21. 1898.

Tisztelt Szakertőség!

Szemtanúja lévén ma egy sírverhető jelenetnek városunkban, sietek Önöket e felől tudósítani, nem hiú hírhordótól, vagy más tisztátlan forrásból eredt okoktól, de egyedül a jó és szép iránti mély tiszteletemtől ösztönöztetve. Tán valami tisztújítási alkalmú pompa s fényteljes vigalom tárgya forainak? — lelkem érdemtelő, kerüli a zsibongó életet, s politica aronkívül nem tisztem, tán valamilly színészeti jelenetek hatkattak érzékeny fülemre olly mágneseri erővel? — felénk ritkán téved valamelyik színészi társaság, s ha téved is egy vándorló annak gyönge előadásai jenkire közülünk nem okornak, ha bár Shakespeare Rómeója adorsékis, jollyfriseperstő — vagy emelő — benyomást, mint szegény holdképü fogadósunkra, ki elég soká szokta a vándor uraccsok elbucsúzta utáni adósságokat keseregni. — Más az tisztelt Uraim, egy tisztább forrásból eredő, sírdabb fokkal sírverhetőbb s minden igaz nüvelt magyart mélyebben érdeklő jelenet az, mellyet én Önökkel erennel birodalmasan és röviden bátorkodom közleni: t. i. mi eren városi casinónak részvényesei, ma tartok minap kimúlt nagy harántfiának, Kölcsey Ferencnek emléke iránti gyász tiszteletkedésünket. Hogy pedig ez összefüggően s eredetileg megértessék, szükségesnek látom a következőket röviden előre érinteni:

Kevés éve ota létezik városunkban egy casino, tagjai néhány vidékiek, de többnyire városiak; számuk csekély, alig emelkedhetett ez évben negyvenötre. "Olly népes, mintegy tizenöt ezerrel biró sz. kir. és püspöki lakvárosban nem több?" — fogják Önök kérdeni, "s miért nem?" — Megvigasztalom Önöknek az okát (: de el ne árulják, :) kiváltképpen amaz "hü" barátjoknak ott Pesten, valamellyik privát levelökben birodalmasan megnevezni ígérték, ő rosz barátiteket tartó, Önöknek elég

elég bajok volt eddig is vele, mi is gyakorta kacragjuk casinónkban a' fregén-
nek vizkándorlásait :); városunk t. i. még korán sem számítható a
müvelt új divatú városok' sorába; épül uggan 's szépül szemlátomást,
de á mérei gazdálkodás, ha bár gyakran igen gyéren fizeti is munkál-
lásunk' díjját, még is fő foglalatossága a' felsőbb 's alsóbb rendü tör-
vénynek. Hisz' apáink is ellehettek casinók nélkül 's még is tal-
pig derék magyar emberek voltak! 's ártán, kérem övöntén tiszte-
lendő Urainékat, mit is hoz casino a' konyhára ?! —

Mi néhányan azonban más elvektől vezéreltetvén casinót alapí-
tánk városunkban, léterünk uggan, de léterésünknek eddiglen elég-
dő anyagos alapja még hiányzik, a' jövő mutatja meg, elég erkölcsi
erővel bírunk e mi kevesen pályánk' folytatására. Kitünő czélunk
nak kávéházlapok' olvasgatásának 's á személyes nyilt körlekedés á'talá-
szellemi müvelődésnek 's nem mindennapi kártyázásnak, billardozás
nak kellene lenni. — Minden országos vásárkedden (ez városunk-
ban évenkint hatszor történik 's mindig szerdán :) casinogyülés tar-
tik á' frührégesek' elintézetésére végett, 's igy vala ez ma is. Tek.
Csávossy János táblabiró úr, casinónk legérdemteljesb alapitóji' 's ma-
tani vérszerzesei' egyike, múlt hétfőn, az az: November 19-dikén
falusi közel lakából jelentő elnökünknek, mikép ő November'
21-dikén pontban délutáni négyórakor casinónk' termében egy
különös szokatlan jelenetet leszen előadandó, mellyre ezen vára-
ra összegyült 's helybeli minden müveltek ezennel meghivatnak.
Az igen kellemetlen őszi idő gátot tön némikép reménynünknek, aly
valánk mindössze husznöten. Csávossy Ur gyöngélkedő egészsége'
daczára is megjelent körünkben, 's mély tudományu, lelkes és velő
emlékbeszédet mondá boldogult egy kölcseynk felett. Lélekemelő je-
lenet volt á' most lábadozó gyönge öreget tekinteni, mikép ő hangja
nak megerőtetésével 's lángeszeinek igyarolá art, hogy szavai nem pu-
szavak

de lelke' legmélyéből merített tiszta érzemények. Kitünteté á' derék szónok
'kölcsey' szokásu érdemeit, mit versze benne 'Király, haza, szatmár
á' tudományosság 's magyar literatura, barátai, embertársai. Mi volt hát'
'kölcsey mint polgár, tudós, 's emberbarát. Eleven szinekkel feste-
tett-le 'kölcsey' polgári dicsteljes pályája, mint olyané, ki ország 's
megye gyüléseken bámulandó ritka szónoklatával, de még bámulandóbb
állhatatosságával, tiszta minden túlzás nélküli hazafiui szellemével
vérmitgető á' czudarok 's gonoszok' dagályát; de védé elleben leg ha-
talmasban 's elszántabban art, mit tiszttelt fejedelme, 's olly lángolva
szeretett hazája eránti tántoríthatlan hüsége jogalapján kivitályitsz-
ta lelkébe.

Nem kevesbé szeretetes ecsettel festegeté továbbá tiszttelt szónokunk
érdemeit 'kölcseynek mint tudósnak, literatornak, mikép ő munkái-
ban mindenütt kitünteté mély alapos tudományát, tiszta józan képzelő
dését, leghelyesb itélőtehetségét, könnyü, értelmes, bájos, müvelt
's érvrevetlenül magához vonzó előadását, bámulandó nagyságát, szóval
classicitását. És tiszttelt szerkertőség, sokat mondna e itt Csávossy Ur
'kölcsey felől? Én, ha szabad szerkely itéletemet felőle mint irótól
(: mint szónokról nem szólhatok, ajkait á' boldogúltnak csak egy Pesti
ebédkor, de gyülésekhelyeken soha nem hallhatám megnyilni :) kimond-
nom, mert munkáit ismerem bizom 's édes örömmel olvasgatom,
"t szoros értelemben az eddigi leg classicusb, vagy ha tetszik, leg cor-
rectebb magyar költők' 's irók' egyikének hiszem, állitom. Minden
sor 'kölcseytől, mellyet eddig ismérek, mély képzelőtehetségének,
legjobranabb itélőerejének, alapos classicus tudományának, leg bájlobb
izlésének, leg remekebb előadásának, mind ezeknélpedig még szebb
lelkének csalhatlan tükre. "Elvesztő, monda tovább szónok Ur, el-
vesztő á' magyar literatura leg hatalmasb bajnokai" egyikét, elvesztő
á' tudom. magyar társaság egyik virágát, dicsét, 's elsőrangu csilla-
gát, kipattant amá drága gyémántból az egyszínü megbecsülhetlen gyémant."

Előtora

Előkora végre fiának Ur Kölcseyt mint emberbarátot, mint lángola keble a' jókért. 's milly különös tisztelettel viseltetének irántt személye iránt egyesek, sőt a' meggyőződés egész terjedelmében. "Tisztelte, szerette, mondá, őt az egész megye, ezt bebizonyította még életében, ezt megmutatta halála után is, midőn emlékét eránti tiszteletének olly nyilvánítka milly fényes jelét szándékoznak épen most megadni. Nem maradna néki valóban nyugvása, ezzel végzé a' könyökbe borúlt fiának beszédjét tudva, hogy megtenne mit tehete érte, de nyugvást egyvel marada mégis adósa, egyet nem adhat neki vissza, mit tőle kapott, – becses életét."

Körös "éljen!" követé a' beszédet, alkalmasint nyomtatásban is kijövő. –

Ez tisztelt Szerkesztőség, azon fiorasztó jelenet, mellyet én Önökkel vágytam körleni; tudom Önök velem fognak önülni, 's Önök után, ha helyt adandnak becses lapjaikban soraimnak, a' két magyar haza.

Munkálkodjanak Önök fáradhatlanúl, erőggetlenül 's Bezzeg[?]
Nevetve a' föld' bálgatagjait —
Mert a' bohóktól kárkortalni lény —

Tisztelettel kérem ezen soraimat az Athenaeum Figyelmező' tisztelt Szerkesztő Urai által abba befogadtatni, nevemnek mind addigi legkorább titkolására mellett a' publicum előtt még ne találni annak lelkiismeretét magam fukarságának fogván találni! Szatmár novemb. 25. 838.

Dr. Pacrek József
Sz. K. Szatmár-Németi Városa'
Hiteles Physicusa.

Sok ideig, 's fogadják mindenkor tiszteletemet.

Vége.

Előkora végre fiának Ur Kölcseyt mint emberbarátot, mint lángola keble a' jóért. 's milly különös tisztelettel viseltetének virrant személye erán egyesek, sőt a' meggyei egész terület. "Tisztelte, szerette, mondá, őt az egész megye, ezt bebizonyította még éltében, ezt megmutatta halá után is, midőn emlékét eránti tiszteletének olly nitka milly fényes jelét fundékorik épen most megadni. Nem maradá néki valóban mé gyének adósa ezzel végzé á köngükbe borúlt fiának beszédjét, mindá megteve mit tehete érte, de egyet egyet maradá még is adósa, egyet nem adhat neki vissza, mit tőle kapott, – becses életét."

Körös "éljen!" követé á' beszédet, alkalmasint nyomtatásban i kijő. —

Ez tisztelt Szerkesztőség, azon fiorvaható jelenet, mellyet én Önökkel vágytam körleni; tudom Önök velem fognak önülni, 's Önök után, ha helyt adandnak becses lapjaikban foraímnak, á'két magyar hara.

Munkálkodjanak Önök fáradhatlanúl, erüggetlenül 's Bersenyfiúi
Nevetve á föld' bulgatagjait —
mert á bohóktól kárhortalni fény —

haránk' 's literaturánk' dísszére, még jó fok ideig, 's fogadják mind jónak fínetlen kivánásom mellett mély tisztelletemet.

Kölcsey.

Eötv. jul. 10-én 87.

18.

15

Tekintetes Úr!

Sötétszőr kívántam már hozzálátni tisztelő-
döm lenni, de oda haza nem találhattam;
ennélfogva könytelen vagyok azt, mit ígé-
nemképpen szóval tettem volna elmondani,
később fogalni: — Azalatt, míg ön ün-
nepeltetésemmel Olaszhonban időztem,
megjelent a Magy. Muzeum III. füzete,
és abban az ígért bírálatnak általta-
lam hőlött ismertetése. Hazajövén he-
lembe vevém a könyvet, és örömhozásom-
nak abban az ismertetéshez kapcsolt rajzo-
kat nem találám; holott előbbeni és
tájékozóul, miszerint rajzok nélkül
az értekezést közölni nem akarom; he-
lyesnek pedig úgy nyilatkozott: hogy a raj-
zokat az academia költségén fogja el-
készíttetni az Értesítő számára; tőt

hogy a rajzolatot az illető vevőknek már a
is küldtük, melyekből nekem az értekező
szerkesztőséghez néhány példánynyal
Kedveskedni fog. Minden esetre
Emlékezni fogok a levélváltásról, gyö
hogy nekem azonkívül rajzokat min
előtt vissza küldeni; mert nehány nap
múlva elutazom Csurgóra, és ottléte
rom előtt okvetlenül szükségem
szükségével együtt, átadni a Magyar
Nemz. Múzeumnak.

Egy utóiratomra válaszolva
egy példányunk Montenegróról
talom lefordított munkájából, az ol
vasó közönség számára; ha ne talán
abból, mint a kazán kívül nyomatott
ból, a kiadók még nem küldöttek vo
na.

Teljes tisztelettel maradván

Tekintetes Uramnak

alázatos szolgája

Kuhn János

Pest April 30án 88.

Tekintetes Ur!

Minthogy az általam kegyednek megtekintés végett küldött köszönő-ünnepélyi beszédemet másolatban sem birtokom vissza; elajándékozni pedig – még mert legalább nem ajándékozom; mert ha azt akartam volna, magam röviditlen is megtehettem. szives tisztelettel kérem kegyedet, ne terhelteskék az érintett tárgyaknak minémelőbbi visszatérítését eszközölni: annálinkább is: minthogy, különösen a köszönő-ünnepélyre nézve szeretném tiszt. rejtésében várnék véleményét megh. tani: Ha valóban olyan ódeket mint a minőnek én tartom, mint fajom hogy mit csinálják velek; ha pedig nem az a minek tartom, elajándékozásra úgy sem volna érdemes.

Különös tisztelettel!

Tekintetes Arnak

alázatos szolgája

Vámbéry Ármin

17 18..

Tekintetes Ur!

Irjaolica nézve köszönöm felvilágosítását és megnyugtatását. —

Montesquieu fordítását illető „országos könyvtárt" – értek az „academiai könyvtár" – helyett; mert az országos könyvtárra is gondoltam. Fogadja tehát azt az academiától, mint az academiának ajándékot. Az említett példányt ide küldve, egy másikkal a tek. ur magán könyvtárának kedvetlen adom és „tisztelettel vagyok

Tekintetes Urnak

alázatos szolgája

Barla János mk

Tekintetes Ur!

Folyó évi Junius 15-ről kelt tisztelt sorait a Magyar Tudós Társaság könyvtárnoki hivatalában, Kápolnai utcza 15. sz. a. alatt vettem.

Tisztelettel

Tekintetes Szerkesztő Urak!

Itt következő daraboskáimnak becses Folyóiratukbani
fölvételéért bátor vagyok alázatosan könyörgeni.
Fiatka szerencsémnek tartanám, ha a' Tekintetes
Urak arra méltatnák versecskéimet, mert ez al-
tal elkötetném magamnal, hogy továbbá is szeren-
csés lehetek illy' s még nagyobb nemü dolgozatokkal
is szolgálni.
Minek utána bátor képesemész mély bosánatot kérlem —
A' Tekintetes Uraknak maradok alázatos és igaz szivü
tiztelő szolgajok: Bájer Antal
egri növendék pap.

Siklós Egerben Oct 12. 1838.

Tekintetes magyar Akademiai Titkár Ur!

Mint tisztelendő Kriza János Urnak még a' mult évben nyilat-
koztam, s általa a' Tekintetes m. Akademiai Titkár Urat is
e' felől értesülni fogott, már régebb elhatározott szándokom
vala, Linszig János birtokomban lévő Kronikáját, Ozdy
Borsos Tamás ezzel kapcsolatban lévő naplojával együtt,
nem csak másolatban, hanem eredeti valóságában ajándéko-
zni ás a' magyar Akademia könyvtárának; - mennyivel őrö-
mestebb valósitom ez okajtásomat, mi után ez iránt a' Te-
kintetes Akademiai Titkár Ur által is, tavai November m
15ről tisztelt nagybecsü levelében fölszolitatni szerencsés va-
ték!

A' tisztelt levélbeni válaszommali eddigi késedelmem
légyen mentve azon körülmény által, mikéni én e' reám néz
egyszersmind családi becses kincsen előbb magamnak aka-
rám lemásolni, e' törekvésem azonban több egybecsuporult
akadályok miatt végkép csak ez előtt keves napokkal si-
kerülhete.

Most tehát, azon teljes meggyőződéssel, mikéni egy
részről az emlitett régi eredeti kéziratok a' magyar Aka-
demia

)

demia könyvtárában kétségkül legbiztosb helyen l
deink le téve, más részről azok közvagyonná tételének
énis tekintségemhez képest járulhatok a Tkts Akadem
Titkár Ur's jeles honfi társai azon üdves vállalatuk elő
gítésére, minél fogva régibb történeti kézirataimat egy
gyüjtsem's közrebocsátani törekszenek, - hazafi szíves
séggel ajánlom fel azokat végre's küldöm át a Tekint
a. Titkár Urnak, tiszteletteljes azon kérésem mellett:
kéut azokat illő helyére áljuttatni szíveskedjék.

Ha emlékezetem nem csal, t. Kriza Ur, mult évben
levele mellett közölni fogta a' Tekintetes a. Titkár Ur
e' kéi kézirat előleges rövid ismertetését is. Másolatomb
magamis jérezelek össze ilyes valamit előzményül, de cs
ugy és akéut, mint az irodalmi pályán járatlan, 's külö
benis szak nem értő, erre képes valék. Ezzel, korant se
magam mutogatása, vagy annak ily alakban 's nevem
latt közrebocsátása, hanem a' végett van szerencsém e
zemel a' Tekintetes a. Titkár Urnak is kedveskedni:
hogy ha abban valamely - a' kézirasokból magukból
nem merithető - oly adatra találna, mikből azok, 's

irók

irőik felől némi felvilágitást nyujthat, ezt saját nézete
és meg belátása szerént ott, hol szükség lenne, felhasznál
hassa. Bizomis a' Tekintetes a. Titkár Ur azon szíves
indulatában, mikéut e' cselély, 's egyébiránt tökélyetlen
iratot csak is kedveskedésem czéljával megégyezőleg ve-
endi igénybe.

Bizton remélve, hogy magában cselély, de hazánk
történetére 's nemzeti irodalmunkra néz talán figyel
met érdemlő, különben hazafi tiszta jó indulatomból ere-
dő kedveskedésem a' Tekintetes a. Titkár Ur, 's n. é' hon
fi társai részőkről méltánylatban részesülend, megkü-
lönböztetett tiszteletben maradok.

a' Tekintetes M. Akademiai Titkár Urnak,

Kolosvárott Junius 18ág 1834.

alázatos szolgája
Pákei Lajos mpk

Tekintetes m. Akademiai Titkár Ur!

A' Tekintetes A. Titkár Ur hazafi buzgalma és erőnyedetlen munkássága által létre jött, azonban, fájdalom! már félbe szakadt "Nemzeti Könyvtár" mint valodi nemzeti tekintetes, esmérkedő Könyvtárom, barátnis birni okajtván, annak minden régebbi és ujabb folyamait, a' legelsőtől, mely a' derék Tekintetes Kazinczi Károly müvéit tartalmazza, kivévén, megszerezzem - emezt mindazáltal, a' példányok végkép elfogyása miatt, több évek óta' törekvéseim és könyvárusi ugy mint antiquariusi uton tett kisérleteim utáni, megkapni képes nem valék.

Ezen folyamnak is, az egész nagybecsü Gyüjteménykiegészitésére birhatása leghőbb óhajtásom lévén, mi után erre minden lehető kisérletes sikertelenül tettem meg, csupán csak azon egyetlen reményem maradt fenn, miként a' T. A. Titkár Ur szives eszközlése által talán annak birtokába jutni szerencsém lehetend.

Bocsánatot kérek tehát azon merészségemért, hogy azon ismeretségénél fogva, melyet a' Tekintetes Titkár

A' Akademiai Titkár Urral, a' Linczigh Codex
kedveskedésem alkalmával, bár távolról szer
ni szerencsét, valék, e' kedvező alkalmas, m
dőn két ifjú barátim Pap Mózes é' Nagy La
mint az Erdélyi Unitarius Status tanárság
választottjai, magok bővebb kiképzésök végc
külső Akademiákra menendők, Pesten több
pokig mulatni szándékoznak, azon tiszteles
jes é' bizalmas kérésemre használom fel: mé
sztassa a' T. cs. Titkár Ur, az irodalom terén
viszonyai- és hatályos befolyása által az emb
lett becses munkái valahonnan számomra
megszerezni, és engemet annak birhatásával
szerencséltetni, - vagy ha ezt bokros foglalko
zásai nem engednék, - avagy csak nevezett ifj
barátimat annak homlok, mi után leendő m
szerzésére nézve utasítani, kik annak árá
legott kifizetendik, és kezembe juttatásáról
gondoskodni fognak.

Sajnálanám, ha ebéli szíves felkérésem
legkisebb alkalmatlanságot is okozna; - de

mentsen ki az őszinte bizalom, és legteljesb
tisztelet, melyel bár személyesen nem, csak
hazafi bokros érdemei, és jeles művei után
ismeretes, a' Tkts Akademiai Titkár Ur i-
rányában fogyhatatlanul viseltetem.

A' Tekintetes m. Akademiai Titkár Urnak.

Kolosvárt Böjtmásho 4kén 1856.

alázatos szolgája
Pákei Lajos mpt

Tekéntetes Bugát Pál, és Scheidel József Orvos Doctorok, az állatok ki adandó Orvosi folyóiras' elősegedtésére történő meg hivatásom következésében, Dajcz elő hazafiúi nagyjaim' Ön Ti irott feleletet.

24

Tekéntetes Uraim!

Feltegyes öröm el értetem a Tekéntetes Uraknak dicséres szándékjoknat, melly az Orvosi tudomanynak hazánkban nagyobb virágzását, honyi nyelvünknek gallérozódását tárgyazza. Valóban jeles eltéret melliyet csak az nem töreksik burgyán gyámolitani a ki a szemvedő emberiségnek, Nemzetünk e Sinosodásának ellensége. E'let szent ezélt tehetségem szerént elő mozdittani, nem csak kötelességemnek, de ellem legnagyobb diesőségemnek tartom. Következésszel' ebbeli dicséres meg hivatásomat köszönettel el fogadom, és veam mind kotelességemben minden készséggel el járni fogok sekedésem közé számlálom; es mivel e tárgyon az Orvosok száma csekély, a sok orvosok jeles részént lesz: Nyelvünk, részént Regényeb sorsnak nem ismerhetvén, hogy, nem nyátor, de bár egy, két példanyia és elő fizetőket kérhessek; ha Tekéntetes Uraság

tok

ebbeli várakozásának meg-nem felelhetnék előre
bocsánatot kérem

Egyebaránt meg-különböztetett tisztelettel maradok.

Esztergamban Bajt Elő-Hava 10ik napjan 1831 esztendőben

Tt Tekéntetes Uraknak

alázatos szolgája
Talkovics Károly
Sz. K. Esztergom Városának
rendes orvos és Tek. N. Varmez
Tabla Bírö.

Nagyságos Úr!

Szives felszólítása következésében bátor vagyok Nagyságodat megkérni hogy a m. t. egyetemi könyvtárból „Egynehány hazai utazások leirása tót és horvát országokból rövid ismertetésével együtt. Marosvásárhely (vagy Déva) 1796. 8° ismert könyvet számomra kikeresztetni méltóztassék, s Dalmatiából érkezésemre, a mennyiben kiadására lépésbe tenni vágyatnék, e sorok átadója által leggyorsan az küldeni. Ki egyébiránt tapasztalás után leggyorsabban szíves tiszteletemről szeretek

Nagyságodnak

Pesten Február 6ik 1849.

alázatos szolgája
ifj Dalnoky József

Nagyrágos Uram!

Statistikai munkámhoz legyűjtött adatok közöl arról is értesültem: miszerint a Deutsch magyében kebelezett Dömsödi község levéltárában több darab érdekes külsejű s tartalmú török eredeti levelek találtatnak" ezek iránt Nagyod az akadémia érdekében tudakozni tani.

Egyébiránt vérmérsékkel járulok nagyságodhoz: Kivel vagyok stb.

Ezen munkám kérnem kora ám adni,

Uri legyen ajánlom teljes tiszteletem maradván

Kolozsvár 27. 8bris.

alázatos szolgája
Szilágyi János

27

Szabó Károly Nagyrágó kéz

Oddfy Károly

Egy rézmetszet tárgyában

Szabó Károly Nagyrágóval

Egy rézmetszet tárgyában

28

Igen tisztelt Főtisztek Úr.

[illegible]zon régi Olvasgyűjteménynek, melyet
a Magyar Akademiának felajánlhatni
szerencsés valék, kiegészítéséül az
idezárt régi iratokat ezennel
megküldvén, oly tekintetes tapasztalt
úri kegyeibe ajánlom maradok

Pozsonban dec. 15. 825.

alázatos szolgája
id. Bedekovich Károly
mpria.

a napokban lépek szerencsé[illegible]

26

Ctzen.
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Nagyrabos Könyvtárigazgatóság.
Igen tisztelt Uram!

Buda pestről önkéntesen távozásom
óta mindeddigi kallgatásomért
szíves bocsánatát kell esengnem
de kis sorsa annyira kísogatott
illyre talán biztos pámokkal;
ide bölözésem után Önnek
majd nem két kari terken belegy-
zése után a mult és utolsó nap-
jaiban mindenek felett szeretett
négyedfél éves fiamat vesztettem el;
mit ezer az anyának illy mind-
denét veszteni, - mint irjam:
fájdalmam nem szünt ugyan,
de erőt kelle venni magamon,
s igy e kő ütlen adom sajtó
alá vállalatom 3ik kötetét,
melly már az egyes karcolatok

leirásai kerülendi meg, jelenem
e 3-ik a Sárkúnt kerülésekre
s most már a kerülésekre m
történvén egyre előhaladand
vállalatom, mig csak —
reménlem nem oktáig leend
Boszon tartosa.

Engedje meg! ha mein
vállalatom olly igen kegyes
gyámolitsiyát, vállalatom miben
léte- úgy esetleg tőlem felől is
ezennel tudositva, drága ide
figyelmeztetni:

A tensebbiek folytán ana
menőségemül: hogy ez ideig
Muzeum számára - mellyre
idei számás még nem vevém
mis sem küldhetek; de kipó
landom mulasztásomat.

Ruvás táján Budapestre
leránduland pemélyes tiszte
kedesem mellett a könyvtár
nálam lévő könyveit is
tavaszi képönessel vissza
juttatandom.

Addigis tapasztalt
Uri kegyeibe ajánlott
tisztes szivelessel örölök

Boszon Marx 3.
884.

alázatos polgája.
ifj. Dalnoky Lucz.

Édes Bratom.

Első levelemben is kéréssel terhelem
legyen szíves arannyal rézremre
feltüldeni a nyomán Istvás
Kézirat „Commentatio de Initiis
ac Majoribus Jazygum et Cumano-
rum, eorumque Conditionibus"
1801. Igen nagy fülsejem van
rea, — Jik kötetem már a sajtó
alatt van, kusvérea Bertze nem
gyet, s a nálam levő Könyvek
vissa visrem; mat terem, legyen
szíves a kéretes arannyal el
küldeni

, Mein Önnel, e barátsága
záris maradok

Buda Marc 25
854.

Schaiom
adeskij Alex
. 221. 2. Stock.

Tiszteletbarátja
ifj Fabinyi Imre

Édes Bratom.

Első levelemben is kéréssel terhelem
legyen szíves arannyal rézremre
feltüldeni a nyomán Istvás
Kézirat „Commentatio de Initiis
ac Majoribus Jazygum et Cumano-
rum, eorumque Conditionibus"
1801. Igen nagy fülsejem van
rea, — Jik kötetem már a sajtó
alatt van, kusvérea Bertze nem
gyet, s a nálam levő Könyvek
vissa visrem; mat terem, legyen
szíves a kéretes arannyal el
küldeni

, Mein Önnel, e barátsága
záris maradok

Buda Marc 25
854.

Schaiom
adeskij Alex
. 221. 2. Stock.

Tiszteletbarátja
ifj Fabinyi Imre

Tisztelt Barátom!
Pozsonyban
Magyar Ut. Egyetemi Könyvtár
Igazgatójának Úrnak
Kívánatára
Pozsonyban.

PEST

Nagyrágos Uram!

A szivességéből szerzett aláírók részére
5 példányt munkámból ide zárni
szerencsés lévén postólag küldöm
meg a térlépteket a személyesen
átadott példányokhoz. Reggeltedjét
Nagyrád vetem az aláírók
nevei mielőbb tudatni, hogy
a már sajtó alatt lévő 4ik kötet
végén kinyomathassam. Ennek
tartalma lesz: Kékes, Csanád,
Csongrád, Borsod, Keves. Körelébb
egy igen érdekes kézirat birto-
kába jutottam, mellyből mikor
vanyolat küldendek a Museum
számára; addig is kérném alásan
a museum ibei folyamára
számomra megküldeni. Fogadja
szives hálámat Szolgálatok
korám utasításáért, ki ál
a napokban kepek szerezni

Mármaros Sziget 25/3 874.

Tekintetes
Czey József Úrnak
m. k. egyetemi könyvtári tisztnek
kitüntetéssel
Pesten
az egyetemi könyvtár épületében.

megismertetni Kiche[illegible]gyal i[illegible]
Még egyszer bátorkodom felle[illegible]
választásom érdekében szóla[illegible]
becses lapjában.

Mély tisztelettel marad[illegible]

Nagyrádnak
Torna Okt. 19. 854.

alázatos polgár
id. Balogyay [illegible]

Vidéki egyet. 11. 1853.

Nagyságos Királyi Tanácsos Úr!
Igen tisztelt Uram!

Buda April 9. 853.

Oly jóleső tanúsítva irányomban szíveskedő bátorító bizalmas bérésem elöszörre is sajátos alatt van mintegy 20 nyomtatásra ives terjedő ily című munkám:

A Tapsolc-Részek
(Croatia Slavonia)
történelmi s jogviszonyai
Magyarországhoz.

Ön e dolgozatomat a M. t. akadémiának ajánlom, egyedül arra tiszteletből, melly irányában viseltetem. - az irány vagyok tehát bátor megkeresni Nagyságodat: miszerint kegyeskednék pár sorral a felolvasásra valjon tehetem e ez, mert mindenes értesítem, munkám sajtó alatt lévén, az ajánlás előre nyomatni kívánom.

Ki egyébiránt tapasztalás útján kegyeibe ajánlom mindenkori tiszteletemmel örökké

Nagyságodnak

alázatos szolgája
Dalizsay Imre

Lakásom Kenalliero 253 p. a.

Nagyságos Kerekes Úrnak,
m. t. egyetemi Könyvtárnok
s akadémiai Igazgatónak kész pl.
Pesten
kötés, tisztelettel

Pest ápr. 11. 1863.

4.

Nagyságos Királyi Tanácsos Úr!
Igen tisztelt Uram!

Lonon April 9. 863.

Oly fontosnak tartottam irányomban szíveskedő bátorit bizalmas kérésem előterjesztésére. Sajtó alatt van mintegy 20 nyomtatott ives teendő ily czimü munkám:

A Határőr-Részek
(Croatia Slavonia)
történelmi s jogviszonyai
Magyarországhoz.

Ez e dolgozatomat a M. t. akadémiának ajánlom egyedül arra tiszteletből, melly irányában viseltetem. - az irant vagyok tehát bátor megkeresni Nagyságodat: miszerint kegyeskednék pár sorral a felől tudositani valjon tehetem e ezt, mert midőn évi ezerem munkám sajtó alatt lévén, az ajánlást eleibe nyomatni kivánom.

Ki egyébiránt tapasztalás útján kegyeibe ajánlom mindenkori tiszteletem örzését

Nagyságodnak

alázatos hölgye
Kalligyalmas tá.

Lakom Dunaliget 253 p. a.

Nagyságos
Tóthy Károly Úrnak
m. k. egyetemi Könyvtárnok
Budán
Igazgatónál laz. [illegible]
által kéretik.

Igen tisztelt

Nagyságos Királyi Tanácsos Úr!

Sütterül valahára a nyomorúlt posoni sajtó alól kilaphatnom a magyar Akademiának ajánlott műveimet, — mert az utolsó ív nyomait, — Fiumét tárgyazó iratomat nehány példányban kiilön is kinyomattam, hátra vagyok abból egy példány Nagyságodnak erennel megküldeni oly térességel: fáradjon az ide zárt egyik példányt az Akademia könyvtárának a másikat tisz. Szalay László úrnak átadatni.

14 nap elteltével [illegible] felkérendem újra Nagyságod szívességét, az Akademiát képére a kiszállítandó nehány példányt megküldeni. — arolnak kézbesítésére nézve.

Addig is Nagyságodnak alázatos tisztelő híve
Kossuth Lajos

Adolig és Egyébbe ajánlom teljes tisztelettel maradok Pesten Marc: 27. 864.

alázatos tisztelő híve
Kossuth Lajos

4.

Nagyságos királyi Tanácsos Úr!

Igen tisztelt Uram!

Tahára sikerültén kilophatnom könyvemet a sajtó alól, siettem abból egy példányt Nagyságodnak mely tiszteletem jeléül megkülleni, s kegyeskedjék megbocsátani az iránt hiralmas kérésemet. hogy az Akademia részére ide zárt példányt mely tiszteletem kijelentésén mellett nevembe áradni; - s a többi idezárt példányokat pedig

A kás Nmgú Elnök, t.ts. Fáy András -
Tisz. Szalay László
" Ordy Károly
" " Budenz Jos.
" " Fenyes Elek
" " Henszl Gusztáv
" Czengery Antal
" " Ipolyi Stummer Arnold rendes tag tanulmányi kirándulásaik.

Ki eggyébiránt tapasztalt iránt kegyeibe ajánlva teljes tisztelettel maradok Debrecenben April 28áig 1864

Nagyságodnak

alázatos szolgája
Kalocsay Sámuel

Vat. május 12. 864.

95

Nagyságos Kis Tanácsos Úr!
Igen tisztelt Uram!

Ehai Karasztay Lőrinczre egyhori Bosoni tanuvonás
tárgyában 1861ki November 5én meghatalmazván
bátorkodtam több rendbeli pótolvizsgái
kérvényeket, most örömömmel azokat a boldogúlt
halálra illetlen nyilvánításom abbeli kívá-
nságában képes vajha mak addig élhessen
volna, míg egész élsőn és készséges
kérvényeit a kívánság elé terjeszthette;-
hadni kívánnám; - megkeresvén
bátor vagyok az ide mellékelt mutat-
vány azon birálmas kérésével Nagy-
ságodnak megküldeni: miszerint az
ő nevében irántai kegyes véreséss
arrat: gondolná e Nagyságod s minden
arra közreboesátását sphozóllásának?
velem pár sorral tudatni méltóztas-
nék; - kérne arra is Nagyságodat:

misszióra e mutatványra tekintve pen
ha jónak találandja – mutatványul
bármelyik lapba közöltetni fogadtas

Bécsben vala pár barát sajtó
évi hagyatéka ajánlott teljes tisztelettel
maradok Bécsben máj. 10. 864.
Kegyes ágodnak

alázatos polgára
Szarvas Gá
ex

A mutatványnak, melyet velünk közlöttem, cí
volt: A szepsi vagy magyar nemzeti nyelv h
mazása, régisége s eredeti jellemvonásairól.
Etymologiai játékok
Sacae = Ság

Nagykánd. Febuar.° 12d. 1839.

Tekintetes Úr,

A' beállott meggyűlések miatt épen tegnap hagyám el, 's szinte egy hónapig a' nekem minden tekintetben kedves Csekén Nagykándtól, hol Februar.° 2dika óra vár reám két levél, egyik a' Kisfaludy-társaság igazgatójától, másik a' Tekintetes Úrtól. Abban a' legszebb jutalmat, ebben a' legbecsesebb felszólítását, mindenikben pedig a' legkedvesb örömet veszem, mit fiatal pályafutó vehet.

Hogy pályázott balladám az Athenaeumban kiadassék, okaitom is, kérem is; 's hasonló okaitással és kéréssel ide mellékelek egy novellát és kör dalt. Novellámon látszani fog a' kezdő, gyakorlatlan kéz; de illy apróságok pillantatnyi érdekre vannak számítva; 's ha ezt elértem: célomat értem el. Kívántam vala, hogy lyrai dolgozataim közül többeket kö-

zőkhezsek; de é' nemü müveim, versificatio'-'s főleg
rimelés' tekintetében újabb dolgozást kívánnak.

Ha parányi közleményeim nem kedvetlen fogadtatását nyernek: bátorságot veszek magamnak, hasonló cikkelyeimet az 'Athenaeum' hirdetésével időről időre folyvást közleni.

Ki eggébiránt nagy tiszteletel vagyok

a' Tekintetes urnak

alázatos szolgája

Pap Endrem

Vo/ju/5/1838.

Arcke. Aug.o 26d. 1838.

78

Tekintetes Ur,

Úgy akará a' vaw, hogy a' minden héreb legujjabbikának írója: én leggek. Kimondan rövíden, kimondan egyszerre: Kölcsey Jenca minek szóbúl.

Aug.o 16dikán kezdődött betegsége, de csak olly mértékben, hogy 17dikben bizonyos reparitionalis ügyben ácsleser hozni, 19dikén avasalhoz ülni, 20dikban dentben borzállgoni alkalmaw vala. 22dikben valyovodon bácsysége; 23dikán már nem ismere benünkes; ő 24dikben dél előtt tíz és fél órakor forró lázban meghala. Aug.o 25dikén délután a' legegyszerűbben eltemettessen aron pompátlan sírbolyba, melly tizenegy ő előtt elhunyt testvére' hamwaja befogadva.

Utolsó költői műve az Emlény
számára készülő; s A' ferrói vizsn
czímes vivela. Ő szabavz áll belőle
papírovan; bevégezni a' halál nem en
gedte.

Megenged a' Telinescu Ur rend
lenvégemén ő nővérvégemén. Ki ő
úgy szerenc, ké ő egyéni dolgozó sz
bájában, könyvei, kedvenczei ő ánvá
közön halonói ágyan lánva: annak
fájdalma szilaj ő örvendéjő"; ar nem
szedhesi rendbe gondolatait.

De enyhülni fog e' fájdalom; a' n
adáv napjai után a' megszokáv nem
nyugalma követtenik; ő így kérhetem
Telinescu Ur bizodalmár hozzám,
ha némelly dolgokról tudni kívánna.

Mély tiszteletel vagyok

a' Telinescu Urnak

alázatos szolgája
Pap Endrem

Vétd. jul. 2. 839.

Pozsony, junius 23d.
1839.

Tekintetes Ur,

Mult év végén történés, hogy én Önnek becsei levele által bizdittatva, magamat az Athenaeum' dolgozó társainak sorába igtattassam kérném, ő mint illyen, szabad példányt vehék. Első hozzálépésemben kivánt egyedül „Géza" ar, mit eddig az Athenaeum' számára adtam, ő ez olly parányiság, hogy érette a' dolgozótárs címét nem érdemlem.

Mennyet dolgozom én, és akarmimet nem örömest adom ki. Ennek meggondolása által jutottam el azon határozatra, hogy még most visszavonulgak; különben is én csak novellákat adhatnék, ő épen ezek azok, miket én nem eldarabolva, hanem egyben kívánok közre bocsátani annak idejében.

Azért engedje meg Ön, hogy kérjem a' dolgozótárssal közül kiszörlteni nevemet, melly ott ezeknél különben is beváltatlanul fogna állani, ő hogy szabad példányomat köszönetem mellett visszaadjam.

Egyébiránt legyen Ön meggyőződve: miképen ezen lépésre engemet semmi egyéb nem bére, mint annak érzése, hogy nekem nincsen akarmi, miért egyet csatlakozásból megjelenni vigyek.

Tiszteletel vagyok

Önnek

alázatos szolgája
Pap Endrenn

Tekintetes

Schedel Ferencz urnak, a' m. tudom.

academia' tiszteletbeli tagjának.

Pesten.

Merő Ivánd Julius 12-k napj: 852

41

Tekintetes Szerkesztő Úr!

Az ujabb Nemzeti Könyvtárra előfizetőket gyüjteni, nálunk egyik reformátusu Lelkész Tiszteletü Szabó Pál Úr vállalkozna. Ő megtette a' mit tehetett, három előfizetőt gyüjtött - Arok köré vagyunk én is. Felküldöttem nevünk és pénzünk - mi az eddig befolyt pénzekre megkapjuk. Az óta is Merő Ivánd még három egyén szerezne az előfizetők körébe bejutni - de nem tudják, hogy megtehető e az most is vagy nem? Bátor vagyok a' Tekintetes Urnak felkérni az iránt, hogy ha nagy nehézségekkel nem volna egybe kötve, az ő belépését az első előfizetők sorában, mélóztassa megkörülleni, oly mondattal, hogy ők mint gyüjtőnek a' Tekintetes Urnak neve alá jönnének. Bizonyos lévén az alkalmas tanácsnak erre egy kis személyes ismeretségen kivül, bátorítom az a' határtalan tisztelet és becsület mellyel Ön iránt viseltetem, a' ki magamat nagy becsü indulatába ajánlva teljes tisztelettel vagyok

a' Tekintetes Szerkesztő Úrnak

Az uj előfizetők: Pap János J. Szőreden Szeged Biró — aláirása bolgája
Nagy Ferenc Merő Ivánd ügyvéd — Pálfy Ferenc mint
Veres Mihály Merő Ivándi Birtokos. — Biró Borsos

Hogy Lajosban a Dik a-jeromból
Szegedi, Jakabfi-ház, Dik földszinen.

Tekintetes Tudós Földy Ferenc Úrnak
az Orvosi Tudományok Bizottmányának, a Magyar
tudós Társaság Titoknokának &c. az ujabb
Nemzeti Növénytár Szerkesztőjének más hiva-
lattal
Kriviscsér Beckerház
3½ mulva 15 pfld

Bessen
5

Szigeth (Marmaros) Martius 16án 1841.

43

Tekintetes Úr!

Képzelem, mikéne tőrt Kegyed gondolatában pálczát felesmem, mint olly elve-
temülte hanyag ember felett, ki képes vagyok képzelni Kegyednek tegnapi
hóval ez előtt kőlt levelét minek ez ideig válasza nélkül hagyni. De
ne magyarázza Kd rosszra késedelmeskedésemet, mert az a Kd kívánatának
és igazán szivemből fakó kívánatának minél pontosabb megfelelhetésére
irekvésből eredt. Nem igaz ugyan, hogy én b/e Bocznay Uram egy ing,
mint nyilvánosa, volnám kötelessé tenni; de ez én ösmeretség meg
nem hagyása egymás iránti barátságunkat olly magos fokra, hogy én, ő előle
magától, mind élébb élte folyásán, mind időnként foglalatosságim tekintve,
annyi és olly pontos adatokat nyerhessem volna tennyire a Kd kívánata
akartam igérni pontos teljesítésére elegnek vélnék, kivált mivel
akkorában mega boldogult Bocznayné, legmeghittebb emberével is
nem örömest közölte. — Akkoriban kevéssel halála előtt, igen szorosan tapasz-
kodék hozzá Bocznay Uram ő megtanyázásán, úgy vélem, hogy talán
eltől a kívánt adatokat megnyerhetem, írtam is ehhez, de minden
rendbeli levelemre semmi válaszát nem nyerhetvén: im nem írtakozhatom,
hanem a mit legkitelesebben a kívántatos élet-rajzra nézve tudhatok, ezennel
közlöm:

Bocznay Pál szül. 1798 Sál-szigeten (Templénben), hol atyja
István ref. pap volt. Első oktatását szülő földén, fon-
tosb mivelődését a S. Pataki anya-oskolában nyerte, hol
pályáját olly jeleskedő sikerrel futá, hogy annak végén alsóbb tu-
dományokban tanárnővá is megválasztatnék. Ez is em-
lékül beírjegyzé, minémán a német nyelv megtanulásához

vége

végzed hűzamos ideig a képességen tanúzkodom, Bécsbe
mene, de ín 10 hónapi működése után is sem külföldre kíme-
lkedése, sem a theologiai munka folvevésében kieszközölni nem
tudván, épen haza készülé, midőn Szigethre Theologiai tani-
tani meghívatik, mit el is fogad, s e' hivatalo, mellyre 1826
szeptember 24-én köszönő be, három 13 évig viselve, munkássága,
lelkösmerete sege, különösen növendékeivel szelid és anyáskod
banásmódja által, mindenkinél, kik ő közelebb vagy távolab
ról ösmerték, áldásban hagyva emlékezését. Meghalá hoszas
és fájdalmas szenvedés után 1839-ki Május' 9-én.

A' tudományok különböző szakában sok ívekre me
s mind a' legélesebb tárgyösmeretre mutató dolgozatokat ha
gyott hátra, mellyek közzé, 1836-ban világ elébe bocsátott
igen jeles és nyelvünkön még eddig páratlan „Ekklézsiai kis
rajzán, és sajnó alá már egészen kidolgozott „Keresztyén
erkölcs tudományán és a' „Művelés-tudomány' első vonásain kívül
különösen említendők exegetikai, hittani, polgári és egy
házi történelmek tárgyazó; philosophiai, és természet-
iratai, és számos alkalmi beszédei; különösen ékes latin
nyelvvel dolgozott bevezető beszédei; – mellyek exegetikai szem
kinyilatkoztatásunak annak, hogy benne nem csak a' szók tanu
lanem egyszersmind egy valódi tudós nyelvkincset el.

+ + +

E' művei élet-rajza talán a' Sárszába folvéve, nem lenne
érdeketlen olvasmány – legalább a' tudományok' barátai előtt

+ + +

A' „Művelés-tudomány' első vonásai"-val nem szerencsélnek
azt, mit Kölcsey' philosophiai anthropologiájával tőlünk?

Vége.

Még egy szóval van, mivel Kitűnek alkalmatlankodni bátor vagyok:

+ + +

A' jövő hóban 3 éve lesz be, mióta mint olvasó, határi ifjú,
sajtunk egy részének képzésével foglalkodom. Még mint tanuló, jókor az
Isten szavának és rendeleteinek fényénél közül, mellyeknek legiga
szerint kelenczeik, mivel, minthá nem is egy valódi élet egyetem polgá
sai képeztetnénk, üres és eredményden elméletekkel tömnek meg emlé
kezetünk, elhanyagolásán azoknak az életre mi kevés alkalmazhatósá
ról sem sírnak, úgy hogy nem mondok képtelenséget, ha azt állítom, hogy
az oskolában áltá 15, 16 évek' kér harmada soha sem használtatik
tandó ismeretek' gyűjtögetésével telik el. Sínt tanúló, magam is oskolai
élkínzó rabja lévén, e' mindig kis magával járó folyamával valék kénsze
ítélni; de akkor erős elhatározásból kovácsolt keblemben, hogy ha egyszer szabad
leszek, s alkalmasint tanító ismerőseim egyik jobb befolyásával engedtem,
oskola –, s alkalmasint tanító ismerőseim egyik jobb befolyásával engedtem,
menyire erőmből telhetem fog, oda törekszem, hogy legalább körében,
az oskola' és élet' egymásnak minél jobb rendelését elősegítsem.
Törekvésemnek alig nyílhatott kedvezőbb mező, mint felsőbb tanító
intézetünk' egyikében közt olvasóvá választatásom, mellyben igazában
véti célomat fogalmazásomat nem is készíthetném. Előbb a számomra
járó hírlapok és folyó írások' olvasásával kezdém órák tűzetem ki, a'
mikor azoknak nevekedtek, és anyagi vagy kellemi élvünkre, főleg ha
zánkra különösen ható cikkeit olvasva, s az olvasottakban a' hol?
és a' menyire? fűlve, magyarázgatva, igyekezem halgatóimat
mar az oskolából az életbe lépni; majd, miután ennek kedvező
feltevő tanulmányim' összevesz fűlalkulásában, s kedvelt jó könyvek
és jeles cikkek' olvasásában tapasztalnom: közöl egy, kizárólag

magyar

magyar könyvek olvasásával foglalkodandó Olvasó társaság' épí[tése]
fenálló meg; mi tanácsányomnál fogódzkodni kebelében találván, a fe[nn]
lebbi társaságnak általam kidolgozott, körülményeink- és képletünk[hez]
hűn mért tervét csak hamar elfogadva lőn, - lévén ébredve a társaság'
nélkül hogy nem szalmaszálnyi haladó fellobbanás, hanem szépen és
jóra őszinte törekvés szülő, világos annak, hogy a múlt ki Novembe[r]
elején ötös- mikor alakulásnak nyilvánításakor — oskolánk' felsőbb tanu[lói]
tokat hallgatói (növendékei) 84 ra menő számából 41 népolvasó tagokkal, és több mint
50 darab legjelesebb magyar könyvekkel — mint kiolvasandó legújabb ter[mé]
nényeit — számlált; mely arról tett nyilvánságot hogy könyvtárában nem hévere[gő]
hanem az legnagyobb buzgalommal olvastatnak és studiozusainak, annyi[ra]
világos, hogy alig van a' társaság' népolvasó tagjának egy őszfejűvesele, a[ki]
ben több rendbeli - a' népolvasóegyesület' számaron elmenőnek az javaltatn[ak]
nak el. — Egy pár évek előtt[?] lévén vagyok kádel közlem; látja s[zí]
ívelgjen; és ná talán valami ellyet, vagy mint kezdő is, két és három[?] kö[z]
lasukat valamennyire kiáltharja? egyikén vagy másikán, vagy ha úgy
tetszend, mind közön legyen jó két az olvasóterembe tűvelésedre ajánl[ja]
hogy ezen megjegyzésein által végtelen öröm kapjanak nem csak
tsek' pártjá, hanem mások is, magoknak minél kiadósabb buzgalm[at]
szükebbítésére. — Ez alázatos kérésem; melynek hosszas előmondá[sa]
ért bocsánatot kérve, egyszersmind teljes tisztelettel ajánlok ezután[?]

Többre magos figyelmébe ajánlva kérn, alázatos tisztelettel
maradam

Tekintetes Urnak

alázatos szolgája
Papp János k
Rágyni ref. pap.

Tekintetes Titoknok Úr!

Hivatalos nyján értésemre esvén, hogy a T. társaság által 1847-ik
évre feltett nyelvtudományi kérdésre beadott feleletek közül
„Γένοιτο κἀμὲ ἄπλετος ὁν πηγαῖος ἀνὴρ" czimü munka szerző
jének és igy nekem alulirottnak itéltetett a jutalom, nyugan ezért
bátor vagyok tekintetes Titoknok Urat alázatos tisztelettel meg-
kérni: hogy az illető jutalmat számomra kitalványozni s megbiz-
tam Marmaros-szigeti kereskedő Hollósy Zénónak átadatni
kegyesen méltóztassék.-

Továbbá a mennyiben a M. Academia határozatai meg-
engedik, hogy a jutalomra méltatott munka szerzőjének szaba-
ságában áll munkáját, mielőtt kiadná kijavitani vagy át-
dolgozni s egyszersmind a munkára tett birálatok is az illető
szerzőkkel közöltetnek, e részben is bátorkodom alázatos kie-
szelmemet nyilvánitani: hogy a munkát birálatával együtt
kiadni kegyeskedjék.

Többire bevan Kedveresébe zárkozott mély tisztelettel
maradtam.

Tekintetes Titoknok Urnak

M.szigeten 1848-ki Jeb 28-kán

alázatos szolgája
Pásztor Dániel
hőldvért- tanár

Tisztelt Uraim!

Előre bocsátom kérek, hogy bokros foglalatosságai közötti levelemmel alkalmatlankodom s munkái iránti vehány percet elrabolok,- de nem lehet tovább hallgatnom, a' tudomány ügye kívánja, a' magam iránti kötelesség parancsolja hogy szóljak s ha kell ügyemet a' nyilvánosság fóruma elé állítsam. Következése:

A' magyar academia által 1847ik évben „polgári élhetésről" czímü munkám jutalomra érdemesíttetvén, Vahot Imre Ur arannal megkeresett levele által s abban felkéri: hogy kéziratomból, Országgyülési almanachjaiban - némely czikkeket engedjek meg - szavai szerint ismételtül - közleni. - En kérelmének engedtem s felhatalmazám öt: az általam kijelelt czikkeknek mintámból kiiratására s nyomtatására, de semmi esetben nem többre. - Azonban Vahot Imre Ur - mikéne kitetszik nyugtatvánnyal 1848ik Martius 18kán kelt s felkéresemre hozám intézett becses leveléből értesítésemre vétetett, túllépett a' megbizás körén, mert nem csak puszta kiirattá az általam kijelelt czikkeket, hanem a' kéziratot is kezében vette. En e tudósítás után, azonnal felkeresem levelemmel Vahot Imre Urat, kérvén a' kéziratot, hogy a' bíráló vélemények iránt kapcsolva, még egyszer átnézhessem, miután sajtó alá bocsátanám. De Vahot Imre Ur, a' helyett hogy munkámat, sajátkülönösségemre elküldötte, vagy mi bizonyos is lett volna arról, hogy a' munka kezei közt van, átadatta ismeretlen

velem

velem- a könyvkiadó társulat revében- munkám megvétele s kiadása tárgyában.-- E körben a forradalom kitörte s elviharzott felesüak--- Én nem sürgetni sem kérni a kéziratot még a forradalom alatt sem,- de többször említette Vahot Ur. megkeresésem és kérelmemre csak később válaszolá egyenesen: „hogy munkám a forradalom alatt Tényes Elek urnál minn a könyvkiadó társulat első elnökénél lenni, minnek az ő irományai több izben lefoglaltatnak, elszállítattak, elmentek.- Ezen tudósítás vétele után fölkerestem levelemmel Tényes Eleket, ki folyó évi November 4tén kelt- nagy meglepetésére kifejező levelében tudtára tagadja: hogy Vahot Imre ur munkámat neki átadta volna, s állítja: hogy róla sem levelben sem személyesen soha sem is értekezett.- Tényes Elek ur tudósítása s Vahot Imre ur több izben vett levelei mai- az eljárásban teendő lépéseit s ítéletemet nem akarván elhidegíteni, őszinte bizalommal s kíméletteljes, folyamodom kegyedhez mélóztassék engemet egy pár sorral tudósítani a felül:

„ Kéziratomnak az academiai levéltárából történt kivétele alkalmával, fölmutattatott-e a kivételre felhatalmazó levelem, vagy csak szóval jelentetett? Vagy.

„ Ki kivétel után, nem adatott-e be nálunk az academiai levéltárba?

E két pontos világos tudata elmulasztá megkímélni, ha a kéziratot ügye nyilvánossá elébe feghozatni.- Hogy arra kell tennie tétlensége nem jövedelmező,- hogy kéziratomnak- ha csak nagyon elszíkkadt- kézirakarva kellett elszíkkadnia- több mint valószínü, mint annak idejében okokkal fogott bebizonyítani.-

Ezen kérelmemben még egy másikat is adtak,- mikénthogy a Kerdei alatti munkát sajtó alá kívánnám adni- a mellem megtévő

kérnék

kerierben pedig sok tárgy mines meg, a mi az academiában tudóssá-
ban meg nan, mivel rónehezen egyenesen discalkam a' leiró tollra ala-
nagy segitségemre fogna lenni a' birától mélóságod egész ter-
jedelmében bírni, hogy an arcis bazar vagyok bírnek kegyedet
egész tiszteletemmel megkérni: méltóztassék szívemre vajai kötelezem-
se lenitni i nekem megküldeni, a' lóraivaló jámbandi kül-
gése a' posta dijjal együtt a' lehető legelső alkalommal el-
küldendem. –

Ily hozzára terjedt levelemért várát és visnét kocsanatára
egedek i a' idő rablás pótlásával fogadja szívesen tisztelő ke-
gyed tőlem az ide mellékelt 100ft érben lelt magyar rónc-
gü történetiro munkaban, melyet Horvanai Dongyel Bá-
lint a' Marmarosi Sóaknák épületének adott. Hogy kívánsá-
ra is birand néhai sulyával egy tőrténetes hamvai elébb. –

Ha a' Museum kastélyaira vonatkozva is nyilnék egy kis
lei irásom megismertetésén a' Marmarosi Sóaknák épülési-
nek leirásán. –

Jóllelne kanfini indulatariba vaiti helyes tisztelemnek
maradam Miskólcon 1851 November 6kán

Tisztelő Kegyednek

alázatos szolgája
Pásztor Bálint elébb
ref. Lyceumi igazgató tanár

47

Tekintetes Titoknok Ur!

Miskolczi könyvárus Heilprin Mihály által megindított szépiro-
dalmi könyvtár első füzete e napokban hagyta el a saj-
tót. Kedvesen lepett meg ismert költeni Tompa Mihály
Regék, Beszélyek czimü költeményeivel. Ez Pope szavai-
hoz tartván magam: „Valódi becsnek légy első bírája,
s ne várd be míg arn mindenik dicséri" ismertetését s bi-
rálatát kívánom adni az első füzetnek. Ismertetésem nem
egészen szokásos, a szépészet mezejét régóta szeretett
ismeretsel van kitérve. Kívánom hogy az uj ma-
gyar Museum valamelyik füzetébe fölvételnek. Re-
ménylem nem fog árnyékot vetni a Museum ismert
hírnevére, bírónak munkáira.

Kérem adatás esetében visszaemlékezésemet kérem.

Mindön ezen tekintetes Titoknok Urnak tiszteler és
barátom teljesen föltérjem, fő tisztelettel ajánlott
maradtam Miskolczon 1851 December 29én

Kegyednek

igaz tisztelője

Pásztor Dániel

Könyv ismertetés és bírálat.

„Szépirodalmi könyvtár kiadja Heilprin Mihály 1 füzet Regék. Beszélyek Írta Tompa Mihály 1 rész – A kiadó tulajdona Miskólcz 1852 –

Kiellőll ismertető a szépirodalmi könyvtár megjelent 1ső füzetét szoros ismertetés és bírálat alávenné, nem tartja felesleges[nek] irodalmunk jelen állásához képest, megnyilatni azon érmékét, melyek bár sokszor és sokat által elmondattak, de minden esetre érdekességgel birhatnak, már csak azért is mivel az úgy, melyben körülletnek szagy, forto, és egy egész nemzet életét érdekli – hevenlesen:

A nemzeti irodalom felvirágoztatásához, bárminé parányi részben is gámulni a hazafiui kötelességet együtt legyen[ek]bikte, ki itt hallatni vonja magát, midőn kezalmában állana tehetni, vagy hajáu fonvorlattal sekinti a nemzet lelkek burgó törekvését, egyiránt buzgó, egy iránt neherül reá a hálátlanság bíró sulya.– Mert irodalom a nemzet életének nyilatkozata, ebben él munkálkodik azon szellem, mit isten lehellte az ember keblébe, hogy saját nyelvén és belvilágán müvelvén, közlekedjék, legyen az hirsa tálsóre a nemzeti szellemnek, s ezzel együtte az erős és tartós nemzetiséget. ezt a' tálról nem örvrük, nem tisztogatjuk, vagy a' hanyagság és rosz akarat mérges lehellete leheljük reá, nem adja tisztán és hiven a' képet, melyet benne látni és bírni óhajtunk,... sőt ki Miskolcz[ban] – jógon bár felülről, vagy alsóhonnan e' mérgen –) e' tálról összeszurni nem örlörik, fejesről vet a' nemzet életfája, megtorsuja életi elemétől, tiólja szellem-világának fölsevő nagyai, és nem hagy számára egyebet, egy nyomorn életnél, melyben minto semmi előrehaladás, levés vagy semmi morgás, megcsappan a' szellemi éles, elvalagyulnak legfelsőbb kiscsei, maga a' nyomorom és nyavalygova lengő élet, mint vérbe lokos hő habgyürüzete hirtelen és nyomsalamul elenyésnek. Ellenben hol egyesek' egyetem a' szellemi erőket beszedni nem engedik, hol a' férfias akarat, teljes elszánás s hazafiui kötelesség, minden fölebbeleket hasalma alá vesz, melynek hatályosságát befolyásuk alatt fejlik ki s nyer életet az irodalom, ott annak ama nagy és szent célja: „a' nemzeti lélek képviselője és teljes virága lenni" tökéletesen elvan érve, ott a' nemzet szellemi szerzeményei, az elmek legjelesebb szüleményei, lenyügöző tájalás és fölelény erőben mutatkoznak, ott az irodalom garday bázaként nyi

lik nagy

lit mag, melybe minden[ki] lenéllhat, hogy kibányászva kincseit, azokbe erőszitse körmeit, vagy kaisser az élesek, csiszolhoz keremtsen a kormüveltség elérésére, elő-mozdítsa a felvilágosodás emberiség és erkölcsiség magas czéljait - sóval által-ázni gőzhony folyamát mindig szélesebben ossza ki az anyagi és szellemi élet kö-pái erdekeire.

Ily szempontból tekint ismertető minden egyes közlemény, mely irodalmunk ügybitelére fordíttatik, ily általános nézetpontra emelkedve mondja ki itéletét: vaj-jon az itt közlött más nyugan oly nem is farbeli közleményekben képes, megfelelte a kitadás igenlésének? gazdagítja-e az értelmiségnek s részek kincsezását? a kor és nép erkölcsére van-e nemes befolyásával? főtalálja-e benne a virágzódó lélek a szellemi erdekiségre? Vajjon a mélyből, a szívből fakadó illetési a valódi termő földben fogamzott élesemű-e a bulgyomó elem, vagy a divatból kivett és elültetett ízne-ves van-e a szemlélet oly nemben összefonódva, hogy annak inkább jótékony minthogy befolyásai lelke főismeretét a nemzet irlésére és müvelésére?

Ez általános részét egy irásra kiterjed nyu a bonyolult minta a népirodalom ágai-ra, mind egyikkel becsét értékgyét ésszerüan határozhatni meg.

Irodalmunk közös menjén, ha a legujabbi csaszkorokat előtti mozgalmat s élesebb lelkiismeretét összemlik tapasztalhatjuk a magyar nyelvi irodalom ép sárgás élesedésében, mikéne buvegeak egyesek és csoportulatok a szellemi gyönyört irá-zó vonzalom ébresztése s a népirodalom sarzalmasításai, dusan nyujtván a közön-ségnek mind azt, miben az olvasni kivánó, nem csak puszta idő tölteést, hanem a mel-lett hasznos ismeretben gyarapodást s szivben nemesülést lelhessen, miben a tanulsá-gos a gyönyörködtetővel, s a gyönyörködtető az olvasra nyujtott élvezettel egy-ránt feltalálhatók. Sőt a legujabb időkben is kedves jelenségül tünnek fel azon bugyó közlemények, melyek szemelti irodalmunk felvirágzásának reménytelyes, magvait rejtegetik, melyeknek nem puszta kalmári nyereségkedés kutfeje hanem valódi lan-szeretet s ennek legszebb melegágyán a szemelti és már-már bágyadozni kezdő hő-ménye visszanyugalmasodás nyer s édes reménnyel birsa: hogy ármos és erőtel-jes fává növekedendik.

És e közlemények annál meglepőbb, annál örvendetesebb, mert nem csak ho-nunk szivvárosában, hanem a vidéken is kezdik megérteni az idő kiálto szózatát, fériak lépnek fel, kik munkálatlanba vesznek a szemelti irodalom felvirágoztatásáb, kik még egy részről összegyüjtve kozák napfényre azon gyönyörüszemeket, melyek az emberi ismeretek kincsestárát, valóban szépitik gazdagítják s megismertetik

a tudomány

a tudomány almaiból felkozott azon becses és életrehatás kincseket, melyeket egyes buvár-kodó lélek a kári és hozzonbolról szabadi közösség kasznára és kényelmére bányászott ki, más részről tekintetbe vesik a kedély kielégítését, kasznos és gyönyörködtető olvasmányt nyujtanak, fakadjon az bár a szemlélet élesemből, vagy bucsujon idegen irodalom kincsejéből, csak hogy valóságos arany forrás legyen, mely a közönség olvasási honyás se csak kecsiapitsa, de ki is elégítse, se csak megillette a szivet, de be is szivárgjon mélyére hogy ott a kielégülés, élvezet, elragadtatás, és erőnek nyu-galom szellem virágai dusan fölteremjenek.

Ez ily szellemi vállalatok egyike „a Népirodalmi könyvtár" kiadója Heckenast Gyula vállalatának czéljait - miként már egy előtti nyilatkozatában, nyu az első füzet megjelenésével is következetesen nyilvánítja:

„Először: kellemes s egyszersmind irlés- és jellemképző olvasmányt nyujtani akarnak, kik könyvtárban nem csak időtöltést, hanem maradandó szellemi élvezetet és kedvet, kik olvasás által, nem csak kellemesen mulatni, hanem müveltedni és kivánatos tu-dásbeli megismerkedetni a külföldi népirodalmával, tudnak szellemi irányt s irodalmi-val az közönség arra részéi, mely az idegen irodalom szemekeit csak koni fordításból ismerheti, vagy ebben jobban élvezheti, mint az idegen nyelvben, melynek csak szavait de szellemét, müvészetét nem érti, végre: szemelti irodalmunk felvirágoztatásához je-lesebb irónak addig meg nem jelent népirodalmi munkáinak kiadása által járulnak.

Az olvasó közönség igényeit és kivánatait egy magasabb szellemi irányzat öz-hangzásba hozni kivánván a közlendő munkát választásában elébe kezdi a regényt s jelenleg közönségesen legkedveltebb olvasmányt a szinmüvek és a novellát vett közleményeknek, a kor-jellem nagy képeiről a emberi csak vonni s mulattalónak, az nyujt a regények, az eredeti az idegennek, igéren kinálva csak az lesz, mi ízlésre vagy erkölcsre káros befolyással lehessen."

Ily vállalat nehézségekkel jár szegadhatlanul. Megfelelend-e az itt említett czél-nak s az általam említett lényeges kellékeknek? Nyerend-e kozm s szerető életet és csak a csatlakozandó jelek erőt s az olvasó közönség pártoló részvétét s bugyaba kezdvonja meg.

Az megjelent 1ső füzet s az ezt követő három Tompa Mihály Regéit, Beszélyeit kozanja. Az 1ső füzet tartalmát teszik: A Viktorin czége. Az özvegy s fiai. Az ország. A budai országgyülés 1751. A pók versenye. A barlang lelke. Pipás kántor. - Bajmóczi fürdés. - A kidérek. - A feke ember -

Oly tárgyak, melyek előre magukhoz vonzották a figyelmet s az ujabb divatos közlések mindő sorozatai mellett, magasb szellemi gyönyörrel kináltkoznak. -

Népköltészetünk egyik legkitűnőbb képviselőjének Tompa Mihálynak neve sokkal ismeretesebb az olvasó közönség előtt, mint sem volna szól kellene semmit, ebbe művei megszokása arra képesítenek minket, hogy érdemeinek, melyben azokat ezidőszerint a' kritika részesíteni is. De épen azért mivel népköltőnk, ha szabad szóval nem egyedül áll is az általa szerencsésen választott szerep, minden esetre a napontáni napirendi fajnak költőinkhez – kiknek nagyobb része alkalmasb életpályát is választhatna – közelebb példának tekintése a' jelen kritika érdekében áll, közöl kellene tanulmányait oly éber figyelemmel kísérni, vizsgálni, milyen maga a' szerencsés erő, kitűnő tehetség, élénk felfogás, irodalomtörténete, vagy lélekben-erkölcsi tekintsel vérnak és törvényeknek.

Ezt fogja tenni ismertető a' még hátra levő három füzet megjelenésével adandó kimerítő ismertetésében (ha nagyon kéri nyilatkozik nézni az egészben) a' miért egyszersmind népköltőnk addig megjelent művei felett részletesen szokott párhuzamba állítja s körvonalozni bár mennyire felelhet meg a népköltészetnek várakozásainak. Addig is azonban fogadja a' közönség e' sorokat ismertetésül, mire a' megjelent első füzet szerzője szolgálatára akart.

Költőnk fejlettebb erőtelt pályája darabjaiban is, mint ezután más műveiben – kerülve első „Dosta dalái" a' maga eredeti ízében tűnik fel. Érdekes egy költeményének jellemző vonásra. Saját lelke az ocean, mely szemei az ezernyi gyönyörűséges, saját szemeinek képessége arra bűvös-vessző melynek általütésére nyílnak fel ama szép gondolatok, melyekről a' körvilág mit sem tud, melyek mint zöld ágak lebegnek a' szellem szemeinek előtt. Ahhoz képest is vesz tárgyaival szabadon, könnyen és művészileg bánik, mutatkozik feleltek, – mérésben lebegni fel az emberi lég bűvkörben pályolási, leszáll a' tenger mélyébe, felemelkedik az elvont eszmék magasb regiójába, szemléletes, színekkel kinyilott könyvként feltárul előtte, ő azokban ur, egyedül uralkodik, ott van elemében. Nyelve, melyben szelleme nyilatkozik, dus szertelen önlengés-, élénk képzelem festések, szabatos színező rövidség szétkül. Sivár tárgyba meis, tárgy természetéből merített, mely azzal együtt van, élvez nyujt, lelkesít elragad, vagy a szivbánat forrásait nyitja meg, könyeket ébreszt a' szemekben a' megindulás, bizsa gyöngyeit, s nagy érzelmi a' feldolgozott tárgy igazsága, mint természetesen következtetése a' hatás érzelmenye és alegyben a' költő szelídség hat.–

E' szavak nem üres phrasisok, kinek szive minden elfáradva a' költészet igazi nyilatkozásai iránt, ki nem sokott mindenne egész és elgyötörtelen élvezet közt,

költőnk megjelent műveiben a' mondottaknak igazolását találandja, azokban a' képzelet és kedély elevenségét megujulását, az ifjuság ámulatai bűvös elragadtatását, az érzelem érettségét, az ítélet helyes mérsékét nyugott kielégítéssel találandanak.

Ki nem látja szeretetesen a „Vitorlás csiga" negyedén a' költői szellem ezerlelei, melyek egyszerűn fonatos és hasalmas nyilatkozatai? kinek lelke nem merengve el édesen a' képzelet és gondolatgazdagsága hullámain? – – De hallgat magát a' regét, hadd szóljon az maga magáért s engedjük egy kissé elmerülni az olvasó lelkét azzal áradozó gyönyöreiben:

„A' tenger csendes... hullám ki szelet
Üdvölve egymással nem tüzdenek,
És csize mint a' fényes tükörre
Ha zöldes pályola tavasnak föle.

'''

Néhol fehérlik egy vékony fodor,
Mit a' partokról szellő sodor,
Mire felborzolja a' gyarmetkány
Az alvó tengert fürtös homlokán.

'''

A' tenger csendes... s a' felületen
Egy kis tenyészmény ime megjelen,
Kicsinyke gálya, ors, sas, oldalak,
Mind, mind a' nagyhoz hasonlatosnak.

'''

Hat bambójával, erős gyanánt
Barázdái a' viznek haladva szánt,
Két kis fehér vitorlája pedig
A' lágy fuvalmak lobjait lengeti.

'''

És a' mint gyorsan feltüzs előbb
Most nagy bevon vitorlás evezős,
Együve hajoja kagyló-oldalát
S alá sülyesztí hirtelen magát.

'''

A' tenger csendes... és a' jelenet
Megujul ismét a' halak felett;
A' kicsi gálya ismét ott evez –
A' tengerek hajós cziganya ez.

— • —

Réges, régen – midőn még a' világ
Bűrben nyomorban megszem vónhevett.
Egy ifju járt a' tenger partjára,
Lesvén merengve a' hebok felett.

'''

Vajh, hol véződik a' vésztelen ár!
Mikor világ van a' tulpartokon?
Gondolja, és elkalt tekintete
Az alakszlan ködrin távolon.

'''

Meglátja-e az ember valaha?
A' bőr hullámokon mikor s hogyan?
S lelke az ezrme mélységébe hal.
Mint tengerbe az elfáradt madár.

'''

Mellsáig zsibbadt az ideges test
Bezárta égő elfáradt szemét;
S mert lelkében feléber kétsége
Lobbanni fel bűvös szenvedélyét.

'''

Világánál belátott messzire
A' közbe ölelett halak felett,
És látott, – látott a' viz közepén
Egy ezer színnel fénylő szigetet.

'''

Bájos tündérhölgy állt a' szigeten,
S édes mosolygással intett felé;
Zefirrezet..... s kinyilotta szemeit,
És a' látvány ébren is ugy lelé.

'''

Nyugvó sziga állt a tengeren
S a' bájos tündérhölgy ő vagya volt;
Minden lecsett – halványalban kabát
Mint vékony felleghályban az a hold.
"

Járt-járt az ifjú s ült a part felett.
Szivét édes vágy s lángoló szerelem
Ragadta az ittlő tündér felé,
Ragadta az hullámon, szíveken.
"

Gyakorta szive majd remélni mert,
De végtőn kétségbeesve gondolá:
Ősen s viher jár a' vizek felett,
Halandó ember nem lép ki soha!
"

Egyszer, hogy molára ült a homokon
S repülő tekintet elrándorott
Bátran tekintve a szigetre át:
Megrettent..... a' hölgye nem látsa ott.
"

Ah! mind ez csak tündér álom vala!
Tengerjárók vóla vagy légüzemény!
S im egy hiedelmi teremtvény nyúl felé,
A tenger megszínbuk felületén
"

Mi ez? mirő csodás lesz? él.... halad.
Mi hajtja oly bátran a part felé?
Mi leng s fehérlik ott.....? A evezők
S vitorlák még a nyelv nem ismeré.
"

És majd a partig jött a kis hajon,
Megállt a bámuló ifjú előtt,
Vitorlais behurva, felvonva,
Evezők, forgott, hogy semlétje öt.
"

S bucsas ivásán kis lobogóival:
Elvitorlázott ismét messze jött;
De még sokszor megállt, ivett közöt.....
S eltünt a hullám-hajlások között.
"

Az ifjú látta és csudálkozék.
De a' jelen lelke nem érezte meg;
A' tündér feltünik a szigeten
S ugy tetszett arcza, bus és csüggedez.
"

Parthoz jött a csodás leny nyolag,
S az ifjú lelke nyugtalankodék;
Csodás vagyongó esmeretsinyzá,
Mely élt már s nem birt megszülemni még.
"

S modén harmadszor jött a kis hajós:
A halvány arcz rögtön lángot vetett;
Hah! sőtt ki hangja felfedezve van
És elvohasz mikén a hergesett.
"

Napok multának.... és a' habokon
A' ezüst vitorlájú duna bárka állt;
Az ifjú benne égő arczczal ült
S lázas gyönyörrel ringatá magát.
"

A tündérhölgy a' távol szigeten
Reménytelenné fátyolá lebegését,
De ajka arcza halvaszt távolabb
Tétlen mint a' viher felleye.
"

És a tengerre szállt az első hajó;
Bátor hajós a szerelem reményi:
Az ifjú bátran vitorlázik el,
S végre kiköt a sziget szigetén.
"

A találkozás első percerei
Szép álomkép gyanánt repültek el,
Az ajk egybeforrt,- együtt dobogott
A halhatlan s halandó kebel.
"

A hölgy szivalma, a meleg karok
Között szilárdabb alakot nyene;
S a' szegény halandót majd megölte a
Tündér szerelmének fiszom lege.
"

Az ifjunak hogy szellyel nézni mert:
Fényes kápráza szállta meg szemét,
Lábain millio forgó karikák
Kél, kilazinnel lerjademi szét.
"

Szánlálhatlan tündérkő cziga
Borúla be körnel földes kivet,
Ez a' hely a czigák hazája vóle
Fényszínről langolá a vir és sziget.
"

Ott a bájos tündérleány lakott,
Czigákból vóla a büvös palota,
Négy tornyos a varázslat szögletin
Négy óriás nagy cziga alkota.
"

Virágok nyilnak a föld kebelén,
De kellemeknek el kell hullani;
Nem hervadnak meg a szines czigák
A tenger szép tündérsziép virágai.
"

És boldog a hölgy, övé a kiért
Járt a vitorlái cziga képében;
Az ifjú boldog, a kiért epedt
Szép tündér-hölgye karjain piheu.
"

De itt a perc s a lágy hullámokon
Megül a boldog ifjú nyolag;
A szárcz föld kékellő parjain
Visrül hajóját a szellő a' hab.
"

És felkiáltott, a hullámokat
Egy büszke pillantással méreé át:
Az ember úr lesz a tenger felett!
S járomba hajtja hánytsolo nyakát.

— • —

Forró szerelme, a' fényes sziget
Felé vonván az ifjú csólnakot
Tengerre szállt ismét; de a tavik
Csak nagy kárdával mene előre most.
"

A vitorlának nem vóli gyó szele;
Az evezőt megfogza valami:
Hajó nyüg a mely zöld indáival
Fogva a tengert elborítani.
"

Hogy végeztre a szigetre ért,
S elmondta mennyi bajjal küzködött
Imigy beszélt a tündér hölgy nekü,
Édes szerelmi aggódás közöt:
"

Lyján mutatja ez nép hűtelen!
Lyján szivében van sárnyu harag;
Szerelmünkért, s hogy cziga képében
A hajóránk tanítottalak!
"

Nézd: e madár ember vóla egykoron,
S a valmerő szárnyas költő vala:
Hogy átrepülje a nagy tengeren
S lőn a viharnak jóló madara.
"

Egy más halandó gyors ménjére ült
Mely nyerott vele e sziget felé;
Nézd ott nyrkál a kis tengeri ló
Ménjét alóla a viz elnyelé.
"

Szivárhérangba ült a karmarit
S kutatni a mélységbe szállt alá
És ő kirdet csengetyü alaku
Csengérré atyám elváltozzá.
"

Atyám bubájos és hasalma nagy.....
Haragjától al ő ugy féltelek!
De mese mesj, mesj gyorsan, mert ezre vor...
Szavára gyülnek már a szelvesek.
"

Az ifjú mese és a vihar közöt,
De már utón nem érte csónakát,
Ki kün szeret mit bánya a' viharl
És ő harmadszor is hajóra szállt.
"

8.

Vigan halad sziv és mélység felett
Lőrel orlá már az esmerős szigez,
A' tündér-hölgy hátrett a pars felől,
Ki a kedves vendégre integel.

"

De zudul a viz, rendül a ladik
A vijas hagyló rea csapott:
Nyilott tekintjét egyszer csuká,
S összeroppantá a kis csónakot.

"

A' ifjun sáhad- a tündér szorong...
Hajó s hajós merül a viz alá,
De kedvesét egy pars alatt a hölgy
Hajós csigává elváltoztatá.

"

Szája sohajtott ajka csendesen:
Igy vissza térhet, egy megmentem ől....
De apja tudta, mit gondol s mivel
És haragjában zordon képes ő le.

"

Nem mozdul el meg egy sem, gondolá,
A' tőpe emberfaj nem fér-e már
Az arcza föd hasária, hogy neme
A nagy tengeren kémleletőbe jár?

"

E vakmerő ki a nagy tengerek
Kalmár megrontó titkára jött;
Ki rombolásg fiadkyai legelőtt
Mert vitorlámi a habok fölött:

"

Örök hajos legyen! Hadd szerte meg
Alakját a csigának mit visel.
De a szerelem ne érje el soha,
S csendesen minden pillanatban el.

"

Igy szóla, és szája fuvóle a
Jeszlő csigának mit sereglő,
Hogy messze megy tőrülte a' vizen
Zeneje rabvel befecskendenék.

"

S megy a kis gálya a sík tengeren,
Szivre elfárad nagy ever, sieb,
Várvai: mikor menül előtte fel
A' esmerős pars a' fényes szigez:

"

De a viz rögtön festék-barna lesz
Ova illatu a kis hajó körül
S ő hogy menekjét nádvárától,
Elvalyad s távol ismét felmerül.

"

A' álok megfogá, a pars előlt
Irányt vesztve jár fel tevelyeg:
De a bübájos ártalával magát
S a büszke tengeri ormá verse meg.

"

A' ember látta a hajós csigát,
Csodálta s arrá elgondolkodott...
Kivágta végre a bőrét fenyvesét,
S lorott a vizre bárkát, csónakot.

"

A' rengeteg viz tulsó partjairól
Vérben, vikarban gyors hajóra száll,
A' ember ur lőn a tenger felett
S gőzomba hajtá hányhodó nyakát.

— • —

A' tenger csendes... hullám és szellő
Versenye egymással nem kürdenek.
Egy kis tenemeny time megjelen
A csendes vizek sikjai hürtelen.

"

Hat bambujával evező gyanánt
Barcsáját a' vizen haladva száz;
Kék lepke-szárny- vitorlájait pedig
A gyenge szellők hajtják tengerit.

"

És a' miaó gyorsan feltünt előtt:
Most egy bevon vitorlát evezől,
Elsüly... ismét megjelen... s ever.
A' tenger vitorlás csigája ez.

Mennyi Ch.

Mennyi élv, mily kivetel- és gondolatgazdagság ez egyetlen műben mily érdekli szabad és gyönyörködtető phantasiajú van lerakva benne a költői tevemtő lélekre! De öszelmerült kissé:

A' rege has első versszakában- mely kiemdulási pontul vehető- a nyugvó tenger s annak sima tükrén megjelenő kis tevemtvény rajzolhatik le. Annak ban a' fenyő és borostyú esemeje összehasonlítva, emékben egy tárgyilagos csoda tiszta, melyben esemény lappang, minek képét és esmijét megtűnteve nem látjuk, csak a tevemtő egyed belvojében titkon létezik. Annyi feltünő érdek: a csónakos-ég, zöld arcz, mi gyönyörüen hasonlítható a' zöld fátyollal fedett tuchor színéhez, a pajtoskodó delfin-játéka, mely fodrot sodor, mitől gyermeklány felborzolja az alvó zsarnok homlokán fürtéit. A nyugvó tenger- alvó zsarnok. Némelc kis képe-ei a fonyó- s borostyánnak, más kelebben erő lappang, a nyugvó erő kitörés és ébredéskor korlátot nem ismer, pusztit vad. Ilu a' kis tevemtveny, a természet csodás műve felfegyverzett művészeivel uralkodik a tengeren, felszántja pásztlan vizéket, barázdába sülyed majd fellebben nyom s ever. A' alkotó természet e művét csak bámuld, csak merengj az emberi felfogó s visszaadó tehetség. E gyönyörü elővezi mindig ködök a rege.

Első részében (mely huszonkilenez versszakból áll) egy ifjun és a csigák hazájának tündér-hölgye, a halandó és halhatlan kebel esemenyei vágyai, félelmei és vali álmai a képező tevemtő ihletében állítanak a lélek elébe. Az ifjú Kunsella világ ifjja, ott nő, ott jár és kél a tenger partjain, kúd magával és gondolatsaival, szemei előtt mérik a távolban enyészö sikkét hazának, kifáradt, elmerengad s a feleber képzelem szörnyeinek hígnul lelke egész, feltünik előtte a tündér-hölgy nyájasan int felé s ebben is nagy találja. — Megnyodul az ifjú lebelje minn kitelet gőzével a természet s feltenyeinek ebben a vágy és lángszerelem forró érzemenye, de a tündér-hölgy el-eltünik.... Az ifjú nyár bárkába mélyed tüzödik ábrándoni s im a megülő szárnyatlan ábrándozó előtt feltünik egy szabás leány, feltünik másodszor, feltűnik harmadszor is. Megáll az ifjú előtt, vitorláit bevonja, felhurra, evez, forog, hogy szemlélje őt, majd távozik, nyájban meg-megáll sokszor int, kőszön, mig végre megjelen s megmulozik a még rajongó esme, s fel lőn

Feder.

tadomu az esmeny. Napok multanak s bárka száll a tengerre lemúl az ifju vitt, evezi s kitöri... a csigák szigetén. Ha a találkozás tündéri mámorában elmélyed a kalandó s halhatlan kebel, a kalandó elbámul szépségén, a csigákból alkotott palota bűvös fényein, a sokadalom lenyugvó tengeri tündérsiés virágain a sárga csigaba, hol a viztolás csiga képében járt tündérhölgy s az egyó szerelmü ifju egymás karjaiban istenülésbe pihennek-lő e nem föld élvezetnek az ifju visszaered s a tengert szemeivel bűvkön mérve át, diadalmasan hirdeti: „az ember az ki lesz a tengeren, járomba hajtja hánytodó nyakát." Ki nem látja ebben az egyszerü természetes is még is fenséges gondolatszövedékes? Ki nem érzi az ifju tündöklését, szemeinek fölszengésein s az ősi történeteit a valónálás percében? a feszö kötésen élénkségét s a reménylésnek szárnyain a boldogság élvein? Mind-mind ezek gazdag képzeto jelenségei, hajón hajtó kinövések nélkül, melyek melegsége lehelnek sirhez hasonlnak, mintha nagyon magának a költőnek is szivéből lelkéből nem erőszakkal, nem erőltetve származnak. —

A nege második részében akadályokra talál a virgalódó lélek, mikor egy borzas rettem vadonba állat a szerencsi idéző, ezekkel tündöklen lépnek az ifjun, kit kezelme nyira tengerre vitt, ezek mintha tündöklésben a szerelmes tündér-hölgyek... Ily akadályok a kedvezetlen idő, az ezerül megfogó hajósnyüg. Ily akadály a borzas atya haragja a tündér szerelmére, s hogy a vadon föld törpe fiai csiga képében hajójára megtanitá. E haragalodásait adja elő a tündér-hölgy, midőn elpanaszolja: a sokszerü emba, kitörni nyal hörét hogy madárként álrepüljön a tengeren, bizze lett a vihar jós madarát, - egy más, kiggyors méreg ült, mint nyelve el lovás a viz s lett ször tengeri-ló, - ki buvárkarongba ült hogy kikutassa a tenger mélyét mint változott át csengetyü alaku csengére, s hogy ez mind hör alyjának bizze, ki hüvös is hasalmas a tengeren.--- De a hüz szerető nem hejt az akadályokra, tengerre szállt vizben s ezer, - ezerben felzudul a viz, a örvény kagyló ősszenyparja a kis csólnakot is a csólnakot s csólnakos sülyedni kezd. A szerencsi tündér elgondolkodik, de villamgyorsan terve villan

agyában

agyában s hogy megmentse szerelmesét hajós csigává változtatá. — Alde a bőr szellem tudta mit mivel s hogy ne menekülhessen ki már ezen fész a szárazföld határára s a tengeren körülvadne jár, elhatározá: hogy örök hajós legyen s tartsa meg csiga alakját, mivan tűbe a festő csigát nélkülöző sorsát s a merre menn, merülő s felmerülésnek szabadulhatott nélkülözésül, rea sulyosodott az átok s még most is bizonytalanul jár, kél, szívelyeg. — De e borzas vissza rehenült a tengerre, az ember látta a hajós csigát kivágva a bőrét fenyvesét, csólnakot, bárkát vitt a vizre, ur bőr alatt gor fölött s járomba hajtá hánytodó nyakát. —

E szerben a nege ősi hangba veret vissza hüllnak, egyszerü érthető érzelmeivel adja a hajónyüg, vihar jós madár, tengeri ló, csengő eredetet. — az akadályok le nem küzdése mellett müvészi kielégítés nyujt a borzasnak tengeri viharainyulásában, mely megfeledtetve gyűlt az emberi harcsom járomba. Újabb bizonysága annak, hogy Tompa szerencsi képzeleje itt még gazdagabb még harcsmasabb. —

Végre hogy a nege egyönetüségében is bizonyit szerencsejemire küldeményeink ábrahában keves gondot szokat fordítani — a szerencsében elmerülésnek, a nege végső képen szerencsében szellemesse helyén van, ez adja a müi kerekdedségét, mi vissza a népmüvészetben is lényegesse tartozik. —

De nem kisérjük tovább fejtegetésinkkel e müvet, az maga ért magáért, mely minő varázs zengemény átszegzi a lelket a költőien büvölő világában. Ki képzeje nem érzi, vagy nem akarja, kárvallott annak világátlankor, ki a szavak megértésével nyujtó szemében kebelébe szerelmetve is, épen nagy mint sült kamrájában, nem talál semmi örömet semmi gyönyörüségen. Szabalmas szivi, fiaval költőinkek, hogy a lélek még, kincseit még nem buvárkodtak ki egészen s a magyar költői szám is szerencsi gyöngyei, csak avatott kezekkel nyulnak kezeikben. —

Így bármik költőink fölvette több tárgyaival is, mindegyikben a költői

képzelem

vonzó pályája a kielégítésért sóvárgó lélek előtt megnyitja a forrást, melyből számára olthatlan s határnélküli vágyaink fakadnak.

Mind azon érvekhez mellett nem mellőzhetjük el észrevételeink kijelentését, mi szerint a megjelent füzet tartalma közül legkevésbbé sikerültnek tartja: „a fekete ember" című költői rajz. Ez a költő arra mutat, hogy a fekete ember lelkét és a balesetei közti pillanatában is a gondolat nemével egyé alkotnak - de nem találhatni benne azon mély lélektani tanácsot, mit itt a költői érzet fel kellett volna költeni, a rajongó elragadtatási örvénybe sodorgó nézőre, nem a bukás utáni gond aggodalmait és rettegését, hogy az erkölcsi elragadtatási érzet azon keserű fájdalomban sokszor feledtesse, és a czélszerű szorosan levonva, vágyait a józanabb és nemesebb élvei uránt és igyekezik a világosabb értelem ollójával lenyirbálni a vakbuzgóságot és örültségig folyni szokott érzelmeit. Sokkig ebben fogott volna állani az ily czélra nem erkölcsi becse és értéke. Továbbá:

Ismertető nem kívánja vagyon a költőt a forma szorosabb korlátai közé szorítani, nehogy feladozza gondolatait és a forma kívánja szabadságot, de meg is megtűrhetné annyit, hogy azt nem előtt tartva, benne a gondolat örökre szabad és függetlenül folyamából mit se veszítsen, azt minden szépségében a tartalom és tűzhelyt tökéletes összhangzatban legyen, úgy a mű kétségtelen becsben tűnik fel. - Költőink művei e megjegyzésen felül nem állanak tökéletesen mérlet és rhythmus tekintetében. De nem furkészünk e hiányt nehogy szószállásgyakorlással vádoljanak. Minden évben az ifjaknak: szerelem -- szívtelen, bérbe állt -- magát stb. egy műnbiró figyelmét ki nem kerülhetik. -

A megjelent füzet tárgyai közt olyat is találunk mint például: az özvegy és fiai, mit szíves és olvasták. Jó darabos többször is szeretne olvasni a közönség, de az is igaz hogy az ujabb anyagot nagyobb örömmel olvassa. És a kiadó érdekli.

Akadémiában Heilpörin Mihály vállalatának 1ső füzete méltó helyet foglal irodalmunk jeles termékei között, méltán számíthat hazánk pártolására. A kiadás czímzés, papirnyó, egy kis ezekhez sajtó hibát kivéve, hiba, hibátlan. Ajánlatunk valódi Daniel nyomdájának. -

A megjelent 1ső füzet ára 20 kr pptk. 20 füzet előfizetési ára 5 ft pptk.

Pásztor Dániel.

Tekintetes Írótoknak ur!

Midőn Miskolczon léte alkalmával, becses társaságával szerencsésített, azon szíves igéretét valék szerencsés megnyerni: hogy „polgári élet" című költeményemet - ha csak ugyan antiquarius uton az academia birtokába nem jutott - szíves leend tanácsban szolgáltatni. - bem tegy igéretét követtemben, bátor vagyok tekintetes Íróstok urat levelemmel megkeresni - s ha csak ugyan nagy áll a dolog - tegyen bírálommal föltétni: melyszerint az ezen levelemet átadó ügyetlen tanuló Fejér Bertalan úrnának - kérem becsült küldeni méltóztassék átadni. -

De minthogy én percznyi időt is sokszor ok nélkül elrabolni nem kívánok - gyakorlevelem elolvasásával és - méltóztassék az

ide ad

De mellékelt „Magyar Tárcza“-tól elfog-
si[illegible] a mennyiben sem a tekintetes Ur
gyar irodalom történetében Heltai Gaszpár
emlitése tétetik sincs, sem a Bod Péter ál-
kiadott Magyar Athenasban elő nem jön, k
gyakajak egy pár sorral nekem tudatni: a ki
dott irat autographon-e vagy másolat?

E cselekedetes a magyar irodalom történet
burgó hajnalának tudvén- ha nem vagy
tóki is- vagy hiszem méltánylatra találom

Többre magas becsü kegyeibe zárva k
vagyok Mistvilaon 1855 Novemb 8kán

Tekintetes Főtiszt Urnak

burgó tisztelője
Pásztor Dániel

Tiszteld Tekintetes Úr!

munkáesztárad, vagyok bátor a Magyar acadé-
miának és a Tekintetes Urnak, mint minden
magyar ügyekben pártfogójának tisztelkedni.
A munka nagy tudományosságot magának
nem tulajdonít, sem sok újat magában
nem foglalhat, ambár némely tárgyat más
p.o. az idióma szülött apolása mását, ily
formán ki fejtve még nem találtam. Tapasztal
va mily sok kárós következései legyenek, az
asszonyok önn változott viszonyai nem-ismé
résének, egy ily honi nyelven irt értekezés
nek szükségét már régen érezhetni, — ezért
tartá a munka készítésére is. A Tekintetes Ur
tól ajánlott orthographiát, céltszerűségét át

látva

Ts. Schedel Ferenz Urnak

látva, használnám óhajomba. – A' Jeh[ová]
tes Urnak állandó egészséget, 's üdvöst Já[ték]
zásaiba szerető pályát kívánva, – tisztelette[l]
örökök

A tisztelő ecsetetes Társoknak Urnak

Kolozsvár. 28ᵈᵉ febr. 846. —

alázatos szolgája
Dr Paraki[s]

Tekintetes Tudós Társulat ur!

Midőn Ő Felsőrvágának az Elnök urnak hozzám intézett becses levelén hódoló nyilatkozatomat is mellékelni szerencsém vagyon, fogadja Tekintetes Társulat ur, hi által, mikép lelkem bensőjében meg vagyok győződve, a magyar történeti irodalom körül tett némi fáradsá-
tom figyelemre méltatását, s reám a közelebbi igen
becses megismertetését hozza, forró tiszteletemet, mellyel
fényes tulajdonai, és hő hazafiúi tekintetéből
állandóan lenni meg nem szűnik

Tekintetes Urnak
Székesfehérvárott Jan. 27. 1809.

hü tisztelője és kész szolgája
Pauer János
kanonok.

Vett. okt. 28- 1859

Tekintetes, Tudós M. Akademiai Titoknok ur!

Helyben tisztelő Uram!

Kés tárgy érzékenyen fekszik szivemen; – az egyik: főlfoglaló beszédem, a' másik: Kisfaludy szobrának felállitása. A' beszédet más eddig örömest kivántam volna megtartani, de minden ter valamelly akadály gördült elébe. Hátráltatason némi kép az is, hogy uj lakomba történő hurcolkodás alkalmával könyveim halmra hányatván, sok ideig alig vehettem azokat haszná. Tekintetes ter karácsony körben járásánál fogva reménylem, hogy November hóban beszédemet megtarthatom; ha lehetséges, volna, nov. 7-kén az elmegyom ünnepély után; ha nem lehetséges, kérem hirdalmasan a karácsonyi vakaczió végeztével. – Beszédem tárgya leend: Van-e nyoma annak, hogy az önmagyarok Sz. István kir. előtt figyelemmel viseltetnek saját vérük történet iránt? és van-e nyoma, hogy történeti jegyzeteik évkönyveik lettek volna? E tárgy fejtegetésébe vinném fő gondolatom egyszersmind nem mulasztan az önmagyarok mivelődési állásáról szóni, történeti adatokra hivatkozva.

Tova,

kova, mikép Tekintetes Ur előtte egyszer más ország említése tom
pedenesem vala.

Csiszaludy szobának kiállításáról Mesőleg, melly sok
telke, karaffia érdekel, fajzálom, hogy az eddig elkalapraszom
Ez e tárgy fölött történt egyszeri beszélgetésünk folytán az illet
lelyet említeni tovem, de minthogy magam is tapasztalta m
hogy a kőbánya, mellyből az alapkő vétetik, igen sok oldalr
vétetik igénybe, kénytelen volnam az ismeri készséggel felha
ni; mindazáltal előm van örvendem, hogy a dolog így, és ne
másképp történne, mert mesa annál nagyobb réspa vetnek a
bor szállítási ügyében, mint is karaffini hirdalommal b
tisztelettel felkérni Tekintetes Urat, és körbenvezetése által a
illető tárgyakat: méltóztassék az ide mellékelt szám
és n. fennvan a szobor alapkövének kőtárgyára elfogadni, e
ára ezen fordítani. Addig még nem gyűlt volna össze el
gendő pénzösveg a kőtárgy fedésére, ki ezen körülmény
a szobor felállítását látszólagosnak, sőt veszélyesnek Tek. U
mindenestre úgy intézkedni, hogy ezimaro kitelepülés
ezen úgy ne történjen; midőn Tekintetes Ámenendek, vagy
mikolya küldtségeknek, a velem közlött kőtárgyrészi árjegy
a kiadó sorban örömest fedezni fogom. Egyébiránt magam a
lagosnak ezi kegyébe, ki becses kajlamiba ajánlván me
tökéletes állandó tisztelettel maradok

Tekintetes, Tudós Acad. Társulat tagnak

Pécs, szeptember 25. én 1859.

Tek. szolgája

Dr. Auer János

kanonok, s m.t. t. tag.

u. ü. a szám szerint tétetik ezúton leiratásom tárgyát.

Tekintetes Akademiai Titoknok ur!

Ujonan Istvan kiraly kegyenyaja magaban zaro ered-
lyesarsoi ügyeben folyo ho 7b-an kelt becses
levelet ma delben magkapam. Azzonnal a le-
másolás végeztt photographi-müvek után he-
lyabortam, hi jelenleg falura tesz kirandulasa
nemely fölvalalas munkaja bevégzésére, a
mennire élem függ surgetni kegyen arille-
tö, hogy a másolatot minélelöbb kezem-
ben pálhelyezhessem. Erröl eleve Tekintetes urat
megnyugtatásul értesitni kivánnam, vala-
mint arról is, hogy ez ügyben Tekintetes
ur levelén kivül, mely mina onkrem, ma
jöve dolumban, ejen semmi felszólitás, vagy
figyelmeztetés, akin erdemes kivánam. Sinc-
lelve, igyekszem a kivánságot teljesiteni. —
Hagamat tapasztala barati jó indulatába
ba továbbra is ajánlvan, meghiin hiveben
állandó tisztelettel vagyok

Tekintetes Titoknok urnak

Szegedben febr. 18-a 1861.

alázatos szolgája
[illegible]
kk.

2

MTAK – KÉZIRATTÁR

MAGYAR IRODALOM

LEVELEZÉS

4°

85.

TOLDY FERENC

LEVÉLTÁRCÁJA

XXX. „O-P"

2

VÉGÉ